

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 08154

GEZAMELTE LIDER

Reuben Ludwig

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

ראובן לודוויג צו צוואנציק יאָר

ר' אהרן לודוויג

געזאמלענע
לידער

נוואמענגעשטעלט פון
ר' יוזא לודוויג און א. לעיעלעס

ארויסגעגעבן פון קאלעגן און פריינט מיט
דער הילף פון י. ל. פרייבער-פאראיין

1927

ניו יארק

Copyrighted by RIVA LUDWIG
New York, 1927

Grayzell Press, 129 Lafayette St.

אינהאלט

ביאָגראַפישע נאָטיץ VII-XI	
אויפגעפלאצטע צייטויקויט 17	
וויווע פרייד 25	
פונם ווינקל 31	
אַ פרעמדע האַנט 32	
מיר 33	
דער ניש געקומענער 35	
צו דעם ליכטיקן באַגלויטער 38	
דער סאָד פון שוואַרצן יאָם 39	
צו די אַנזאָגערס און צוזאָגערס 41	
זאָלן זיי 43	
28טער יאנואר : מיין ר'ס געבורטסטאָג 45	
לויב... לויב... 47	
יאנואר 48	
זינג פרעמדער 51	
Symposium 53	
דער אַלטער ליוואַי 55	
מאָריס רעיל : דער גאַלד-זוכער 58	
לאַנג קוואַנג 59	
דעיווי מעקלעלאַן 61	
פרעמדע היים 63	
ווער האָט צעשאַסן דעם קרעציקן ניגער 64	
סיינט אנטאָניע — דער קוילמאן 66	
אינדיאנער מאַטיוון 68	

- דער קרויץ 76
 קוואדאלופא 77
 טריט אויף זאמדיגע וועגן 79
 מעגמאס קאלאראדא 83
 אריזאנא 84
 מעקסיקאנער מאטיוון 85
 ראדריגעז 86
 מעקסיקאנער ביידלאך ביים קאנאל 87
 פיערן 89
 איד, דושאזוי, און פאנג לינג 90
 צו א נעגער 91
 ביי א וועט־קאמף 92
 קארניוואל נאכט 96
 זאל זיין 97
 אין דעם לאנד פון זאמר 98
 די סאנדלא בערג 99
 אזוי מוז זיין 100
 א זאמד־שטורם 101
 צו א בארג מיט שניי 102
 פראגענט 103
 מיינע ליכטיקע טעג 104
 אין מאַנראָווע מאָל 105
 זילבערנע שפיזן 106
 Sierra Madre 107
 דאָס ליד פון מיינע מידבאַר טעג 110
 סאָן פראנציסקאָ — אין רעגן 113
 שמעט אין מידבאַר 116
 פרעלוד 118
 דער לעצטער 121
 מיר ווייסן 123
 אַ פּאַטערס געזאַנג 124
 אין פּאַטערס הויז 126

- ביזש געשטארבן אין דער פרעמד 128
 אויף דעם זאמד פון אריזאנא 129
     זיי זאגן 130
     גאטס זון 132
     שיולאק 134
 איך האָב דיך באַזיגט 135
 צו ריטא'ן — אַ גאַסן מיידל 136
 אין וואַלד פון מיין לעבן 137
 זעלבסטפאַרניכטונג 138
     מיינע זינד 139
     דרוי לידער 140
     צו אַ פרוי 143
     פרייד 144
 זויערע ווינטרויבן 145
 גוש איז דיר... 146
     דו 147
     סילועטן 148
     אַ זינדיקע 150
     די שוישע 151
 צו אַ קריסטלאכער דאמע פאר איר
     פריינדליכקייט צו מיר 152
     שוים 153
     ווער רייסט 154
     155 Veni Vidi
     סיעסמא 156
     נאַכט און רעגן 157
     דיינע אויגן 159
     אַדאַלינאַ 160
 אין אַ דאַקטאָרס וואַרמ-צימער 161
     איך האָב געטראַכט 162
     צוויי לידער 163
     אין מעאַמער 165

- אין ראג 166
 אין סאבוויי 167
 ביו יאָרקער קעץ 168
 מיין זוניקער שרויער 169
 אַקטאַבער 170
 אויטאָ-פּאַרטנער 171
 אַ, איך ווייס 175
 אומשטערבלעכקייט 176
 מיין זעל... 177
 שטיינער... 178
 מיין שמעטל 179
 דער בעכער 188
 אין אַ וויסמע 189
 אַ גאַנצע נאַכט 190
 שמילערהייט 191
 איז קיל דער אָונט 192
 מיט יעדן האָב איך זיך צוקריגט... 193
 אַ כּאַלעם 194
 סאַנעט 195
 אוינזאַמקייט 196
 קלאַפּן די סעקונדן 197
 מיט פּרייד געאַרמט 198
 זיצן זיי... 199
 ווי אַ בלינדער... 200
 גוטע נאַכט 201
 מיינע אויגן צוגעמאַכט 202
 אין די טונקעלע שטונדן 203
 וואוהין 204
 מיין טאָג 205
 אין שטויב פון שטאַט 207
 אין האַמאַק 208
 דאָס טויטן בעט 209

- 210 וואָס וועט ברענגען...
 211 ריני די שוואַרץ-געפלעקטע קאַץ
 212 זיבן ליכטלאך ברענגען...
 218 סאַנעט
 214 זון און פּוילקייט
 215 צו אַ פּרעמד ווייב
 216 ביי אַ טויער
 217 צי טרעפט זיך דיר אַמאָל
 218 מיך האָבן מענשען-זין...
 219 אַ זומער פּויער
 220 אין דער נאַכט
 221 אויף דער עלטער
 222 טאַג און נאַכט
 224 אין וואַגל-לאַנד
 226 אין בענקעניש
 228 וועגן
 229 ווער? ...
 230 ביי די פענסטער
 231 געגעבן האָט...
 232 זונטיק-רו
 234 בין איך איצט מיט איך
 235 אייערע מעכטער
 236 דעם שאַכנס הונט
 237 נאַכט
 238 העלע טעג...
 239 ביים האַדסאָן
 240 פּרילינג...
 241 אַ שלאנג איז שלעכטער
 242 אַ פּרייער יאָם
 243 קומען וועט די נאַכט
 244 זאָל מיינ נאַמען
 253 דער טויט פון דזשאַני לאַרענס

אין פלאַנטער	261
דער לעצטער	272
Preface	285
אפאָלאָגיע	289
סקעפטיציזם	291

ראובן לודוויג (ביאגראפישע נאָטיץ)

ראובן לודוויג איז געבוירן געוואָרן דעם 17טן מערץ 1895 אין דעם שטעטל ליפאָוועץ, קיעווער גובערניע, אוקראַינע, ביי פרומע עלטערן. צו פיר יאָר הויבט ער אָן צו גיין אין כּיידער. צו פינף לערנט ער שוין כּומעש, און צו זעקס גיט מען אים אַפּ צו אַ געמאַרע־מעלאַמער.

זיין פאָטער האָט געהאַלטן אַ שענק. אָבער קיין צופיל פאַר־נאַסע איז נישט געווען, און אין 1907 קלייבן זיך זיינע עלטערן איבער קיין קיעוו.

דאָ הויבט לודוויג אָן צו באַזוכן אַ מאָדערנע שול, וואו מען לערנט רוסיש און העברייאיש, און ער גרייט זיך אָנצוקומען אין אַ מיטל־שול. אָבער ער האָט זיין שטודיום אין דער מיטל־שול נישט געקאָנט פאַרענדיקן. דער פאַמיליע גייט שלעכט אין קיעוו אויך, און דער פאָטער פאַרט אַפּ קיין אַמעריקע. די גאַנצע מיש־פאַכע פאַלנט אים אינגיכן נאָך.

דעם 10טן מערץ 1910 קומט לודוויג אָן מיט דער מאַמען און צוויי שוועסטער קיין ניו־יאָרק.

דאָ טרעט ער אַריין אין דער עלעמענטאַרער רעגירונג־שול (פּאַבליק סקול) און גיט זיך אַ נעם מיט דעם אימפּעט, וואָס איז אזוי כאַראַקטעריסטיש פאַר אים אויך אין די שפּעטערע רייפערע יאָרן, דורכצוגיין דעם גאַנצן קורס, צוזאַמען — פאַרשטייט זיך — מיט ענגליש אין איין יאָר צייט.

לודוויג אַרבעט געשמאַק און דער ציל איז באַלד דערנרייכט. אָבער נאָענט צו דער גראַדואירונג ברעכט דאָס אינגל צוזאַמען.

ער ווערט קראַנק. ער מוז אויפגעבן דאָס לערנען. ער מוז אוועק
אין אַ סאַניטאַריום פאַר לונגען־אַנגעגריפענע. די דאָזיקע אַטאַקע
לאָזט איבער אויפן יונגן לודוויג אַ מוירעדיקן איינדרוק. ווי אַ
שאַטן פאַלט זי אויף זיין לעבן, ווי אַ שאַטן, וואָס וויל זיך מער
פון אים ניט אָפּטאָן.

די עטלאַכע כאַראַשנים אין דעם סאַניטאַריום גיבן לודוויג
דעם ערשטן אָנשטויס צום שרייבן.

ווען ער קומט נאָך זעקס מאָנאַט אוועקזיין צוריק קיין ניר
יאָרק, איז ער שוין דורכגעדרונגען מיט ליטעראַרישע שטרעבונג
גען. ער שרייבט אַסאַך און לייענט נאָך מער. ער לערנט זיך
אַליין אינדערהיים, באַזוכט קורסן אין פּילאָסאָפּיע און סאַציאַלע
וויסנשאַפטן. אַם מערסטן אָבער אינטערעסירן אים ליטעראַטור,
פּאָעזיע, ביאָגראַפיעס. ער לייענט אַ וועלט אין אידיש, ענגליש,
רוסיש.

די ערשטע געדרוקטע זאַך פון לודוויגס פּערער איז אַ ליד
אין ענגליש. וואָס איז דערשינען אין דער סאַציאַליסטישער טעג
לאַכער צייטונג „דעי ניריאָרק קאָל“.

צו איינגעוואַרצלט איז אָבער לודוויג געווען אין אידיש ער
זאָל אָנהאַלטן זיין שרייבן אין ענגליש.
ער שרייבט אַסאַך אידישע לידער.

„זונטיק־רו“ איז זיין ערשט אידיש ליד, וואָס ווערט גע-
דרוקט. עס איז דערשינען אין דער „פרייער אַרבעטער שטימע“
אין אויגוסט 1915.

אין דער פּעריאָדע צווישן 15—1917 שרייבט לודוויג זייער
אַסאַך. אָבער בלויז וועניג שיקט ער אָפּ צו דרוקן. טויט איז
אין זיי דער עפּטסטער מאַטיוו, און דאָס האַלט אים, זעט אויס,
אַפּ זיך צו ווייזן מיט זיי פאַר דער וועלט. דער מאַטיוו איז אים
צו נאָענט, צו אינטיים, צו פּערזענלאַך. דאָך האַט ער אין יענער
צייט געהאַט לידער קעמאַט אין די מערסטע זשורנאַלן און צייט-
שריפטן, ווי: „פרייע אַרבעטער שטימע“, „אידישער קעמפּער“,
„די נייע וועלט“, „גלייכהייט“, „צוקונפּט“, „אָנהויב“.

אין דער אַנטפּאָלאָגיע, וואָס זישע לאַנדוי האָט אַרויסגעגעבן אין 1919, איז ראובן לודוויג פאַרטראָטן מיט אַ גאַנץ צאָלרייכער סעריע לידער.

אין אויגוסט 1918 פאַרלאָזט לודוויג ניריאַרק און ער באַזעצט זיך אין פיניקס, אַריזאָנאַ. דאָס טוט לודוויג ניט צוליב זיין געזונט, נאָר ווייל זיין פאַמיליע באַזעצט זיך דאָרט. אַ שוואַך גער איז קראַנק.

סאַף 1919 ווערט לודוויג אַיינגעלאָרן צוצוטערען צו דער גרופע „אין זיך“, וואָס איז דעמאָלט געגרינדעט געוואָרן. לודוויג דערזעט אין דער גרופע אַ מין אַפּשפּיגלונג פון זיינע אייגענע שטימונגען, פון זיינע אייגענע מאָדערניסטישע נייגונגען, און ער נעמט די אַיינלאָרונג אָן. פון דעמאָלט האָט ער זיך באַטייליקט אין אַלע נומערן פון די צוויי גענוג פון דעם זשורנאַל „אין זיך“, אין 1920 און אין 1923. אויך איז ער פאַרטראָטן מיט אַ גרעסערע סעריע לידער אין דער אַנטפּאָלאָגיע „אין זיך“, וואָס איז אַרויס אין 1920.

אַריזאָנאַ באַפרידיקט ניט לודוויגס אומרויאַקן גייסט. אין 1920 פאַרט ער קיין לאַס-אַנדזשעלעס און דאָן קיין ניריאַרק מיט דעם געדאַנק אַ קוק צו טאָן — עפּשער וועט ער דאָרט קאַנען פאַר בלייבן. אָבער ער בלייבט ניט. אין 1921 קומט ער צוריק קיין פיניקס, וואו ער האַלט זיך אויך ניט אויף אַ לאַנגע צייט. אין 1921 פאַרט ער נאָך אַמאָל קיין לאַס-אַנדזשעלעס.

דאָ באַגעגנט ער זיך מיט ריוואַ שוואַרץ און האָט מיט איר כאַסענע אין מאַי 1921. לודוויג און זיין יונגע פרוי טרוימען וועגן אַ גליקלאַך צוזאַמענלעבן. אָבער די קראַנקהייט און דערנאָך דער טויט רייסן איבער אינמיטן דעם ליכטיקן טרוים. אַ טרוים ניט פאַרענדיקט, און אַ וואונדערבאַרע, הערלאַכע ליבע — צע-ריסן, צעשטערט און פאַרטרויערט.

אין יאָר 1922 פאַרן די לודוויגס אָפּ קיין אַריזאָנאַ, צו זיינע עלטערן. דאָ זיינען זיי בלויז אַ קורצע צייט און אין 1923 פאַרן זיי קיין ניריאַרק מיט דער קאוואַנע צו באַזעצן זיך. לודוויג

פארט מיט א ווילן אויפצוטאן אסאך ליטעראריש, זיך פונאנדער-
צונעמען די הענט.

אבער בלויז עטלאכע כאדאשים נאכ'ן אנקומען קיין ניו-יארק
קריגט ער א נייע אטאקע פון זיין קראנקהייט. דאס מאל איז
די אטאקע פאטאל.

לודוויג פראבירט זיך ניט אונטערגעבן, פארהוילט אין אג-
הויב די קראנקהייט, וויל די נאענטע קיין פארדרום ניט פאר-
שאפן.

אבער די קראנקהייט ווייס ניט פון קיין ראכמאנעס. פריי-
לינג 1925 ווערט לודוויגס צושטאנד געפערלאך. ער פארט אין
יוני מיט זיין פרוי קיין לאס אנדזשעלעס, וואהין זיינע עלטערן
האבן זיך דערווייל איבערגעקליבן. דא באזעצט ער זיך מיט זיין
פרוי אין אן אייגן-אויסגעבויט שטיבל אויף א בארג. די האפע-
נונג פארלאזט אים נאך אלץ ניט. ער וויל לעבן און גלויבט, אז
עס וועט אים געראטן בייצוקומען דעם שטארקן סוינע.

אבער עס געראט ניט. עס העלפט ניט זיין אפטימיוס. עס
העלפט ניט די ליבע און די איבערמענשלאכע וואכזאמקייט פון
זיין פרוי. אויגוסט דעם 12טן 1926 ווערט זיין צושטאנד אזוי
שלעכט, אז לויט דער אייצע פון דאקטוירים פארט ער אפ אין דעם
שמעטל בענינג, אינלאנד פון קאליפארניע. אבער קיין זאך קאן
שוין דעם קראנקן פאעט ניט ראטעווען. צוויי וואכן שפעטער,
דאנערשטיק אויגוסט דעם 26טן, 1 אזייגער בייטאג, איז ער
אוועק פון דאנען אויף אייביק.

אוועק איז ער מיט א שמייכל אויף די ליפן. זיינע לעצטע
ווערטער זענען געווען: „וואס איז דער אומגליק, נאך א אידישער
דיכטער שטארבט“.

אין די לעצטע כאדאשים פון זיין לעבן האט לודוויג זיך נאך
אנגעשטרענגט צו זיין ליטעראריש אקטיוו. ער האט זיך גענומען
שרייבן דערצייילונגען. לידער איז אים שווער געווען צו שרייבן.
צו אינטים פארזעכט מיט זיין פערזענלאכקייט. בלויז צוויי

לידער האָט ער אָנגעשריבן נאָענט צו זיין אוועקגיין. דאָס זענען
„פונם ווינקל“ און „א פרעמדע האַנט“.

די סעריע לידער אונטערן נאָמען „געפונענע פּערזן“ האָט
לודוויג געשריבן מערסטנס אין דער צייט צווישן 1912 און 1915.
מאָנכע זענען אויך שפּעטער געשריבן געוואָרן, אָבער קיינס ניט
שפּעטער, ווי 1918. ער אַליין האָט ביים לעבן זיי ניט געוואָלט
דרוקן, געקוקט אויף זיי, ווי אויף פּראָדוקטן פון יונגעמלאַכער
אומרייפּקייט. די צוזאַמענשטעלער פון דעם בוך האַלטן אָבער, אַז
סיי לויט זייער פּאַעטישן ווערט, סיי לויט זייער ביאָגראַפּישער באַ-
דייטונג דאַרף די עפּנטלאַכקייט פון זיי ניט באַרויבט ווערן.

ראובן לודוויג
נעזאמעלטע לידער

... gudele gude das
pawidawin wothll gde 'awis ill gus gudele gude das
CIG gus gde gudele gde gudele gde gde gde
gudele gde gde gde gde gde gde gde gde
... CIG gde gde gde gde gde gde gde gde

-- gudele gde gde gde gde gde gde gde
... CIG gde gde gde gde gde gde gde gde
gde gde gde gde gde gde gde gde
... CIG gde gde gde gde gde gde gde gde

זוייזע פרייד

אויפגעפלאצטע צייטיקייט

איידער ערד פון קלויסטער שטויב

אויפגעפלאצטע צייטיקייט פון פולע קערנער.
פיינלאך ווארימער באגער, די לוסט צו זיין.
פוילט די הויט פון רייפקייט — בליט דער קראנץ פון
דערנער,
בליט די קרוין פון אונזער קעניגלאכער פייך.

איידער ערד פון קלויסטער שטויב, וואו יעזוס בלוטיקט,
איידער גלאקן קלאנג, און אונזער שמוס געזאנג,
איידער ווייס געקרייזיקט לייב, וואס וועקט, דערמוטיקט
גיכע טריט צום גרוב פון אונזער אונטערגאנג.

בעסער שוין אליין פארמעקן שטאם און נאמען,
זיין די נעגל ביי דעם האלז פון לעצמן קינד.
לאזן נאר פארטריקנטן געפלעק פון זאמען.
ווערן בלודנע פלעווע פאר דעם ערשטן ווינט.

אויב ניט מיסט פון רייפקייט — בלוט פאר נייער הויט,
בעסער וויג פון שמילקייט, שלייף פון לעבן — טויט.

וועג צום מארגן

מיר, וואס שלעפן נאך מיט זיך די טרייסט פון געמער,
האט די בייטש פון דוירעס אויך אהער דערמריבן.
האבן קני געבויגן, און ביי דר'ערד פארבליבן,
מיר, דאס לייב דאס הייליקע, פון זייער רעמער.

אונזער קאלמער גלאנץ אין פרעמדע קאמעדראלן
זינקט, פארשווינדט אין יאמער-טאל פון טוימע וועלטן.
אלטע הייליקייט פון אונזערע געצעלטן
אמעט אין דעם שטויב, אין קרעכץ וואו קלויסטערס פאלן.

איצמער, ברענט די פארב פון אונזער וויאנען,
און די שאנד ווערט שמעכיק, און די וואונדן רוימער —
נאך די אויגן שמראלן ליכטיק, ווערן לויטער,
זוכן אין דער מידבאר טריט פון קארטאוואנען.

זוכן אום די פרייד, דעם סאר וואס איז פארבארגן.
אויפן קרייץ פון וועגן, אונזער וועג צום מארגן.

ט ר י ט פ ו ן ר ו י ט ע ר ע ר ד

בלייכער כאלעם צו נירוואַנאַ, פאלט פון ווייסע פליגלען.
ווייזע, פלאַטערדיקע רו ווערט שוין צעפליקט צעריסן.
אונזער שמומער ווייטיק שרייט אַרויס פון שמומע שפיגלען.
זאל דאָס איינגעוויגטע פון דעם אומגליק זיך דערוויסן.

אייביק וועט די זון צו אונז ניט קריכן אין די בלוטן.
געלע ציין פון ציימן וועלן אונז אַמאַל נאָך פרעסן.
זאָלן מיר אַצינד דערמאַנען זייער האָס צום גוטן,
און דערנאָך פאַרגעסן, זייער גוטס און שלעכטס פאַרגעסן.

אונזער אומרו איז שוין לאַנג מיט ווינטן אַנגעלאַפן,
טיפע הימלען וועלן אונז מער קיינמאַל ניט פאַרוויגן.
יונגע טריט פון רויטער ערד, — די וועגן זיינען אָפן,
זיך אַליין איצט זוכן, זוכן זיך אַליין באַזיגן.

זיך אַליין דערציען, ציען זיך אַליין דערפירן,
זיך אַליין פאַרפירן, זיך געפינען, זיך — פאַרלירן.

ס א ד פ ו ן ג ל ו י ב ן

זין פון לעבן — זוכן אונזער סאָד פון אייביקן סוכסמאָנן.
סאָד פון ווילן — שרעק פארלאַנג צו וואַנדערן און וואַגלען.
סאָד פון גוואורע — דורשט פון ליפן ביי צעפּוילטע לאַגלען,
הייסער זאָמד, און שאַמנדיקער טראַט פון אונזער וואַנדער
טאַנן.

סאָד פון גלויבן — אייגן בלוט אויף אונזער אייגענעם אַלמאַר,
וואַרפן גרינע בינטלאַך יאָרן צו די זשענדע פּלאַמען.
הייליקע פּאַרצערונג ביי דער סאַנקציע פון גאַמען,
שפּרייטן קישעף שלייער, בלויזן רויך פון רויטן זשאַר.

קישעף שלייער — בלינדע אויגן אין אַ ליכטיקייט פּאַר-
בלענדט,

כאַס און מיסערעיע פון צוויי פּרעמדע העמיספּערן
טונקלען זיך, פאַרשווינדן הינטער בלויזאַכע פּאַרטיערן,
ביו דאָס גליק פון בלינדקייט, סאָד פון גלויבן, רויטער זשאַר
דערברענט.

מיט דער איינזאַמקייט פון פעניקס — דאָס געוויין דורך
אייביקייט.

וועבן אונזער קישעף-סאָד, אין גרעניצלאַזן רוים און צייט.

אי ציט נישט ווערן

אומעט ליכט פון זונען — פאלן טונקלע געוועבן,
קלאפער-קלאפ פון געלע שארבנס — וויסער בליט ניט
ציטער.
טויט אומארמט דיך, האמלעט, מאנענדיקער גייסט פון לעבן.
וואלקנס שטויב אויף פרעירים, יאגט זיך דאן קיכאט,
דער ריטער.

זיין צי ניט זיין — שמיל, וויבריר ניט, זשאווער קלאנג
פון פרעגן.
ריטמישער געזאנג צו זיין דא, זיין, אט איצט נישט ווערן.
בליאסק פון אלמע שפיון אנגעשארפט אויף מידבאר וועגן,
שמעך דעם אלטן הימל און צעלעכער אים מיט שמערן.

שמעך דעם שווארצן הימל — צו דעם נעפל נעץ פון ליכטער
לאזן פארביקע באלאנען פון די גרויע דעכער.
איבער בערג מיט שארבנס, לאנג פארגעסענע געזיכטער,
פליען צו דעם הויך פון גארנישט, פליען העכער.

דורך דעם אומעט גאלד פון זונען, קאלטן וועג פון שמערן —
דאן קיכאט וועט ווערן, ווינטיק זיין דא, און ניט ווערן.

ג י י ע ז א ו ז פ א ר ג י י ע ז

העי ניו יארק, באנאלער סינאגים פון שמאל און אייזן,
טרוים אינפערנא, מיליאנען קעפיקע כימערע.
זע, פון דיינע פענסטער רייסן מיר גארדינען שווערע,
דיינע פייער-אויגן בליץ פון נאקעטקייט איצט ווייזן.

ניט דאס ווייסע שוימיקע גערויש פון בלויע יאמען,
ניט דאס זיכערע און שארפע אקערן פון שיפן —
ווייזן קינדערשן עקסטאז, ווייט-ערדישקייט פון מיפן,
פארביקע שטיל-לעבנס, איינגעפאסט אין נעמע ראמען.

ניט דעם סאם פון סקארפיאנען סאנים צו פארטרייבן,
ניט דעם בעטלערישן טרויער ביי דעם קנייטש פון ברעמען —
ווייזן וואונדער פון דער מידבאר, העלע כריזאנטעמען
בלייכע זוניקייט פון טרויער, זוניק צו פארבלייבן.

שמילע פרייד פון אייניקייט, געטראגן גרינג פון צווייען,
לעבעדיקער טראט צו גייען, גייען און פארגייען.

בראדוויי

דארשטיק לעבן האט צום קוואל פון פיין אראפגענידערט.
כוואליעט זיך מיט בלינדע קעפ ביי אַנגעגלימע ווענט.
אין דעם לייב-צו-לייב האט זיך דער עלנט אויפגעגלידערט.
יאַמערט גאַנצקייט, פרייד פון יעדן איינזאמען פראַגמענט.

ניט דאָס ווילדע בלוט פון אויפגעבליצטע רייץ געזאָנגען
וועט דערפירן טריט צום ברעג פון קילער זיכערקייט.
העלער לייכטזין מאַרש איז צו זיין אָנהויב ערשט דער
גאַנגען,
שווינדלען אין דעם אַמעס פון אַ נישט צעבלימער צייט.

העלער לייכטזין מאַרש פון דין געצייכנטע פראַפילן,
צימערט, וויקלט זיך אין פלאַם פון זיין דערברענטער רן.
רייסט זיך צאר פון לייב צו שפילן זיך, פאַרשפילן
מיט צעפלאַמטע רעגעס פון אַ צופאַל ראַנדעוואו.

רייסט זיך לייב אין צאר, אויף העלזער שליפט זיך פייער
שטריק,
האַלזט אַ דאַר דעם אומגליק, פון זיין אויסגעבענקטן גליק.

כ ר א ד ו ו י י — נ י י י א ר - נ א כ מ

דא באוויינט א גאט זיין בלאסע ניט דערקענטע פרייד,
דעם דערלייזערס ווארט האט מער קיין הערצער ניט גע-
לייטערט.

ברענט דאס אייז אויף רוקנס, פון די מויטע רייד דערוויי-
טערט,
צו דעם געלן יאנמעוו איז דער וויסער וועג איצט גרייט.

שטראַמט געזאנג פון לייבער אונטער איין צעשמראַלט
געזיכט.

זינגט איין מויל פאר אלע, שרייט א יעדער גליד באזונדער,
מאכנעם הענט זיך שפיון, מאַנען צוגעזאגטע וואונדער,
מאַנען צוגעזאגטע סרייפעס, פון דעם קאלטן וויסן ליכט.

רעגנט ליכט פון הימלען, ווארפט מיט זונען פראַמעטיי,
וידער שפאנט סאָוואַנאַראַלאַ צו זיין שייטער הויפן —
וועט דער אויפגעוואַכטער גוף די לאַסט פון מעג אויסקויפן,
ביי דעם פרוואו דורך פייער, אויף דער הייליקער בראַדוויי.

נעם פון בלוט, וואָס ווערט דאָ וואַסער, און פון וואַסער, וויין.
מידער גוף פאַרשיקערטער, באַזעלט ביים שאַרף פון פיין.

1923-24

ווייזע פרייד

טריאלעטן

1

לויטערקייט פון סוידעס טיף אין אונז פארזיגלט,
וויגט זיך, וויגט זיך, ווי דאס זילבער פלאפלעריי פון יאמען.
— אַמעמט, פלאטערט אין אן אַפגרונט ווייס באַפליגלט —
לויטערקייט פון סוידעס טיף אין אונז פארזיגלט...
ביז די פרייד וואָס אונזער סאָד האָט אַפגעשפּיגלט,
וועט זיך מיט דער נעפלדיקער אייביקייט פארצאמען —
לויטערקייט פון סוידעס טיף אין אונז פארזיגלט,
וויגט זיך, וויגט זיך, ווי דאס זילבער פלאפלעריי פון יאמען.

וואונדער-ליכט, וואָס איז אין אונזער אייגן בלוט געפאַנגען.
 זעליקייט, וואָס רייסט די אייטלקייט פון אונזער הויט,
 פרייד וואָס וואַכט ביים אַש פון אונזערע פאַרלאַנגען,
 וואונדער-ליכט וואָס איז אין אונזער אייגן בלוט געפאַנגען...
 פרייד פון אונזער טראַט וואָס איז צום סאָף נאָך ניט
 דערגאַנגען,

רעוועראַנס צום לעבן, ביי די גרעניצן פון טויט.
 וואונדער-ליכט וואָס איז אין אונזער אייגן בלוט געפאַנגען,
 זעליקייט וואָס רייסט די אייטלקייט פון אונזער הויט.

שנייאיקע לעוואַנעם איבער טונקעלע קופאַלן.
 גליטשט זיך אונזער שמילע, אונזער קלוגע פרייד.
 אייביק בלייבט דאָס וואַרט, וואָס האָט דאָ אויסגעמאַלן
 שנייאיקע לעוואַנעם איבער טונקעלע קופאַלן.
 ניט דאָס ציטערדיקע מויל פון אַלטע אַפּאַסטאַלן
 רעגנט איצט מיט געלער שטויביקייט פון רייד —
 שנייאיקע לעוואַנעם איבער טונקעלע קופאַלן,
 גליטשט זיך אונזער שמילע, אונזער קלוגע פרייד.

וועג פון אונזער לעבן איז פאר קיינעם ניט געשפרייט,
 שניידט זיך ניט צו פרעמדע שוועלן, ניט צו פרעמדע שמיכער,
 ביז דעם לעצטן זויס, וואו אונזער העלער מראם דערנײַט —
 וועג פון אונזער לעבן איז פאר קיינעם ניט געשפרייט.
 פאלן רעגנדיקע מעג ווי שנייען שטילערהייט,
 ביי דעם ליכט פון פרעירים, צווישן בלינדע ווענט פון
 גריבער —

וועג פון אונזער לעבן איז פאר קיינעם ניט געשפרייט,
 שניידט זיך ניט צו פרעמדע שוועלן, ניט צו פרעמדע שמיכער.

אונזער ווייסער כאלעם ריגלט אויף א ווייסן מויער.
 פאלט די וואונד פון פייניקונג פון אונזער לייב אראפ.
 לעשט זיך פלאמיקייט פון לוסט, דאס ליכט פון אונזער
 מרויער —

אונזער ווייסער כאלעם ריגלט אויף א ווייסן מויער.
 זאל דער בליץ אויף פעלדער, זאל די שארף פון מויער
 שמעכן נאך די אויגן, שלאגן אונזער יונגן קאפ.
 אונזער ווייסער כאלעם ריגלט אויף א ווייסן מויער,
 פאלט די וואונד פון פייניקונג פון אונזער לייב אראפ.

פון די געלע הימלען וועט שוין מער קיין גנאָד ניט פאלן.
 וועט די פרייד פון קינדער ווייז און וואַרהאַפטיק דערפירן.
 צינדט זיך מער ניט רוימע בלומ ביים פלאַם פון ריטואַלן —
 פון די געלע הימלען וועט שוין מער קיין גנאָד ניט פאלן.
 זאל דער שטילער וועג די רו פון זעליקייט צעשאַלן.
 ביז דער אַמעס וועט אין זיך זיין דאַיקייט פאַרלירן.
 פון די געלע הימלען וועט שוין מער קיין גנאָד ניט פאלן.
 וועט די פרייד פון קינדער ווייז און וואַרהאַפטיק דערפירן...

1924

פונם ווינקל

גנאד פון ווינקלדיקן וואונדער,
גוף צעהאקט אין צווייען.
קאפ באזונדער, לייב באזונדער,
גייען אויס, פארגייען.

לויף וואס איז ניט מער באהאלטן,
לויף פאר אומגעבראכטע יארן.
איז דאס לייב צעקארבט צעשפאלטן,
טראגט דער קאפ זיין קרוין, דעם דארן.

זאל נאר זיין דא, אייביק זיין,
זכום אין די צעבליטע ווייען,
זכום אין דעם צעשטראלטן פיין,
גנאד פארן גוף צעהאקט אין צווייען.

א פרעמדע האנט

א פרעמדע האנט אין קילן טויאיקן באגינען
האט צוגעבראכט צו זייער מיר דאס זאלץ און ברויט.
די בראכע וועט ביים שוועל איר אפרו ניט געפינען.
זיי האבן זייער הויז אן טרויער ניט געבויט.

איצט וועלן זיי די דרויסנדיקע ווענט באצירן
מיט שטיקלאך לעבן, אפגעפארבן שמעכיק העל,
און זאל דאס פרעמדע אויג אין בלענדונג זיך פארלירן,
דאס אויג וואס לעבט פון אומגליק אף א צווייטנס שוועל.

דערנאך פארמאכן און פארריגלען מיר און טוייער,
זאל ווארפן זיך די צייט מיט רעגן-כויגן טעג.
פאר זיי האט יעדער ראנד זיין אויפגעשפיצטן פלויט
און יעדע ווייט פארקניפט די סמענגע פון איין וועג.

און בלייבן וועלן צוויי צווישן ווינקלדיקן טרויער.
זיי האבן זייער הויז אן טרויער ניט געבויט.

מיר

א ווייסער פאָדים אין דער פינסטערניש פון אונזער דאָר,
בלייכער צופעליקער שמעג אין דעם קילן האַרץ פון וועלדער,
דינער ציטערדיקער בריק איבער מוטנע וואַסערן.

מיר

ציען זיך שטיל און נעפלדיק טונקל,
כלייד און טרויעריק דין.

האַכן גרינגע פיסלאַך דורכגעטאָנצט
און דערווייטערט זיך אַנטלאָפן,
מיט גילדענע פרימאַרגנס.
און פאַרבאַרגן זיך פאַרשמעלט
מיט דער פרעמד פון ווייטקייטן.

זינגט ליכטיקע געהיימניש,
סאָד פון אייביקער אויפשטראַלונג
אין דער פאַרשמעלטער ווייטקייט —
פאַר אונז.

און רוקט זיך אַ ביינערדיק שווייגן.
שאַרט זיך אין כוּישעכדיקע היילן
און ציטערן נאָך נאַענט ווייטע פייערלאַך
צווישן שטייפּע פאַרגליווערטע פינגער.

נורעט זיך שווארצע רן,
רויכערט מיט פיין פון פארגיאונג
אין דער לידיקייט
הינטער אונז —

ווייכער צימער פון א פאדים
בלייכער פלאטערדיקער עלנט,
יאנט זיך אום מיט בלודנע ווינטן.
מיר,

אין די פרעמדע הימלען,
און פייכטע אומעטיקע דעמערונג וואלקנס
וויקלען זיך קיל,
וויקלען זיך שטיל,
וויקלען זיך וויינענדיק
ארום אונז.

דער ניט געקומענער

ס'קאן זיין —

אויגן האבן זיך געשפארט, און געריסן פינסטערנישן פון
וועגן,

און גלויביקע פייערן האבן אויסגעברענט, האבן זיך פאר-
לאשן.

שווארץ פארצויגענע גריבלאך וועלן אים מער ניט זוכן,
אף אים מער ניט ווארטן —

ער איז ניט געקומען.

ס'קאן זיין —

שארפע פינגער האבן זיך איינגעגראבן אין די נאסע ווענט
פון אפגרונטן,

און אזוי פארבליבן, קאלט און אויסגעצויגן.

טוימע הענט וועלן מער ניט קלעמערן, אים מער ניט רופן —
ער איז ניט געקומען.

האבן זיינע געצערמלטע זעאונגען, אין שפילעוודיקע שמונדן,
געפורעמט ניי לייב

פאר די געלע קיווערדיקע ביינער —
ער וועט ניט באלעבן.

האַט זיין אויסדערוויילט וואָרט געפלאַמערט איבער די
גריבער,
דורכגעפלוין ווי אַ צעשראַקענער פויגל, איבער די בלינדע
קעפּ,
און גערופן צו דער הויך פון אַ ליידיקן שמיקל בלוי —
ער וועט ניט דערהויבן.

פּים וואָס האָבן זיך שמענדיק געשאַרט אין ווייכער,
שטויביקער רו
האַבן קיינמאַל ניט געוונקען אין דעם קלעפּיקן אומגליק,
האַבן זיך קיינמאַל ניט געריסן פון דעם קלעפּיקן אומגליק —
ער וועט ניט אַרויספירן.
ער וועט ניט דערפירן.

און טראָגן זיינע אַקסלען אַן אויסגעגלייכטן קאַפּ
אונטערן אויפגעבערגלטן אַש פּונם אייגענעם פאַרברענטן
שמאַם,
און דער פּיינלאַכער אונטערנאַנג פון נאַענטע וועלטן,
דער עלנט פון אַ פאַרלאָרענעם בלוט,
וויינט ניט אין זיינע אַדערן —
זיין לייב וועט ער פאַר קיינעם ניט קרייציקן.
ער וועט קיינעם ניט אויסלייזן מיט זיין בלוט.

ניט דאס שמאמלען פון זיינע ליפן,
ניט דאס שווינדלען פון צימערדיקע רייד,
וועלן הויערן אין די וויסמע מיפן
איבער די קייווערדיקע ביינער.
זיי וועלן שוין ניט אויפוועקן ליכטיקע דערמאָננען
אין פינסטערע שאַרבנס,
זיי וועלן ניט אָנווייען די וואַרימקייט פון פול ברוסטיקע
אַמעס

אין די טויטע אַפגרונטן —
ער וועט ניט קומען.
ער וועט ניט דערלייזן.

צו דעם ליכטיקן באגלייטער

דאָס לעבן פוילט אָפּן שפּיציקן לייב
פון איינגעמויערטע מאַמעס,
און שוואַרץ געשמאַלטיקע טאַמעס
ציען דינע העלזער צו דער שאַרף פון לאַסטן.

דו מיין ליכטיקער באַגלייטער,
איבער פאַרזונקענע גאַסן —
וואו זיינען דינע פולע מאַרבעס
מיט דעם צוגעזאַגטן גליק?

גרויע קינדער,
אַשיקע קינדער
האַבן זיך נאָך קיינמאַל ניט געבאַדן אָפּ באַזונטע שטרעקעס,
האַבן נאָך קיינמאַל ניט אַרומגעטאַנצט אין כוואַליעס פון
געלעכטער.

דו, מיין ליכטיקער באַגלייטער
איבער אונטערערדישע גאַסן —
ווער האָט אָפּגעווישט דיין אויסגעטראַכטן שיער
מיט די קערנער פון דיין ניט דערטרוימטער פרייד? ...

דער סאך פונם שווארצן יאם

דו, וואָס בענטשסט דאָס ליכט פון דיינע קלאַרע אויגן,
זע —

קאַלט-לעוואָנעדיק לייב
וויגט זיך אָפן שוואַרצן יאָם.
יאָגן זיך פינסטערע כוואַליעס צו פאַרצאַממע ברעגן
מיט לעבן,
און אין פאַרבאַרגענע ווינקלען
בלייבט ליגן די בלייכע, די אייביקע מידקייט —
טויט.

דו, וואָס טורמסט אין דיין כאַכמע
מיטן הויך פון זינגענדיקע ליפן,
הער :

דיין געזאַנג וועט קיינמאַל ניט אַנטפלעקן
דעם צאַר פון פּוּיסטן איינגעקלאַמערטע,
וואָס האַבן שוין זייער לעצטן ראַנדעוואו
צוגעוואַרפן צו דעם נאַריש, שמייכלענדיקן לעבן.

דו וועסט קיינמאַל ניט אַפּדעקן
די רעטענישן פונם אַפּגרונט
הינטער דער קאַלטער הויט פון אייביקער רו.

און דער סאָד פֿונם שוואַרצן יאַם
וועט קיינמאַל נים וויילן מיט אויפגעבליצטע רעגעס.
אין דיין געפֿלדיקער כאַכמע —
דער סאָד —
וואָס האָט לאַכנדיק, דאָס לייב — זיין שפּילצייג —
אַפּגעגעבן.
וואָס האָט מיט לעבן — דעם טויט אַרויסגעשפיגן —
טויט.

צו די אַנזאָגערס און צוואַגערס

און אז די פרייד פון דעם ווינטיקן אַנזאָג,
האַט שוין אַנגערירט די שוועלן פון די נידעריקע מירן,
און ביי די אויסגעלאַשענע פענסמער
האַבן פונקען פונם ליכטיקן צוואַג שוין אַפגערום זייער
רעגע —

האַבן אַ צימער געמאַן די שמומע צונגען הינטער די כלויט
ליפן,
און פון אַ פינסטערניש האַט דאָס שווייגן גערעט:

אַנזאָגערס —
מיר, וואָס אַמעמען מיט קעלט פון איינגעפאַלענע ברוסטן,
און אונזערע געזיכטער מאַלן אייביקע ווינטערס אַף שוואַרצע
שויבן —

בלייבן קיינעם קיינמאַל גאַרניט שולדיק.
צינדט ניט קיין פרעמדע פייערן אין אונזערע פאַרפראַרענע
אייזורים.

איר מעגט ברענגען צו אונז די רייכסטע מעג,
די רייפע זאַנגען פון אייערע ליכטיקע פעלדער —
מיר וועלן זיי ניט אויפקלייבן.

איר מעגט צעוואַרפן פאַר אונז די זאַמע זומערס,
די שווערע סנאַפעס פון אייערע געראַמענע יאַרן —
מיר וועלן זיי ניט אויפזאַמלען.

צוזאגערס —

מיר, מיט שנייאיקע געזיכטער,
וועלן שוין אזוי דערשעפן אונזער גאליק לעבן,
שעפן מיט די פראסטיקע פינגער
פונם אייגענעם פארטריקנטן ברונעם.

זאלן זיי

זאלן זיי ארונטערייסן די קריגערישע פאנען פון די מאסטן,
און צעטרייבן די באלאדענע שיפן צו די פיינמלאכע וואסערן,
און יעדער פאר זיך זאל בלייבן אף זיין דערווייטערטן אינזל,
אף דעם אינזל מיט פעלזיקע ברעגן.

זאלן זיי אראפווארפן פון זיך די דריקנדע פאנצערס,
די שווייסיקע לאסט-קליידער פון זייער לייב.
לעשן די קלענסטע גלוסטן אין דעם מאנענדין בלוט,
און גליווערן אין זילבערנער נאקעטקייט.

עפשער וועט דער קוואליקער מאג, וואס יאגט אן זייער
אומרו,
און די פינסטערע מוירע אין זייער נאכטיקער ברוסט,
זיך באהעפטן, זיך צוזאמענגיין.

מאג און נאכט
וועלן ווערן איינס.

עפשער וועט זיך איינשמילן זייער דורשט נאך נאענטע זיגן,
און די ווילדקייט פון זשעדנע בליקן
וועט מער ניט הונגען נאך אומקלארע ווייטקייטן.

הארטע ערד
און כמארעדיקער הימל
וועלן ווערן איינס.

און אזוי,
איינגענורעט אין די אייגענע הויטן,
אין זיך פארזונקענע,
פרעמד צו זיך,
פאר זיך אליין פארבארגענע —
עפשער וועלן זיי ארויסשווימען פון די אייגענע מיפן
קלארע,
געפונענע.
וועלן אויפשיינען, סוידעסדיק מאגן,
פון זייערע ליכטיקע פינסטערנישן
זעליקע,
געלייטערטע.

און דרימלען אין וואכיקער רו —
גרינגע,
אויפגעלייזטע.

רוען שמייכלענדיקע,
דערגרייכמע,
ביי דעם שוועל
פון דעם אייביקן שלאף.

זוניקער דרימל,
נאכטיקער שלאף —
טויט און לעבן
וועלן ווערן איינס.

28 מער יאנואר : מיינ ר'ס געבורטסטאג

נאר דער אומעט פון דער ערד,
אין א קיילעכדיקן שווייגן,
נאר דאס שטומע, מעמפע ליד
אויף דער נאקעטקייט פון צווייגן,
נאר קאשמארן פון א נארד-לאנד
האבן דינע מעג צעשמעלט —
ווי א שורע גרויע טרעפלאך
צו דעם טרויער פון דער וועלט,
שווארצער יאנואר ...

שניי... שניי... די געזיכטער שניי,
רוימע ליפלאך אין די גאסן —
יעדנס ווייב א גאסן-ווייב,
יעדע יונג-פרוי אויסגעלאסן...
מוימע ווערטער, נישט דערוואגמע, שפרינגען פון די קוואריס;
טאנצן, בלענדן פאר די אויגן, זאגן וואס דערוואגן:
לויף פון ווערטער, רוימע ליפלאך און פון שניי געזיכטער.
שניי, שניי ... גאסן לייב, און ווינטן-פליגל טראגן, טראגן. —
וויסער יאנואר ...

ווינט, און איך, און שארפע בערג,
שנייד איך, שנייד איך קורצע וועגן
געלע ציין, דאס מידבאָר מויל
שפייט מיט זאמד-שטורעמס אַקעגן.
בלינדערהייט האָב איך געזוכט,
האַב געזוכט, און האָב געפונען:
רוימע ערד, און אור-ווילד לאַנד,
אין דעם טאָל פון רייפע זונען.
גאָלד אין יאָנואַר ...

מעג מיט גאָלדיק ווייסע פליגל,
קלאַפן איצמער אין די טירן.
מעג ווי גרינע וואַסער-ליליען
וועלן פירן מיך דערפירן —
דורך דעם בלוט אויף ווייסע העלזער,
דורך די זונען אין פאַרנאַכטן,
צו דער בליאוונג פון דיין עלטער —
צו מיין טאָג דעם אויסגעטראַכטן.
גרינער יאָנואַר,
זון אין יאָנואַר ...

לויב ... לויב ...

גאלד, און שלענג, און רויטע ערד,
זון איז אויבערהאר.
הערט ניט קיינער — יעדער הערט:
לויב דיר יאנוואר ...

זינגט און זאגט — איך זינג און זאג:
איך, דער ווערמע-נאר:
פאר דעם צוגעשיקטן טאג,
לויב דיר יאנוואר ...

וואס דיין הערבסט האט מיך דערצויגן,
לויב דיר, לויב דערפאר:
זיסן סאס, און שמילע אויגן —
לויב דיר יאנוואר ...

יאנואר

דין פארשמעלט
לעשט זיך צאר,
ווייסט זיך, העלט,
פרייד-וואואל.
פערל-פאל,
יאנואר.

1925

זײַנן, פּרעמדער

זינג, פרעמדער

פרעמדער,

אונזערע טריט וועלן מעסטן די לענג און די ברייט פונם לאַנד,
און זוכן די וואונדער פון דעם לאַנד.

אונזער שוויים וועט ניט אַקערן די רויע ערד,
און לויזער מאַכן מיט שעפע דעם בויך-גארטל פון לאַנד.

אונזער בלוט וועט ניט פאַרבן דעם געלן ווערטער-פאַל
פון דעם יאַנטעוודיקן מעין-טריט קאַרנאַוואַל.

ניט מיר וועלן פאַרציען די ווייסע שמריק
אַרום די שוואַרצע העלזער פון דזשאַרדזשיאַס זין.

ניט מיר וועלן צינדן די שייטער-הויפּנס
פאַרן שוואַרצן לייב פון לאַויזיאַנאַ.

ניט מיר וועלן שליידערן פאַרסאַממע רייד
אויפן ברוינעם גויסעסדיקן לייב פון ניו-מעקסיקאַ.

מיר וועלן בלויז זוכן די וואונדער פונם לאַנד,
אויף די ווייסע וועגן פונם לאַנד.

אונזערע טריט אויפן שטויב פון די ווייסע וועגן
וועלן ווערן די וואונדער פונם לאַנד. . .

פרעמדער, פרעמדער.

וועסטו הערן מיין פרייד געזאנג וועגן דער ברודנער מיסיסיפי,
זאלן פייערלאך פון פריידיקן טרויער זיך צינדן אין דיינע
אויגן.

און זינג מיט מיר, פרעמדער,
זינג מיט מיר . . .

וועסטו הערן מיין טרויער געזאנג וועגן דער זוניקער
אריזאנא,
זאלן שמייכלען פון טרוימיקער פרייד צוקן אין די ווינקלען
פון דיינע ליפן.

און זינג מיט מיר, פרעמדער,
זינג מיט מיר . . .

וועסטו הערן מינע הימען צו די שפיציקע סיעראס —
מאך צו דיינע אויגן אין שטילער פארנייגונג.
און זינג מיט מיר,
זינג מיט מיר . . .

מיר וועלן זוכן די וואונדער פונם לאנד,
און זינגן אונזער לעצט געזאנג
צו דער ערד, ניט אונזער ערד.
מיר וועלן זינגען אונזער שוואנען-ליד
צו דער היים, ניט אונזער היים.
פרעמדער,
אייגענער
פרעמדער . . .

SYMPOSIUM

“What do you see, Walt Whitman?”

איך זע ברייטע וועגן פון ניי-ארלעאנס ביזן האדסאן.
איך זע געלע סאף-זומערדיקע גרעזלאך באפלעקן זייערע
ברעגן.

איך זוך אומזיסט מיינע שווערע מריט, וואס האבן געאקערט
זייערע ווייכע, שטויביקע רוקנס.

איך זוך אומזיסט די פעסטע, גרין-פארבלעטערטע שמאמען
פון מיינע פארזייטע קערנער.

איך זע די ווענט פון מיינע אויפגעבויעטע שטעט, צעפויילט
און צעברעקלט.

איך זע, מיין פאלק, דעם ערד-ארבעטער פון אלע שטאטן,
צוגעבונדן צו זיין אקער-אייזן, אן ליבע צו דער ערד.

איך זע דעם פריילאכן גאלד-זוכער פון קאליפארניע
מיט געלער אפגעקראכענער הויט און טיפע איינגעזונקענע
אויגן,

שארנדיק מיט צימערדיקע פינגער פון א קארגן — דעם
ארץ פון זיין גרוב.

איך זע מיין אלטן כאווער, דעם לעצטן פורמאן פון ניו יארק,
זינקענדיק צו דער ערד, אן דעם טוי פון מיינע רייד אויף
זיינע ליפן.

איך זע צעפויילטע ביינער, מיסט אין קווארים,
רעשמלאך פונם גאסן-ווייב, וואס מיין שמארקער קערפער
האט באפרוכפערט.

איך זע דעם ריזיקן כאלעם — פון מיר, דעם גיגאנט
וואלט ווהיטמאן,

ווי ער ווערט אויף ווייסע וועגן פון צימערדיקע פים געמראטן.
איך זע דארע בלעמלאך אויף דער ווייסער בראדוויי
פון מיליאנען בלייכע קינדער געמראטן.

דזשאן בראון, וואס זעסטו,
וואס זעסטו, דזשאן בראון?

מיין נעשאמע פליט אום אין אלע שטאטן,
און זיי זוכן מיך אום אין ווירדזשיניא.
זיי וועלן מיך נאך אמאל הענגען אין ווירדזשיניא.
זיי וועלן קרייציקן דעם ארימען יעזום,
ביי דער ערשמער קירכן-שוועל.

בארד, אויף די קווארים פון געמיסבורג, וואס זעסטו?
וואס זעסטו, אייברעהעם לינקאלן?

גרויס איז דאס לאנד, זייער פירער איז שוימ,
בלוט איז דא געל, און סינע איז רוימ.
דער נארד איז אלץ פאלש, און שווארץ איז דער זיד.
נאר די לאנגע סמענגע פון דער מיסיסיפי
בינדט זיי אין א שווערן גארב צוזאמען,
און אייביק לעבעדיק, אייביק גאנץ,
איז אונזער קעניגן מיסיסיפי,
אייביק זינגענדיק, טיף און גאנץ —
איז אונזער קעניגן מיסיסיפי.

דער אלטער ליוואי

דו וועסט שוין ניט זיין
מיין העלד פאר א לעגענדע,
אלטער ליוואי.

דאס איז געווען אמאל —
דערציילן אלטע פיאנערן —
ווען דינע יארן
האבן זיך אין דריי-צענדליק
בלויז געציילט :

האסטו אין איין נאכט פארהוילעט
די זעקלאך מיט גאלד-שטויב,
וואס דו האסט אין א מידבאר-גרוב
פינף יאר געגראבן.

ווער ס'האט נאר אין שענק געטרונקען —
איז דיין גאסט געווען.
אלע פופצן אויסגעלאסענע מיידלאך
האבן פאר דיר
אין אויבער-שטיבל געווארט,
און דאס איין-און-איינציק אויסגעפוצטע געסל
פון דעם שמעמל
האט יענע נאכט גארניט געוואוסט,
אז א נאכט איז געווען אויף דער ערד.

און איצטער —
אלטער ליוואי,
דיינע אַוונטן פאַרגייען ביי דער פּיאַנאָ,
מיט דיינע אלטע ציטערדיקע פינגער
שפּילסטו פאַר די ברוינע מעקסיקאַנער
אין דעם הינטער-צימער
פון דעם אמאָליקן טרינק-הויז.

זיי מוזן זייערע גראַבע רייד פאַרגעסן,
זיי קנאַקן אונטער מיט די צונגען,
און איינער צו דעם צווייטן ווינקט:
אַ ווי טרויעריק עס שפּילט היינט
פאַרדעי אַנטאַניאָ,
פאַטער אַנטאַניאָ.

פאַרוואָס רופן זיי דיך אַזוי,
אלטער ליוואי:
פאַרדעי אַנטאַניאָ,
פאַרדעי אַנטאַניאָ?

און איך וועל ניט דערציילן,
איך וועל קיינעם ניט דערמאָנען
די סוידעס וואָס זיינען פאַר דיר אליין פאַרבאַרגן,
אַז די לידער פון דיין שיינעם —
אַ געזאַנג פון די לעוויאים
שפּילסטו יעדע נאַכט פאַר זיי.

אז איך בין דער איינציקער,
וואָס האָט צוגעקוקט,
ווען זיין שמאַלצקייט האָט זיך געברעקלט —
ווי זיין האַנט האָט זיך שוין אויסגעשמרעקט
און געבעמלט.

און אז דו אליין
וועסט דורך די נעפלען פון טויט,
וואָס פאַרציען שוין דיינע אויגן,
באלד דערזען:
אז דיין לעבן איז געווען
בלויז איין לאַנגע זינדיקע מינוט.

ניין,
דו וועסט שוין ניט זיין
מיין העלד פאַר אַ לעגענדע,
אלטער ליוואַי,
פאַדרעי אַנטאַניאָ.

מאָרים רעיל : דער גאָלד־זוכער

אלע גראַבן מיר אונזערע קוואַרים
מיט די אייגענע הענט.

דיין טייל זון־ליכט
דאָ אויף דער ערד,
דיין כוילעק רואיקן שלאָף
דאָ אויף דער ערד,
שענקסטו אַוועק דיין לעצטן דאָר
דעם גאָלדענעם אַדער
אויף די שטיינערנע ווענטלאַך
פון אַ פינסטערער נאַרע.
איך בין געלעגן אין דעם גרוב,
וואו שוואַרצע, פייכטע פינגער האָבן מײן האַלז געשטיקט.

איך בין געלעגן אין דיין גרוב,
וואו יעדעס אָפגעברעקלעט שטיינדל,
וואו יעדעס גריבעלע
איז אַ שמייכלענדיקער סאָד פאַר דיר.
מיט פרייד הויכט זיך דיין ברוסט :
דיינע קינדער רופן דיך און ציען
צו זייער מויטער וועלמ.
זיי שלעפן דיך
צו דיין אייגענעם קיווער,
און צו דעם קיווער
פון דיין לעצטן דאָר, דאָ אויף דער ערד.

ליאָנג קוואַנג

יונגע פייערלאך צינדן זיך אין די אויגן
פון דעם שמילן באַגדיכאַן.
צינדן זיך אָן, און לעשן זיך אויס,
שפילן זיך מיט דער זיסער פוילקייט
פון זיינע מידע ביינער,
רייצן זיך מיט דער ליבער זאַטקייט
פון זיין פאַנאָדערגעבלימער עלטער.

אַ ריר מיטן פינגער —
און עס רוימלען זיך פאַר אים די ניינצן זומערס
אויף די באַקן פון זיין ווייב.

אַ מאַך מיט דער האַנט,
און ס'ברענגט אָן אויסגעטראַכטע וועלט,
ווייסע קנעכט און דינער
צו זיינע פיס.

בלויז אַ מאַך מיט דער האַנט,
און אַ וואַכיקער שלאָף דערכאַלעמט
די געבענשמע שאַ פון זיג
איבער אַלע זיינע פיינט.

שמאלצער, שווייגנדיקער באַנדיכאָן,
אלטער ליאַנג קוואַנג,
שפעטער מיט יאַרן —
אין די גרעניצן פון דיין פארלוירן לאַנד —
וואַלטן גאַסן נייגעריק געפרייט זיך,
וואַלטן אויגן זיך געסוידעט אין דער הויך:

זעט, זעט,
אַט גייט דער איין און איינציקער זון
פון דעם ווירדיקן ליאַנג קוואַנג.

1925

דעזי מעקלעלאן

דעזי מעקלעלאן, די פרוכטלאזע מוטער פון שטעטל.
איר כופע-בעט איז געשטאנען ביי אפענע מירן.
און וועט בלייבן, און וועט שטיין הינטער אפענע מירן.
געמריי איז איר לייב, און נאכגיביק אויפצונעמען דעם
אפפאל פון לעבן.
גרייט איז איר לייב, און געדולדיק צו זיין דער אפגרונט
פאר ניט געבוירענע.
צוויי דוירעס מיט זאמען טריקענען שוין איצטער אין איר
טראכט.
צוויי דוירעס מיט זאמען פוילן אין אירע געדערס.
די זאמען פון פאטערס פיאנערן.
און פון נייגעריקע אייביק זוכנדע אינגלאך.

מיט געזונטע הענט האט זי צוגעבונדן שמארקע זין צו דער
רויער ערד.
ווילדע סרייפעס פון זעלבסט-פארצערונג האבן זיך געצונדן.
און זיך אפגעקילט אין דער מיטנאכט שמילקייט ביי איר
כופע-בעט.
אקשאנעס, געדולד, האבן זיך געשארפט ביי די ברעגן פון
איר כופע-בעט.

אקשאנעס צו זיין,
זיך איינווארצלען אין דער רויער ערד און בלייבן.
באגער צו זיגן,
שטיין מיט שווערע קעפ אונטער שווערע האגלען —
און זיגן.

געדולד צו בויען.
ברענגען מוטערס, ברענגען זיין און טעכטער,
און בויען, בויען, בויען.
בויען.

דעיזי מעקלעלאן!
פארוואס דערלאזט מען נישט דיינע הענט זאלן צערטלען
די קינדער מיט ווייסע קעפלאך?
פארוואס מארן דיינע פינגער נישט גלעטן די קעפלאך מיט
די העלע אויגן?
פארוואס זאלן דיינע ליפן נישט בארירן די ברוינע באשפרינקל-
טע בעקלאך?

דעיזי מעקלעלאן —
די פרוכטלאזע מוטער פון שמעמל.

פרעמדע היים

דיין קינד רייסט זיין אינגעוועב אין זיין מומערס לייב,
ארימער, ארימער סאן ווא קי.
באלד וועלן הענטלאך זיך שפילן מיט גאלד פון דער זון,
ארימער, סאן ווא קי.

וועט דיין קינד נאר דערזען פינג פינגער אויף דיין באק,
פינג ווייסע פינגער אויף דיין געלער באק —
וועט זיך צעוואַיען דיין קינד, וועט קלאַנגן דיין קינד.
ארימער, סאן ווא קי.

לאַד אַן דיין שרעק אויף די אַקסלען פון דיין קינד,
ארימער, ארימער סאן ווא קי.
בינד צו זיין טראַט צו דעם שאַרף פון דיין טראַט,
ארימער, סאן ווא קי.

וועט זיך שאַרן דיין קינד מיט דיר ביי די ווענט,
פארשמעלן זיך מיט שאַמנס פון גאַסן, און אויגן,
און פאַר די בליקן זאַל פינמלען שאַנכאַי אַ, שאַנכאַי —
ארימער, סאן ווא קי.

1923

ווער האט צעשאסן דעם קרעציקן ניגער.

קייקלען זיך ביינדלאך, ווייסנקע ביינדלאך,
רעטל-די ... רעטל-די ... רעטל-דע-די ...

ווער האט צעווארפן,
ווייסע שטיקלאך וואלקנס
אויף א שווארץ-רויטן הימל?

זיבן, א זיבן, קום שיינע זיבן.
זיבן, קום זיבן, א קום גוטע זיבן ...

ווער האט צעמריבן
ווייסע זעגל-שיפלאך
אויף א מיף-רויטן יאם?

ווער האט פארשפילט?
ווער האט געוואונען?

ווער האט צעברעקלט
פיצלאך צעריסענעם מארץ
אויפן בלוטיקן טייכל?

— העי

ווער האט צעשאסן דעם קרעציקן ניגער?

**

קייקלען זיך ביינדלאך ווייסנקע ביינדלאך —
רעמל-די ... רעמל-די ... רעמל-דע-די ...

ווער האט צעלעכערט דעם ברוינעם קרוג,
און צעגאסן זיין רוימן וויין?

זיבן, א זיבן, קום שיינע זיבן,
זיבן, א זיבן, קום גומע זיבן.

ווער האט באפעסטיקט דעם אינזל פון טרויער
אויף דעם פינסטערן קלעפיקן וואסערל?

ווער האט פארשפילט?
ווער האט געוואונען?

ווער האט פארשפארט דעם ליכטיקן סאך
הינטער שווארץ-גרויע בארגיקע ליפן.

העי! א העי —
ווער האט צעשאסן דעם קרעציקן ניגער?

סיינט אנטאָניע — דער קוילמאַן

קום,
וואָרף אַראָפּ פֿון די אַקסלען דיינע איינגעהאַרבטע טעג
אין דער ראַכוועסדיקער שטילקייט צווישן אונזערע ווענט.
דער בליי פֿון דיינע מידע יאָרן
וועט צעגלייבן אין דער מילדער שלעפּעריקער וואַרעמקייט.

האַט דיין האַרץ געיאַמערט נאָך הייליקייט
דורך דיין אויפגעראַמטן, באַקלויסטערטן זונטיק?
קום,

הייליקייט וועט זיך דערציען
דורך די הויכע טרעפּ,
אין דיין שווערן טראַט צו אונז.

טאַני,
הייליקער אַנטאָני.
ניט אין ווערטער, קאַלט ווי אַנגעצונדענע רעגנבויענס,
ניט אין רייד ווי פּראַסטיקער זילבער
אַמעמט זיין עמעס, דער אייביקער עמעס.

דאַס פאַררויכערטע ליכט אַרום דיינע אויגן
שמראַלט מיט רואיקער זעליקייט,
דערנענט דעם שווייגנדן סאַד
פֿון דעם וואָס איז אייביק.

און פאלן אויף אונז שטיקער פינסטערניש פון פארזיגלטע
רוימען.

אונזער צייכן :

מיר דארפן ניט זוכן גאט.

און בעטלען ניט אונזערע מפילעדיקע הענט אין בלויע
ליידיקייטן

און מאנען זיין עמעס,

ברעקלט זיך פרייד פאר אונז, די פרייד אים צו געפינען.

אונזער פרייד —

מיר האבן אים דאך קיינמאל ניט פארלארן.

קום,

אין דער ברייטער שטילקייט

דיין ווארט,

דאס ווארט — פון גאט.

אין דער פארוויגטער ווארעמקייט

אונזער שוויגן,

דאס שוויגן — פון גאט.

אינדיאנער מאַטיוון

1

א, איר ווייס געזיכטיקע,
א, ווייס-הויטיקע,
צילט ניט אייער נייגעריקייט.
זאלן אייערע טריט אייך מער ניט ציען
צו די נידעריקע שטיבלאך,
צו די קויטיק-געלע, לייס-געכויטע,
צו די אויפגעשמעלטע נאַרעס
פון דעם קליינעם פימא-שיוועט
צו דעם יישעוו קאַמאַטקע.

זאל דער קלאַפער-שלאַנג
אייער טראַט דערציטערן.
זאל דער „הילא-מאַנסטער“
אייך מיט זיין גיפּט שרעקן.
זאלן די עסטערעלא-בערג
אייך דעם וועג פאַרשמעלן.
זאל דער הייסער מידבאַר-זאַמד
רויט ביז בלום-פאַרלאַפּנקייט
אייך די אויגן בלענדן,
זיי ביז בלינדקייט פרעסן.

א, איר ווייס-געזיכטיקע,
א, ווייס-הויטיקע,
קומט איר אייער רואיקייט איצט זוכן,

די שוין-לאנג פארלארענע,
אויף די אַרימע, פארטריקנמע,
אויף די אַפגעצאממע
מידבאַר-פעלדער
ביי דעם יישעוו קאַמאַמקע?

צי איר שפאַנט אַהער ווי זיגער,
אייער האַרץ מיט פרייד אַנזעטיקן
וואָס מיט זאַמד גלייך
ליגט די שטאַלצקייט
פון דעם קליינעם פימאַ-שייוועט? ...
צי איר קומט זיך וואונדערן
זען, ווי די שטאַרקע ברוינע לייבער
און די מוסקולן פון בראַנז,
אַנגעשמרענגט, פאַרבענקט רייסן זיך
פון די אַריים-לייכמע קליידער
צו דער פרייהייט פון אַמאַל —
צו די שטראַמען וואַרעמקייט
פון דער זון?

עפשער, עפשער ווילט איר איצט שוין טרעפן
וואו, אין וועלכן ווינקל,
וועט דער לעצטער פון די פארטריבענע
און פאַריאַגטע אין אַן אייגן היים-לאַנד
זיך אויסציען און פאַרגיין
מיט דעם לעצטן זיפּן,
מיט דעם לעצטן אַטעם
פון דעם פימאַ-שייוועט?

א, איר ווייס-געזיכטיקע,
א, ווייס-הויטיקע,
וועקט ניט וואונדן אין די הערצער.
ברענגט ניט טרויער פון אווילים,
וואַנדערט ניט אין זאמד און מידבאַר
צו דעם קליינעם פימא-שייוועט,
צו דעם יישעוו קאַמאַטקע.

2

שניידט איבער די סטרונעס
זאָל זיך דער בויגן אויסגלייכן,
אונזער פּייל וועט מער ניט פליען
צו דעם בלויען הימל.

ביי די בערג, ביי אונזער גרעניץ,
שטייען אונזערע פּערד געפענטעט,
גריזשען דאַרע מידבאַר-וואַרצלען
לעבן פרעמדע פעלדער,
רייך מיט בליענדער אַלפּאַלפּאַ.

קומט זיך צוזאַמען, איר ווינטן,
פון דעם צאַפן, פון דעם דאַרעם,
פון דעם מיזראַך, פון דעם מאַריוו
העלפט אונז וויינען, ביטער זינגען
אונזערע לידער פון פאַרגיין.

ווילדע אַדלערס, רויבער-פויגלען,
מידבאַר-פיקסלאַך און קאַיאָמן,
שאַרפּט די שנאַבלען, שאַרפּט די ציינער,
טרעט ניט אָפּ פון אונזערע שוועלן-לעכער,
באַלד וועט קומען אייער יאַנמעוו,
אונזער טויט וועט אייך אים ברענגען.

3

אַפגעווישט איז שוין דער קריגס-וועג,
פרידלאַך זיינען לאַנג שוין די אפאַטשעס,
מיט דעם קעגנער-שייוועט, מיט די בראַווע מאַריקאַפּאָס.
שווער איז אַבער פאַר דער רעכטער האַנט זיך אויפצוהויבן
צו באַגריסן ווייס-געזיכטיקע.

שווער באַוואַפנט זיינען זיי צו אונז געקומען,
דאָס געווער פאַרדעקט מיט זיסע ווערטער,
ווי גייסטער האַבן זיי פאַר אונז געוווּזן
זייער וואַרעמע גוטהאַרציקייט
אין דעם רויך פון פולווער.

דולדן קאַנען מיר אויף אונזערע גרעניצן די האַפּים,
די מאַהאוועס, נעוועהאַס און די מאַריקאַפּאָס.
פרעמד און פיינמלאַך שווייגנדיק וועלן מיר שוין פאַרבלייבן
צו די ליגנערישע ווייס-געזיכטיקע.

די זון וועט זיך באַלד טרינקען,
און שווייגנדיק קריכן מיר
צו דעם הויכן באַרג-שפיץ.

צוויי זונען

פאַרגייען אויך אין זיינע אויגן,
און זיין געזיכט:
אַ ברוינע מאַסקע
פון מעלאַנכאַלישער פאַרביסנקייט.

און שטיל האָט ער געזאָגט,
און שטיל האָט ער געמורמלט:
מיר האָבן ליב די בערג.
אויף זייערע שפיצן
קומען מיר באַקלאַגן
דאָס פרייע פלאַך-לאַנד פון אַמאַל.

אין די פארנאכטן

די סלופעס פון דעם טעלעגראף
ציען זיך אין דער לענג פון וועגן,
ווי טונקעלע צלאַמים...

מיט זיי
האַט אויפגעוואכט די בענקשאַפּט
פון אונזערע קינדער.
און אונמער זיי
ליגט אונזער פרייד באַגראַבן —
די רואיקייט
פון אונזער שייוועט.

געבעטנארעגן

הונגעריקע קינדער
שטייען מיר פאר דיר,
און געדולדיק ווי די בוראם אין דער וויסמע.

אונזער קעל איז מרוקן,
אונזער צונג איז דארשטיק,
און די קוקרווע
דארט אן פייכטקייט.

שיק צו אונז די אַנזאַנערס פון פרייד — די וואַלקנס,
מרייב אַרויס פון זייער באַהעלטעניש דעם רעגן,
יאַג דעם שניי פון אַלע בערג
מייכנווייז צו אונז אַראָפּ.

מיט זייערע קיילים שטייען אונזערע ווייבער גרייט צו שעפן
וואַסער,

מיט די קיילים שטייען אונזערע טעכטער גרייט צו שעפן
לעבן,

ציטערדיק ווי מיר איז אונזער קוקרווע,
גרייט די וואַרצלען אַנצוטרינקען.

פון די העכסטע פעלזן הימן אונז די שפעהערס פון דעם
סוינע.

פון די העכסטע פעלזן וואכן אַדלער-אויגן איבער אונז,
וואַרטן אונזער לייב זאל ווערן מיד פון הונגער,
וואַרטן, ווען אַ שוואַכקייט וועט באַפאַלן אונזער שיוועט.

נאַאִסאַוואַ שלאָפּט איצט רואיק ביי איר מומערס ברוסט.
 נאַאִסאַוואַ איז די מאַכטער פון דער רויטער ערד.
 פעלן וועט דעם ווינט-גייסט דאָס געזאַנג פון נאַאִסאַוואַ.
 בענקען וועט דער באַרג-גייסט נאָך די טריט פון נאַאִסאַוואַ.
 בענקען וועט דער קריגער פאַוואַמיוואַ נאָך איר רייפקייט.

ביי דעם בויען פון די שטיבלאך וועט פעלן די האַנט פון
 נאַאִסאַוואַ,

ביי דעם מידבאַר-מייכל וועט פעלן דער קרוג פון נאַאִסאַוואַ,
 ביים געבעט נאָך רעגן, ביי דעם שלאַנגען-מאַנץ,
 וועט בלייבן לידיק דאָס אַרט פון נאַאִסאַוואַ.
 נאַאִסאַוואַ איז די מאַכטער פון דער רויטער ערד,
 נאַאִסאַוואַ שלאָפּט איצט רואיק ביי איר מומערס ברוסט ...

1920

דער קרייץ

צו די ווילדע מידבאר-בערג
האבן זיי דעם קרייץ דערמארטן.
אויף דעם העכסטן בארג-שפיץ
אים ארויפגעשמעלט.
ער זאל אלע עקן פון דער וועלט אנוואגן :
איך ברענג אומרו.
איך ברענג אומגליק.

פארן אלטע אינדיאנער
צו דעם שמעמל האליץ פארקויפן.
פארן זייערע ווייבער
מעפלאך צו פארקויפן.
זייערע געזיכטער,
ווי עפל שטארק פארפרוירענע,
קנייטשן זיך און קארמשען
קוקנדיק מיט צארן
אויפן קרייץ.

ווער קאן דען ניט הערן
שווייגנדיק זיי שרייען :
דו האסט זיך צו אונז
אריינגעריסן.
דו האסט אונזערע קינדער
אוועקגענומען.
דו האסט אונז באאנוועט,
גייסט, פון די ווייס-אויגיקע.

קוואראלופא

(אינדיאנער דארף)

דא טראגן ניט ווייסע פינגער
דאס פאלשע ברויט און זאלץ אנטקעגן.
דא רייסן זיך ניט ווייסע אויגן
צו זען ווי הויך עס פלאטערט זייער פאן.

דא רוען מידע קריגער
נאך א שווערער שלאכט,
און לאנגע, ביינערדיקע הענט
ווארפן הויפנס זאמד פאר ווינטן.

העיא!
וואיען מידבאר ווינטן.
העיא!
וואיען און פארוויגן;

שלאפט בראווע קריגער,
שלאפט מידע קריגער.
פלאצן אלטע שמריק —
פארגלייזטע אויגן זעען ניט.
קרעכצן פאלנדע געצעלטן —
טויבע אויערן הערן ניט.
און זאמד בערגלאך וואקסן —
מידע ביינער פילן ניט.
וואקסן און פארדעקן
לעבעדיקע קווארים.

העיא !
ווער זאל שלאגן געפאר-סיגנאלן ?
ווער איז זייער שוימער ?
ווער איז זייער הימער ?
קלאגן מידבאר ווינמן,
זאיען און פארוויגן ;
רומ, רומ לעצמע קריגער
ביים ראנד פון גויסעסדיקע וועלמן.
בלינדע נעכט וועלן באלד פארשארן
דאס גאלד פון אייער לעצמער זון.

שלאפט, ברוינע קריגער,
ביי דעם זויס פון כארעווע וועלמן.
אויף דעם זילבער-מיסט פון אייערע ביינער
יוארטן פינסטערע אפגרונטן.

העיא !
וועמענס קריג האט זיך פארגליווערט
אויף שפיצן פון ניט געשיקטע פוילן ?
און וועמענס זיג וועט באצירן די גארמלען
מיט אייערע צעלעכערטע שארבנס ?

העיא !
וועמענס קריג ?
וועמענס זיג ?

טריט אויה זאמדיקע וועגן

1

מירבאר.

די פולע ברעגן פון א ברייטער טאץ,
גיסן זיך איבער מיט ליכט —
דא לעכט די זון.

2

וועגן.

לאנגע שלענג מיט געלע רוקנס
פארשלעפן אונזער שווערן אומגליק,
און ברענגען אים צוריק.

3

פריידיקע רו.

ווייסע בליטן פון דעם, וואס איז אונזערם,
שפארן זיך דורך דעם הייסן זאמד.
א, גאלדענע רו.
דער הימל מעג פארשליסן פאר אונז זיין גענאד —
מיר ווילן גיט רייסן די צייטיקע פרוכט.

4

נאכט.

די ליכטיקע שיפן פונם יאם
ליגן אין דעם טיפן אפגרונט.
שמיל.
די כוואליעס גלעטן ניט דעם ברעג,
און קיינער רופט ניט נאך הילף.

5

א גרופע פעלז-בערגלאך.

צעפאלענע שלעסער
פון א פארלארענעם שיוועט
גויסן מיט אפענע מיילער,
און שמילע זקיינים
איינגעהויקערטע מיט יארן.
כאלעמען אין א זוניקן דרימל.

6

ווייטע בערג.

די אויפגעדעקטע בריסט
פון דער מידבאָר ערד
באָדן זיך
אין מינט-בלויע וואַסערן.

80

מיר.

זע,
 אויך דער מידבאָר האָט געלע בלימעלאַך,
 האָט רוימע און בלויע בלימעלאַך.
 דאָס זיינען מיר —
 צווישן אונזערע ווילדע שכיינים.

שרעם.

פאַרביי אונזערע צעעפּנמע אויגן
 יאָגן זיך נאָך באַרג-לייבן,
 וואָס זוכן אונזער פּלייש.
 דאָס לויפן צעשראַקענע קראַליקעס
 ווי פּיילן, צו זייערע לעכער.

דער אַדלער.

שוואַרצע פּליגל
 לויערן ווי ווינמן
 איבער די פּוסמע נאַרעס.
 גיט די נאַדלען פּון קאַקמוסן
 האַבן פאַרגאַסן דאָס בלוט.

זון אונטערנאנג.

ווייסע לייבער
פון פארשיימע קינדער
זיינען געפאלן ניט דערקוילעם
אויפן הימל-זוים —
אין מצריוו.

1923

מעגמאם קאלארעדא

זאל איך אייך דערמאנען
אן אן עלטסטן פון א שייוועט?
מעגמאם קאלארעדא
איז געווען זיין נאמען.

פרעמדע זיינען אנגעקומען,
פיערן געצונדן.
אים אויף אוונט-ברויט פארבעטן,
פרידן איבעררעדן.

זאל איך אייך אצינד דערציילן
ווי געשמארכן איז א ברעווער קריגער?
מעגמאם קאלארעדא
איז געווען זיין נאמען.

די וואס זיינען רייך מיט פייער-וואסער
און מיט קרייצן אויף די בריסט —
האבן אים געברענט די פיאטעס
און ווי א טכויר דערשאסן.

אריזאנא

דאָס רויע גאַלד פון אויפגעוועקטע פינסטערנישן
האַט זיך צעשמייכלט איבער פלאַכן, שלעפּעריק און פויל.
פאַרוויגט די קעפּ פון בערג, און רויטע פעלזן-טישן,
צעגענעצט זיך פון טיפּן מיט אַ גאַלד באַזוימטן מויל.

און האָט דער שווייס פון לייב, מיט איינגעשפּאַרטן ווילן
געריסן זיך אין שייץ פון יעדן מילדן אינדערפרי,
דאָס האַרץ פון מיידל-ערד מיט אַקער שמאַל אַפּקילן,
און צאַמען ווילדע ווייטן מיט דעם גרינעם פאַס פון מי.

און צאַרנט ווען די טיף פון הימלען איינגעפלעקטע,
דער שטויב פון געלע ווינטן איז אויף זיינע פליגלען וואַך,
צו טורמען ברודנע ווענט אויף שמרעקעס אַפּגעדעקטע,
און לאַזן דאָס געביין פון שמרעמס אויף אַ מידבאַר-פלאַך.

דאָס רויע גאַלד, אין רו פון זיג, צעגאַסן ברייט און ווייט,
שפּרייט מידן דרימלענדיקן פייער — גאַלד און אייביקייט.

1924

מעקסיקאנער מאַטיוון

קויף דיין ווייב א שאל א שוואַרצן

קויף דיין ווייב א שאל א שוואַרצן,
זינג און שפיל אויף א גיטאַר.
האַסט א יונגע ווייב א שיינע —
העי, דו אַלמער נאַר!

רויכערסט שטונדן לאנג דיין ליולקע,
דאַרט וואו סיוואַרעמט דרך די זון,
און דיין יונגע ווייב, די שיינע,
וואָס האָט זי דערפון?

עסט מאַרטיעס און טאַמאַלעס
וואָס זי באַקט און ברוינט פאַר דיר.
האַסט א יונגע ווייב א שיינע —
קוק זיך אום אויף איר.

אין פאַרנאַכטן קומט קאַנראַדאַ,
קומט דער יונג מיט זיין גיטאַר.
היט דיין יונגע ווייב די שיינע,
העי, דו אַלמער נאַר.

ראַדריגען

ראַדריגען.

וואָס וויינען היינט אזוי די סטרונעם

פון דיין גיטאר ?

איז דאָס דערפאר.

וואָס דיין סינאָריטאָ איז פון דיר אַנטלאָפן ?

דאָס זעלבע האָט דאָך אויך ביי מיר געטראָפן —

איך האָב נישט מער מיין אַדאָלינאַ.

ראַדריגען.

דיין יונגער פערד איז אַנגעזאַמלט

און וואַרט אויף דיר.

דו לויף נאָך איר ;

וועסט טרעפן זי פאַרבלאַנדושעט וואו אויף וועגן

פאַרוויינט, מיט פרייד דיר לויפנדיק אַנקעגן — —

לעבט ערגעץ נאָך מיין אַדאָלינאַ ? — — —

1919

מעקסיקאנער ביידלאך ביים קאנאל.

דאס געזאנג פון מומנע וואסער
צווישן שמאלע נידעריקע ברעגן
צו דער ווייטער אייביקייט.

די שוימיקע כוואליע ביים וואלווארט פורם,
צעפאלט זיך נישט אזוי.

א, פליטער-פלאטער פון גרויע זעגלען,
ווי ליכטיקע טויבן צום בלויען הימל —
צו דער טונקעלער אייביקייט.

די מידע שוואלכן, ביים ווינטיקן ברעג פון דער ברייטער
מישיגען
צעשוועבן זיך נישט אזוי.

און, פלינק-פלאנק-פלינק, פריילאכע גיטארע,
טאנצנדיקע פיס אויף זוניקע וועגן
צו דער טיפער אייביקייט.

דער גרויער שאטן-מארש ביי די ווענט פון שמעט און
שמעמלאך,

ציט זיך, ציט זיך,
און דערפירט זיך נישט אזוי.

אזוי :
פלינק-פלאנק-פלינק, פריילאכע גימארע,
מיט גרינגע טאנצנדיקע פיס,
אויף ברייטע ליכטיקע וועגן,
צו דער ווייטער, צו דער מונקעלער,
צו דער טיפער אייביקייט.

1923

פ י י ע ר ן .

פייערן, פייערן אין האַרבסטיקע פאַרנאַכטן —
וואַרימט זיך דאָס דינע בלוט פון אונזערע ווילדע שכיינים,
וויגן זיך שאַרפע העק אין די גראַבע הענט פון אונזערע
ווילדע שכיינים,
און ביי אונזער באַוול-בוים פעלן די שטאַרקסטע צווייגן.

שפעטער, שפעטער מיט יאָרן, מיט שטויב פאַרדעקטע יאָרן,
שפעטער מיט דוירעם, מיט צעפּוילטע דוירעם,
וועט מען ביי דער שוועל פון אונזער הויז אויסגראַבן —
אַפּגעשאַקטע קעפּ, מיט פאַרגליווערטע שמייכלען.

פייערן, פייערן אין האַרבסטיקע פאַרנאַכטן, —
פאַר'ן קאַלטן דינעם בלוט פון אונזערע ווילדע שכיינים —
האַב איך באַהיט דעם באַוול-בוים דורך די ווינטער-נעכט,
האַב איך באַשיצט די צווייגן פון די שאַרפע העק.

איך האָב באַהיט דעם באַוול-בוים, —
און האָב ניט ליב דעם באַוול-בוים
מיט זיין פּוסטער בליאונג.
זיין ווייסער פּוך אין פּרילינג, —
איז ווייסער שניי פאַר ווינטן,
איז קוימיקער שניי אויף גראַזן,
און ווערים, ווערים קריכן
אויף זיין קאַפּ — אין האַרבסט.

איך, דזשאזיי, און פאנג לינג

איך, דזשאזיי דער בלינדער מעקסיקאנער,
און דאס אלטינקע כינעזערל פאנג לינג,
זיינען היינט ווי קינדער לייכט געווארן,
טאנצן ביידע אום פאר מיר, און איך, איך זינג.

מיף אין אונז פארוויגט איז אונזער אומעט.
מוט דער טרויער פון דער פרעמד אונז מער ניט וויי,
האט פאנג לינג זיין קאלטן בליק פארלארן,
און זיין מעקסיקא פארגעסן האט דזשאזיי.

איך נאר פיל, איך וועל נאך מוזן בעטן
א פארוויגטער זאל מיין אומעט זיין נאך לאנג,
זייער פרייד זאל איך איצט ניט פארטרייבן
מיט מיין מידן, מיר דערעסענעם געזאנג.

זאל זיי צו פארגעסנקייט פארפירן
מיינע ווילדע טענער פון א גאסן-ליד.
טאנצן זאל פאנג לינג, דזשאזיי זיך דרייען.
איך בין דאך סיי ווי פון אלעס, אלעס מיד . . .

1919

צו א נעגער

ס'האט די ווילדע אפריקע
דיך אהער געשיקט,
און די זון פון אלבאמא
האט דיך אויפגעצויגן.
ווערן זאלסטו דער לעבעדיקער אדער
פון די מויטע זאכן דא אין צימער.
ווערן זאלסטו זייער הארץ און זעל.

איז דער ברוינער שמעקן פון דעם בעזים
ווי א לאנגער פינגער פון דיין האנט,
דראענדיק,
מייטלענדיק אויף יעדן גרויען שטויב פלעק.
איז דער דיל פעט-גלאנצנדיק
ווי די הויט פון דיין געזיכט.

איז דיין בלוט ווי צענויפגעגאסן.
ביזט אינגאנצן ווי צונויפגעמישט
מיט דער טונקעלער ברוינלאכקייט,
גלעטנדיק און צערמלענדיק,
ווישנדיק דעם טיש
און די שטולן פון מאהאגעני.

ביי א וועט-קאמף

א י נ ז א ל

1

פון ציגארן דיקער רויך
און געשרייען ווילדע.
זיילן וואַלקנס ביי דער סמעליע,
שמורעם-וואַלקנס ביי דער סמעליע.

דיקער רויך און געשרייען:
וויזט אונז בלומ אויף דער אַרענע.
וואַרעם בלומ אויף דער אַרענע!

ווייסע קערפערס,
קערפערס שוואַרצע,
ברוינע, ווי פון בראַנז געגאַסן,
רייסן איינער זיך צום צווייטן,
שניידן פלייש מיט זייערע אויגן,
זייערע ליפן מיד צעעפנט
ציען זיך מיט וויי צוזאַמען,
און זיי שפּייען, שפּייען,
שפּייען בלומ אויף דער אַרענע.

אויב ער איז דיין פיינט —
 אין זיין האלז
 ביז די יאסלעס גראָב אַרײַן די צײַן.

אויב ער איז דיין פיינט —
 וואָרף אַראָפּ די הענטשקעס,
 מיט די נעגל
 רײס אים אײנציקווייז אַרויס די אויגן.

העי, נײט לאָז אים פאַלן צו דער ערד!
 זע, ער שפײט מיט בלוט שוין,
 רױטע שלענגלאַך פּוּיזן פּון זײַן נאַז.

אויב ער איז דיין פיינט —
 הויב אים אויף, —
 זײג זײך מיט דעם בלוט אָן פּון זײַן מויל,
 און פּון זײַן צעקלאַפּטער נאַז.

אונזער העלד

קיד סינאקי, אונזער העלד,
ליגט באוואוסטלאז אויסגעצויגן,
איז פארבלוטיקט זיין געזיכט,
און פארשוואלן זיינע אויגן.

ווער עם האט אין אים געגלויבט,
זאל דאס שמילערהייט פארטראגן,
ס'האט אן אומגליק אים באזיגט,
ניט א שלעגער וואס קאן שלאגן.

קיד סינאקי, אונזער העלד,
האט צוויי פויסטן שטארק ווי אייזן:
ער וועט אונז נאך ברענגען פרייד,
ער וועט נאך זיין שטארקייט ווייזן.

אירע אַניעל

אירע אַניעל, דער שוואַרץ-הויטיקער שלעגער,
שמשירעט די ציינער און לאַכט פון זיין קעגנער.
אירע אַניעל, דער גוטמוטיקער טיגער,
אירע אַניעל: — דער ניגער ...

לויבט אים ווען איינער, צי ס'פאַרגינט ניט אַ צווייטער,
איז ער צו גוטן, צו שלעכטן דערמאַנט ווען —
ווערט פון אַניעל — דער שלעגער, דער זיגער —
בלויז אירע אַניעל — דער ניגער.

1918

קארניוואל נאכט

בלייכע עלעקטרישע שיין
איז דער שטארקער וויין
פון דעם קארניוואל.

העי, סעניארן, סעניארימאס,
די ליכטיקייט האט אייך פארשיקערט —
איר וואלט איצטער אויסגעשטאכן די אויגן
פון יעדן איינעם,
וואס וואלט זיין האנט אויסגעצויגן
אויסלעשן די געשאמע
פון דעם קארניוואל.

און איך —
איך וועל אויפשטעלן ווענט פון רויך
פאר מיינע אויגן,
ווענט פון שטויב און רויך
זאלן אייך פארשטעלן.

היינטיקע נאכט —
וויילט זיך מיר גלויבן,
ניט אייערע פרעכע געשרייען
האבן מיך שויב געמאכט —
נאר דאס רוישן פון א וואסער-פאל
וואס פאלט פון דעם טיפן נאכט-הימל.

זאָל זיין . . .

זאָל זיין אז היינט בין איך דער נאַר.
און אז איך זע קלוגע אויגן,
פאלשע רופנדע אויגן,
פארנארן מיך מיינע מידע פיס צו זיי.

זאָל זיין, אז היינט בין איך דער נאַר.
נאַר, ווען מיין רוקן בויגט זיך פון איינזאַמקייט,
וויילט זיך מיר גלויבן, וואָס מע שרייט צו מיר,
נאַר ווען פייערלאַך, פייערלאַך שמעכן מיינע אויגן
מיט שניידנדער פרעמדקייט,
וויילט זיך מיר גלויבן וואָס מע ווייזט מיר אָן.

זאָל זיין, אז היינט בין איך דער נאַר.
און איך זע, ווי אַלע דאָ —
ווי דער געשמופלמער מעקסיקאַנער,
און ווי דער שטומער אינדיאַנער —
אז צווישן מיר
און אַלע רעמענישן פון מיין לעבן,
הענגען בלויז קאַלירמע געוועאַ-קאַלדרעם.

מיינע פינגער צימערן ביי די אינדיאַנער קאַלדרעם.
איך בין ביי דער קאַרטן-וואַרפערקע אין ביידל.

אין דעם לאַנד פון זאַמד

געלע, גרין-באַפּלעקטע בערג
פון ניו מעקסיקאַ,
זאַמדיק-געלע וויסמעניש
פון ניו מעקסיקאַ,
האַט אייך ווער באַשאַפן מי און אַרבעט צו פאַרשעמען?
וואַרניט-וואו שטיקלאַך ערד צעאַקערטע,
ברוין און טרוקן שמייכלען קרענקלאַך צו דעם הימל:
גיב אונז שוואַרצקייט.
גיב אונז רעגן.
איינגעשרומפן זיינען דאָ די בריסט פון מוטערס,
וויינען קינדער דאָ פון הונגער,
קנייטשן זיך די שמערנס פון די פאַטערס:
גיב אונז שוואַרצקייט.
גיב אונז רעגן.
זאַלן מיר ניט הערן, ווי אונז שילמן וועט אַ מוטערס
פיינליך שטומע ליפן,
און ניט זען,
ווי אַ פאַטערס שווייגנדיקע אויגן
וועלן קוקן ביז און שטעכעדיק אויף אונז.
גיב אונז שוואַרצקייט.
גיב אונז רעגן.

1918

די סאַנדלאַ בערג

ווי אַ וועלט פאַר זיך געשלאָסן,
אין אַן אַנגעגליטער ווייטקייט,
בלויען זיך די סאַנדלאַ בערג.
ווייסע וואַלקנס, שנייאיק-בלויכע,
וואַרפן שאַטנס טונקלער, בלויער,
אויף די בלויע סאַנדלאַ בערג.
וואַרפן שאַטנס, גרוילאך-שוואַרצע
אויף דער טויטער וויסטער פלאַכקייט
ביי די בלויע סאַנדלאַ בערג.

1918

אַזוי מוז זיין

עס גראַכט און גראַכט און גראַכט די ערד,
די מיטאָג זון איז בלענדיק היים.
און רינט דער שווייס פון זיין געזיכט,
זאל רינען טראַפּנווייז דער שווייס
פון זיין פאַרברוינט און דאַר געזיכט.
ער גראַכט די ערד.

אַזוי מוז זיין, אַזוי מוז זיין.
פון זיין געזאַלצן-הייסן שווייס
וועט וואַרעם וויקלען זיך דאָס קרויט,
וועט וואַקסן הויך דער מיילאַמעז
און פאַמידאַרן, בלוטיק רויט.
אַזוי מוז זיין.

א זאמד-שמורם

איך ווארט אויף מיין סוינע
מיט פארמאכטע אויגן.
איך וויל ניט זען,
זיי דער גאלד-שטויב פון דער מידבאר
טראגט צו מיר דעם טויט
אויף געלע פארזשאווערטע פליגל.

ביינער און סקעלעמן
פון טויטע טרוימער
טאנצן פאר מיינע פארשלאסענע אויגן.

איצטער וועל איך זיך דערוויסן
די סוידעס פון דער מידבאר.
איך וועל זיי הערן
צוזאמען מיט דער רעקווייעם
פון מיין לעצטן טאג.

צו א בארג מיט שניי

מיין בלייכע בענקשאפט פון דער מידבאר,
ווער האט אונז אהער געשיקט
צו באלעבן טוימע הערצער
מיט אונזער שיינעם טרויער?

מיין ווייסער שטאלצער אומעט פון דער מידבאר,
רוף ניט פארפירעריש צו זיך
די בליקן פון דער זון.
דו וועסט דערפאר דיין זילבער קאפ פארלירן
דא, אין דעם קיניגרייך פון זאמד.

1920

פראגמענט

ווער וואלט גלויבן ?
אין א זומערדיקן לאנד
וועלן פאלן פון די בויער
געלע בלעמער,
דארע בלעמער . . .

ווער וואלט גלויבן ?
אין א זאמדיק-געלער וויסמע
זאלן שטורמען בריימע טייכן,
רייסנדיק אפט בויער
אויפן וועג,
איינזאמע,
צו דעם זאמד, פאריאגמע בויער.

ווער זאל וויסן,
ווער זאל גלויבן :
אין די קנייטשן פון די מידבאר-בערג,
אויף די שפיצן פון די מידבאר-בערג,
דארט, אויך דארטן,
וועט זיך באהאלטן אן אומעט,
לוערן די איינזאמקייט
אויסצוקוועמשן טרערן בלוטיקע
פון פארוואגלמע,
פון פארצווייפלמע.

ווער זאל וויסן ? ...

ווער זאל גלויבן ? ...

מיינע ליכטיקע טעג

אויסגעשפיגן האָט דער האַרסאָן
מיינע ליכטיקע טעג,
און זיי געטריבן צו מיר
אין דער מידכאַר אַרײַן.

נאַקעטע בעטלער —
מיינע ליכטיקע טעג.
מיט שיינע בלייכע פינגער
זיי קלאַפּן צו מיר.

איך האָב זיי אַמאַל
געוואַרימט אין מיין ברוסט —
זיי זאָלן מיר ברענגען
מיין זוניקן טרויער.

נאַקעטע בעטלער —
מיינע פאַרגאַנגענע טעג;
איביקייטן מוז איך מישן
איך זאָל זיי דערקענען.

איך וועל זיי איצט טרייבן,
איך וועל זיי פאַריאַנן,
זיי זאָלן ניט גאַנווענען
מיין זוניקן טרויער.

אין מאַנראַווִיאַ טאַָל

ר—i.

איז אונזער טראַם ניט שרעקעדיק אויפן וועג צו ווילדע
ערטער.

און אז די פייכטע ערד איז אונזער בעט —
און אונז איז גוט ...

מעגסט הויבן איצט דיין מידן קאָפּ צום הימל.
און ציטערן אויף דיינע ליפן שמילע, גומע ווערטער,
ניט שלינג זיי איין צוריק מיט בלוט
פון ליפן איינגעביסענע,

דו מעגסט שוין זאָגן, מעגסט מיר דערציילן:
די בערג זיי זיינען שוין,

דער הימל איז היינט קלאַר,
און מיינע טונקעלע אויגן —

איך וועל זיי שטארק פאַרמאַכן, און איך וועל פאַרגעסן —
Darkness there, and nothing more.

1921

זילבערנע שפיון

זילבערנע שפיון פון דער לעוואַנע
שמרעקן זיך פיינמלאַך צום מיזראַך,
און דאָס געזאַנג פון אונזער ווילדער נאַכט
שטומט נאָך ניט אויף מיינע ליפן.

די קעלט פון מיינע פינגער וועקט דעם אומרו אין דיין לייב.
פּיילן פון דייןע אויפגעשנימענע אויגן
פאַלן צוריק ביי די גרויע פענסטער
אין געיעג נאָך צערונענע טרוימען.

הערסט דעם הייזערדיקן האָן, און ווייטן גלאַקן-קלאַנג?
דאָס רופט מען אויס די רעגע, די אויסגעמראַכטע רעגע.
באַלד וועט מען אויפדעקן דעם טאַגס רויטע וואונד,
די שטאַט אין טאַל זאַל זי באַשפּייען מיט רויך.

די וואונד פון טאַג, דאָס ליכט פון אונזער טרויער,
וועט ברייטער אויפרייסן דייןע שטילע אויגן,
זאַלסט הימן מיין שאַטן אויפן ווייסן געלעגער.
פון שאַטן וועט אויפבליען דיין מיידלשער אומעם.

בלייבע אַפּגרונטן אין מיזראַך
שלינגען זילבערנע שפיון פון דער לעוואַנע,
מיינע פלייצעס בויגן זיך שוין אונטער מיינע צעלעכערטע
נעצן.

איך הויב זיך אָן יאָגן נאָך די ווינטן פון טאַג.

SIERRA MADRE

1

מיר האָבן זיי געלאָזט אין שטאַט —
מעג ווי שוואַרצע מינמ פּלעקן.
דאָס ווייסע שניי-פעלד ווייט אין מאָל
איז זייער גרויער הימל.

קום מיט מיר נאָך העכער, העכער ...
עפּשער וועלן מיר צו דער זון דערגרייכן,
איך וועל אָפּברעכן אַ שטיקל זון
און דאָס אַריינזאָרפן אין שניי-פעלד.

זאלן וויינען די גרויע נעפלען,
 אין דעם ברייטן אָפּגרוּנמ.
 איך האָב פאַר אונז דורכגעריסן
 די זיבן שלייערן פון מאָל.

איך האָב ליזאַרדן צעמראָטן,
 שלענג אין די לעכער פאַרטריבן,
 איך האָב די ווילדע שטעגן
 ריין געמאַכט פון דערנער.

פון די הויכע בערג
 ברעקלען זיך די שפיצן —
 וועל איך זיי פאַרהאַלטן
 מיט מיינע שמאַרקע הענט?

דיין שרעק אין די בערג
 איז די רויטע פרייד פון מיין בלומ,
 איז מיין שיינער גאלד-באזווימער כאלעם
 פון די פארנאכמן.

איצטער, ווען דער אלטער אפריקאסן-בוים
 וועט ציטערן ביי אונזער פענסטער,
 וועל איך דיך שרעקן מיט מאיסעלאך
 פון א קלאפער-שלאנג,
 וואס איז געקומען צו אונז פון די בערג.

1922

דאס ליד פון מיינע מידבאך טעג

אט אזוי איז דאס ליד
פון מיינע מידבאך טעג
דאס געזאנג צו מיר
וואס זינגט זיך אין מיר :

פארלאז ניט די רוימע ערד,
דיין פרעמדע ערד,
דו ביזט דער זומער
דא אין דעם לאנד.

עפשער וועט מען וויינען נאך דיר,
עפשער וועט מען קלאגן נאך דיר,
ביזט דער גרינער פעברואר,
דא אין דעם לאנד.

דאס לעבן פון טעג,
איז אין דיין רעכטער האנט :
טראנסט זייער זון
אין דיין רעכטער האנט.

דער שניי פון זומער-לאנד נעכט,
איז אין דיין לינקער האנט.
די בלייכע לעוואנע,
איז אין דיין לינקער האנט.

פארלאז ניט די ערד
דיין פרעמדע ערד,
פארלאז ניט די מידבאר,
פון דער רויטער ערד.

אויב דו ביזט ניט דער זומער
דא אין דעם לאַנד,
און טראַנסט ניט די זון
אין דיין רעכטער האַנט;

אויב דו ביזט ניט דער ווינטער,
דא אין דעם לאַנד,
און עס פעלט די לעוואָנע
אין דיין לינקער האַנט —

פארלאז ניט די רוימע ערד,
דיין פרעמדע ערד,
ביזט אַ וויינענדע ווערבע,
דא אין דער מידבאר ...

דעם קאָפּ געבויגן,
די גרינע האַר צעלאָזן,
ביזט אַ וויינענדע ווערבע
אין בליענדן טרויער.

זאל א מידער וואַנדערער
זיך ניט ברעכן אומזיסט,
זאלן זיינע אויגן ניט בלינד ווערן
און דיך זוכן אומזיסט.

זאל א מידער וואַנדערער
זיך דערשלעפן אַמאָל,
און שטילן זיין דורשט
מיט דיין בליענדן טרויער.

פאַרלאָז ניט די ערד,
דיין פרעמדע ערד,
פאַרלאָז ניט די מידבאַר
פון דער רויטער ערד...

1922

סאן פראנציסקאָ — אין רעגן

דער ווינטיקער יאָס-וועג האָט דערטריבן אַהער
די טריט פון כעמלער,
און אונזערע טריט.

פינסטערע נעפל-ווענט שאַרפן אונז די בליקן.
זיינען מיר דאָ די איינציקע
מיט ליכטיקע אויגן.

קאלטע נאַסע שפיזלאַך שמעכן אונזער לייב,
דאָך זיינען מיר די איינציקע
מיט אַ וואַרימען הויך אויף די ליפן,
מיט אַ הייסן אַטעם פון אַ שמאַרקן גלויבן,
וואָס טרייבט אונז פון דאַנעט
צום לעבן —
צום לעבן.

מיר זיינען דאָ די איינציקע,
די איינציקע וואָס זעען.
מיר זיינען דאָ די איינציקע,
די איינציקע וואָס גלויבן.
ווי אַ שווערער קופאַל מיט פאַרויכערטע שויבן —
אַזוי איז דער הימל ביי דעם פריסקאַ-בעי.
נידעריק, נידעריק איבער אונזערע קעפּ —
אַזוי הענגט דער הימל ביי דעם פריסקאַ-בעי.

גרייט זיך אפצורייסן,
גרייט אראָפּפאלן,
גרייט אונז צו דערשטיקן.

**

דער ווינטיקער יאס-וועג, און אנדערע וועגן
האָבן דערטריבן אַהער די טריט פון בעמלער,
און אונזערע טריט.

שפּאַנען מיר, שפּאַנען דורך גליטשיקע גאַסן,
מיט זיכערע טריט, דורך פינסטערע גאַסן.
און זוכן און פרעגן, און פרעגן,
און זוכן און פרעגן:
וואו איז דער רעגנבויגן-וועג
פון אונזערע טעג,
וואָס ווערט דאָ פאַרלאָרן
אין מאַריוו פאַרשלונגען?
וואו איז דער טאַל,
דער ליכטיקער זוים פון דעם טאַל,
וואו דאָס גאַלד פון אונזער טאַג
דערברענט?

אַז גרויער אומעט פון נעפל-ווענט,
ווי שאַרפע מעסערס אין בלינדע הענט,
שניידט די פליגלען פון אונזערע פאַרלאַנגען,
צו זוכן אַ זון אין אַ צווייטנס אויגן.

גלייך ניט דא איז דער מאַריוו
וואו אונזער זון איז פאַרגאַנגען,
גלייך ניט דא איז דער טאַל,
וואו אונזער גאַלד האָט דערברענט.

**

דורכן שטויביקן אינלאַנד וועג, און ווינטיקן יאָם וועג,
יאָגן זיך, יאָגן די טריט פון בעמלער,
און אונזערע טריט:
צום לעבן.
צום לעבן.
צום לעבן...

גרינג איז דער שטויב אויף אונזערע פיס.
שטיל איז דער אומרו אין אונזער ברוסט,
בלייך אונזער כאַלעם פונם גאַלדענעם טויער.
בלייך. בלייך. בלייך.

אַזוי גרינג וואַלט געווען אונז די וואַגיקע פיינ,
אַזוי פאַרוויגט וואַלט געווען אונזער שרעק,
אַזוי לייכט וואַלט געווען אונזער טרויער —
אונזער אייביקע לאַסט, אונזער טרויער.

ווען שמאַלע אויגן פון געלן האָט,
וואָס היטן, באַוואַכן דעם גאַלדענעם טויער,
וואַלמן אין נאַסע פאַרוואַלקנמע מעג,
צעבראַכן די נעפל-ווענט ביים פריסקאַ-בעי,
און צעשמעטערט דעם גאַלדענעם טויער...

שמעט אין מידבאָד

ל א ס - א נ ד ז ש ע ל ע ס

טויזנט לייכמזיניקע שוועסטער
פון איין מומערס בויך ארויסגעקומען.

טויזנט גאסן-פרויען
האַבן זייער נעץ
איבערן לאַנד פאַרשפּרייט.

זייער לייב — איז רייצנד ווייס,
זייער הויט איז גלאַט,
און אין זייערע הערצער
ליגן בערג מיט פאַרברענטע שמעטערלינגען.

דו, ביסט איינע פון די שוועסטער,
איינע פון די רייכסטע,
בין איך צו דיר צו גאַסט געקומען.

לאַנגווייליק איז מיר געווען צו זען,
ווי דו טראַנסט אָן אויפהער
דיינע גאַלד-פאַרפּוצטע פינגער
צו די רויט באַפאַרבטע ליפּן,
קאַקעמיש איבערצושלאַגן
דעם געקינצלטן פאַלשן געניץ
פון אַ גאַסן-פרוי.

פ א ס א ד י נ א

איך האב פארגעסן,
מ'האט מיר אין א מאימעלע דערציילט:
דו ביסט א הייל פון פופציק-זיבן מערדערס.
פון דער הויכקייט פון דעם בארג לאז
האבן ווארימע פארלאנגען
פון מיינע פארבענקמע אויגן
דיך אומגעארמט.

מיינע פינגער
האבן זיך געצויגן,
זוי ערשט פארליבטע אינגלאך,
צו גלעטן דיינע ליכטיקע גאסן,
וואס שפרייטן זיך איבער דיר,
זוי גלייך צעקעמטע שרונטן
אויף א טונקעלן קאפ האר.

גרינג זיינען מיינע פיס געווארן
איך בין צו דיר מיט פרייד געלאפן.

פארוואס האסטו ארויסגעשיקט קעגן מיר
איינעם פון דיינע זיבן און פופציק?
איך האב אין זיינע אלטע גליענדיקע אויגן
געזען דיין נעשאַמע.
איך האב אין זיינע פארקלאמערטע פויסטן
געזען דיינע פארלאנגען.
פאסאדינא

שטאט פון פופציק-זיבן מיליאנערן.

פֿרעלוד

(פראגמענט)

דא איז די שאַ פאַר פויק און טראַמפייט.

בום, בום —

דא איז דאָס לאַנד וואו דער קעניג איז טויט.

בום, בום —

ווער זעט רוימע פלעקן אויפן שאַרף פון דעם מעסער.

בום, בום —

און די וואונד ווערט טיפער, די וואונד ווערט גרעסער.

בום, בום —

און אייביק לעבעדיק, אייביק ברייט

אייביק זינגענדיק, טיף און ברייט,

איז אונזער קעניגן מיסיסיפי.

1923

דער לעצטער

דער לעצמער

פוילע ווינטן דרייען זיך אום אין אונזערע לידיקע מויכעס,
פארנעמען מיר דאס געווייזן וואס זיי ברענגען מיט זיך פון
פארטריקנטע פעלדער ?
אויף די גרויע פעלדער יאמערט דער לעצמער פון אונזער
דאר.

ווען דאס היילנדע גלעטן פון זיינע פינגער
איז געווארן, ווי בריענדע נאדלען פאר אונזער לייב,
ווען די פריידיקע טרייסט-ווערמער פון זיינע ליפן,
זיינען געווארן דאס זאלץ פאר אונזערע וואונדן —
איז ער פון אונזערע גרעניצן אנטלאפן,
האט ער זיך אליין צו זיין אונטערגאנג פארטריבן.

ווי אזוי זאל ניט קלאגן דער לעצמער פון אונזער דאר ?
אז אונזערע אייגענע הענט האבן צוגעטראגן דאס פיער
צו דעם געהילף פון אונזערע געדיכטע וועלדער.
דורך דעם רויך פון די ברענענדע וועלדער
האט זיך שוין מער ניט דורכגעשלאגן די ליכטיקייט אויף
אונזערע דעכער,
און געל, און קלעפיק, איז געווארן די ברוינע הויט פון
אונזערע געזיכטער.

ווי אזוי זאל ניט יאמערן דער לעצמער פון אונזער דאר ?
אז די לויפנדע טייכן, וואס מיר האבן געזוכט צו פארצאמען,
האבן אויסגעביטן זייערע בעטן
אויף טיפע אונטערערדישע לעכער,

און די שטייענדע וואסערן, וואו מיר שמילן אונזער דורשם—
פארצערן מיט שלאפקייטן דעם מארך פון אונזערע ביינער.

פארוואס טראגן מיר נאך די שפיגלען צו אונזער אָמעם?
פארוואס קנייפן מיר נאך אונזער לייב —

צו זען אויב די פארב פון לעבן שפילט נאך דערויף?
אז די ריינע הוימן פון אונזערע זויג-קינדער
זיינען געווען אין זייערע ליכטיקע אויגן, ווי קרעציקע
פעלכלאך.

און דער גערוד פון אונזערע פארגעלטע קערפערס
האט שוין פאריאגט דעם לעצטן פון אונזער דאָר.
זאל ער ניט מוזן דערטראַגן די צעפאלענע אייזורים —
אונזערע בינמלאך ביינער,
צו די שוואַרצע מיילער
פון הונגעריקע קוואַרים.

1923

מיר ווייסן

די נוויאישע זעאונגען האבן זיך פון אונז נים אפגעקערט.
און אויב מיר, די שטיף-קינדער, פון דער רוימער מידבאר-
ערד,

באגיסן איצט דאס ביסל ריינע קוואל-וואסער

אויף אונזערע אומריינע הענט —

ווייסן מיר :

מיר וועלן אמאל נאך שלאגן אונזערע צעבלומיקמע קעפ

אן די מידבאר-בערג, ווי אן הויכע טפיסע-ווענט,

דער גומען צעטריקנט, די ליפן פארברענט,

און דער מיראזש פון א זומפיקן וואסער וועט דאן זיין,

ווי קוואלן זיסער וויין,

אין אונזערע איבערגעקערטע, צעדולמע אויגן.

1923

א פאָטערס געזאָנג

די פארפרעמדמע לידער פון זיין אייגן בלוט,
און די קינדער פון אונזערע גויאישע שכיינים
מרייבט מיין פאָטער פון זיין שוועל.

נאָך די גרינגע קינדערשע פיסלאַך
פליען בונטע אידישע קלאַלעס.
די לידער פון זיין אייגן קינד — יאָגט מיין פאָטער מיט
געזאָנג :

פלאַפל, פלאַפל אינגל,
דאָס גאַלד, דיין גאַלד, וואָס דיין מאַג וועט צעשפרייטן,
אויף שמעלן פון מאַרקן און שוועלן פון קלייטן,
וועלן ווינטן צעטרייבן,
ווי שטויב אויף די וועגן.

פלאַפל, פלאַפל אינגל,
יעדער שיק-יונג פון גאָס, יעדער בעטלער פון לאַנד,
מיט אַ שאַר מיטן פוס, און אַ מאַך מיט דער האַנט,
וועט אויפקלייבן —
דיין גאַלד אויף די וועגן.

פלאַפל, פלאַפל אינגל.
אַ די ערד איז נישט דיינע, און דאָס לאַנד איז דיר פרעמד,

און דיין שוך וועט צעפאלן און ס'וועט זיך רייסן דיין העמד,
וועסטו בלייבן —
דער אייביקער בעמלער אויף די וועגן.

1923

אין פאטערס הייז

1

מיין פאטערס רייד,
זיי קלינגען פרעמד פאר מיר ;
אויך ברענגט מיין מוטער מיר קיין פרייד
מיט אירע שטומע אויגן.

פון ארט צו ארט, פון מיר צו מיר,
די ליפן צוגעמאכט און שטום,
אזוי דריי איך זיך אום
א פרעמדער צווישן אייגענע.
ווען ניט די גאלד באזוימטע וואלקנדלאך
אין די פארנאכטן,
ווען ניט די קילע זומערדיקע נעכט,
וואס ברענגען אויך מיט זיך א שא
פון גארנישט טראכטן —
ווי שווער וואלט מיר געווען צו לעבן דא,
ווי לאנגווייליק, ווי שלעכט.

מיר פרעסן איינער אויף דעם צווייטן
 מיט אונזער ליבע,
 מיט אונזער נאָענטקייט.

קאָן איך דען זיין אָן איר ?
 זי איז מיין מאַמע.
 וועט ער ניט בענקען דען נאָך מיר ?
 איך בין זיין זון.
 און אירע צימערדיקע ליפן,
 די גרויע אויגן — זיי זיינען שוין פאַרטערט.

זיי רואיק, רואיק זיי, מיין שוועסטער,
 איך וועל פאַרבלייבן ווי אַ קנעכט,
 צווישן אייך,
 און זען,
 ווי יעדער טאָג
 רייסט איינער אויף דעם צווייטנס ברוסט
 און קראַצט אַ שטיקל האַרץ פון דאַרטן אָפּ.

און טאָג נאָך טאָג,
 און יאָר נאָך יאָר,
 מיר פרעסן איינער אויף דעם צווייטן
 מיט אונזער ליבע
 מיט אונזער נאָענטקייט.

ביזמ געשטאַרבן אין דער פרעמד

(אויפן טויט פון מ. ליפסאן)

ביזמ געשטאַרבן אין דער פרעמד,
האַבן פרעמדע לאַנגווייליק באַגלייט דיין וואַגן,
און אַן אַלמער גרויער איד,
אַ פאַרוואַגלמער ווי דו,
האַט געשמעלט זיך אויף דיין קיווער קאדיש זאַגן.

שמיל האַט דיינס אַ קינד געוויינט,
טרערלאַז, ווי פאַרגליווערט איז דיין ווייב געשמאַנען,
און געוואַרט אין פעלד, געוואַרט,
ביז די נאַכט האַט זיי פאַרהילט,
און צוריק ווי שאַטנס זיך גענומען שפאַנען.

1918

אויף דעם זאמד פון אריזאנא

אויף דעם זאמד פון אריזאנא
האט דיין קינד א טרער געלאזן
האט דער זאמד זי באַלד פארשלונגען,
און דער ווינט דעם שפור פארבלאזן.

אויף דעם זאמד פון אריזאנא
צו דיין קייווער וועט זי גיין.
זאלן אירע טריט כאַטש בלייבן,
זאל דער ווינט זיי ניט פארווייען.

1918

זיי זאגן

זיי זאגן:

האָסט אַמאָל געהאַט אַ ברודער
מיט פאַרוויינטע אויגן —
די ווייכקייט פון זיינע שמילע רייד
פאַרזיסט נאָך איצטער אונזער גומען...

זיי זאגן:

האָסט אַמאָל געהאַט אַ ברודער
מיט אַ געקרייציקט לייב —
איז פרייד גערונען פון זיינע וואונדן,
זוכן מיר זיין בלוט דורך וועלמן.

און ווייל איך האָב געהאַט אַ ברודער
מיט פאַרטערטע אויגן —
מוז דאָס ליכט פון מיינע אויגן
ווערן ווי ביי קעלבער טעמפּ,
מוז איך שוין מיין הויט פאַרכייטן,
זיך אליין אַ פרעמדער ווערן.

און ווייל איך האָב געהאַט אַ ברודער
מיט אַ צעבלומיקט לייב —
שפייט מיין טאַטע, שפייט און שפייט,
ווען זיין נאַמען רייסט דורך די שמעכיקע פלויטן
און פאַלט אַראָפּ ביי אונזער שוועל . . .

און ווייל איך האב געהאט א ברודער
מיט פארקלאגמע אויגן —
ליגט דער יונגער מאם משיוואווא
מיט שווארצע לעכער אין זיין ברוסט.
עפנט איצטער מאם משיוואווא
פון דעם קאקאנינא שייוועט
דעם שווערן טויער צו זיין טויט.

העי, דו ברודער, טרייער ברודער,
איך,

מיין מאמע,

און מאם משיוואווא

וועלן ביי די הענט זיך נעמען.

מיר וועלן מאנצן, מיר וועלן זינגען:

Love thee another

וועל איך פון זיך מיין הויט אפשינדן,

מיין מאמע וועט נאר שפייען, שפייען —

און מאם משיוואווא וועט גויסעסדיק זינגען:

Love thee another

גאַטס זון

וועמען האָסטו דען דערציילט,
אז דו וועסט אַמאַל אַהער נאָך קומען?
איצטער וואַרטן זיי אויף דיר,
שילטנדיק מיין נאַמען.

איך האָב היינט דערהערט
ווי עס שרייט מיין בלוט אין מיר.
איבער דיר וועט דאָס באַלד ווערן
רויטע בלאַטע וואו אויף וועגן.

נו, זאַל זיין,
איך האָב אויך אַמאַל געזינדיקט.
אַבער גלויב מיר:
וואַלסטו ווען אַהער געקומען,
וואַלט איך געוועזן פון די ערשטע,
צו באַוואַרפן דיך מיט שטיינער.

איך האָב קיינמאַל ניט געקלאַגט
אויף דעם ווייטיק פון מיין פאַלק,
ביז איך האָב דערזען,
אז איך בין ניט אייערער.

איך האָב קיינמאַל ניט געבעטן
מיטלייד פאַר מיין פאַלק.
האַב איך עס געטאַן,
האַב איך שטענדיק זיך אַליין געהאַט אין זינען.

שריי איך איצטער :
יעזום, יעזום פון נויצערעם,
מיר איז שוין דערווידער
מיין מארטירער לעבן
איבער דיר.

יעזום, יעזום פון נויצערעם,
ביזט ניט מער ווי א נאָמען דאָ פארבליבן.
נאָר אַ נאָמען,
וואָס הילט איין די וועלט אין שוועבל-דאָמפן
פון גיפט און פון נעקאָמע.
דיין נאָמען דרייט זיך לאַנג שוין אין די מויכעם
פון דיינע בעטער —
אויס געוואוינהייט בלויז.
דיינע רייד
זיינען שוין ביי זיי באַוואַקסן
מיט דעם גרינעם שימל
פון גלייכגילטיקייט.

שריי איך :
יעזום, יעזום פון נויצערעם,
מיר האָט שוין דערעסן
מיין מארטירער לעבן
איבער דיר.
מעגסט שוין, מעגסט שוין גיין זיך,
אָדער —
זיך באַווייזן.

שיילאק

שיילאק,

ברודער מיינער פון ווענעדיג,
איידער איך האב זיי דערקענט,
איז דיין גייסט מיר פרעמד געווען,
ווי דער גייסט פון האמלעמס פאטער.
איצמער היט איך, אז אן דיין נאמען
זאל ביי מיר נאך ליבע זיך באהעפטן.

ניין, איך ווארעם ניט קיין ראכע
אין מיין ברוסט פאר זיי,
שיילאק.

זייער לייב

וועט סיי-ווי אין גיכ
אין א קיווער פוילן,
ווערים וועלן זייער פלייש
ביזן לעצטן שמוק אויפפרעסן.

ניין, איך ווארעם ניט קיין ראכע
אין מיין ברוסט פאר זיי.
נאך פון די בערג אראפ פון זייער שפאט צו אונז —
הער מיין אויסגעשריי:
אויף דיין ארט וואלט איך ניט אנדערש געווען,
שיילאק,
ברודער מיינער פון ווענעדיג.

איך האב דײך באזיגט

זי האט מיר דערמאנט דיין נאמען.
האב איך אירע ליפן באלד פארשלאסן.

העי, דו ווערטער-ווארפער,
מעגן אלטע ווייבער
טראגן דיין פארוויינט געשמאלט
ביי די איינגעדארטע בריסט.
אונזער בלוט,
יונג בלוט,
קאן דײך ניש פארטראגן.

איך האב אויף א ווילע
פון איר זינען
אפגעווישט דיין נאמען
מיט מיין באריר.
איך האב דײך באזיגט.

1920

צו ריטאָן — אַ גאַסן-מיידל

קום צו מיר.
איך וועל דיך פון זיי באהאַלטן,
איך וועל דיך פון זיי פאַרשמעלן.
די קינדער פון גאַטס זון
קאַנען דיך ניט זען
אין מיין שטיבל.

אין מיין שטיבל
האַט די נאַכט קיין אַרט ניט.
זייערע אויגן,
ווי ביי פלעדער-מייז,
וועלן בלינד ווערן
פון די זונען
אין די ווינקלען.

1920

אין וואַלד פֿון מיין לעבן

ווי אַ לייב

אַ פֿאַרוואַונדעמער,

אַ פֿאַרבֿלומיקער,

ליג איך אין דעם וואַלד

פֿון מיין לעבן.

שטיל —

ווי עס פֿאַסט דעם קעניג פֿון דעם וואַלד

זיינע וואַונדן דורכצומראַגן.

און די טעג און נעכט, ווי בלעמער,

פֿאַלן, פֿאַלן

און באַדעקן מיך

מיט אַ לייכטן געלן בערגל —

מיין אומשמערבלאַכקייט...

1920

זעלבסטפארניכמונג

וואָס בין איך ביי זיי,
אויב ניט אַ ווייסער פלעק
וואָס ציטערט ווי פאַרקילטע פּוס-יויד
אין זייערע הענט ?

וואָס בין איך דען ביי זיי,
אויב ניט אַ פינמל,
וואָס שווינדלט ווי אַ פלימערל
אין דער קאַלירלאָזער מיפקייט
פון פאַרמאַכטע אויגן ?

און קומען וועט אַמאָל דער מאַג,
ווען איך וועל זיך צעטיין
פון פּלאַמען-געהענעם אין מיר,
ווען איך וועל זיך דערמרינקען
אין געהענעם
פון מיין פאַרשאַלטענער נעשאַמע.

אי, וועלן זיי דאָן טריאומפירן
און העלדיש
פאַזירן פאַר זייערע שפיגלען
צו זען :

אויב זונען ברענען ניט אין זייערע אויגן.

און קיינמאָל, קיינמאָל וועלן זיי ניט וויסן,
אַז איך האָב זיך אַליין פאַרברענט
מיט פּלאַמען, וואָס סאַרפענען אין מיר ...

מיינע זינד

מיינע זינד
ווארפן זיך אין מיר,
ווי צוויי-שארפיקע
מעסער.
זאג!
וואס באהאלטסטו אונז אין זיך?
ליגן ווילן מיר פאר דיר
שיין ווי פארביקע
זומער-פייגעלאך —
און מיט אפגעדרייטע קעפלאך.

1920

דריי לידער

1

נידעריק מיר פאלן, שוועסטער,
צו דעם שטויב זיך ציען.
אי דער שלעכטסטער, אי דער בעסטער,
אלע קניען... קניען...

ווער אונז שרעקט — ווייסט קיינער, שוועסטער,
אלע גלייך ווי איינער.
ניט דער קלענסטער, ניט דער גרעסטער,
קיינער ווייסט ניט, קיינער.

גרויער ווערן מעג, און גרויער.
 קלענער אונזער פרייד.
 אונזער וואַרט ווערט לייכט פון מרויער,
 נאַרישער די רייד.

האַבן מיר געציילמע ווערמער
 מראַגן מיר זיי אום.
 ביז אַ מאַג קומט — אַ באַשערמער —
 און מיר בלייבן שטום.

האָט דער טאָג זיין ליכט פארלוירן,
 אין מאַריוו איז דער ברעג נאָך רוים.
 איך האָב אויך וואָס אַנגעוואוירן,
 די טרוימען מיינע זיינען מוים.

גאַרניט האָב איך דאָ געפונען,
 כ'מאָך שוין די מידע אויגן צו —
 מיינע טרוימען, ווי די זונען
 זיי זינקען איצט צו זייער רן ...

1920

צו א פרוי

און וועסטו שטארבן,
וועל איך צו דיר אין הויז ניט קומען.
מיט אלעמען דיין טויט באוויינען און באקלאגן
און איבער גאסן נאָכן וואָגן
וועל איך ניט גיין.
נאָר קויפן וועל איך אַ בינטל רויון,
און אַנטאָן זיך מיין העלע יום-טוב קלייד,
און שפּאַנען פון גאָס צו גאָס — צווישן מויערן.
באַגריסן יעדן אויף מיין וועג מיט פּרייד
און זאָגן:
ניט וואונדערט זיך — איך מוז זיך פּרייען,
דאָס איז מיין ערשטער טאָג אין לעבן,
ווען איך האָב כאַטש געפונען אויף וועמענס טויט צו
טרויערן,

און וועמעס לעבן צו באַדויערן —
דערפאַר איז יום-טוב היינט ביי מיר ...

דאָך מאַרגן, מאַרגן,
ווען דיך וועט שוין קיינער ניט דערמאָנען,
און נאָר איך איינער
וועל ליגן אין אַ ווינקל וואו פאַרבאָרגן
מיט ליפן שטייף פאַרביסענע,
און פּרעסן וועל איך מיינע ליפן
אין זינען בלוז — צו דינע —
צו מיינע,
פון מיר אַוועקגעריסענע...

פרייד

פרייד האָט אויפגעריסן מיין ברוסט
מיט שאַרפע נעגל.

מיין האַרץ ווערט נענטער און נענטער
צו אַ ליבן ווייטיק.

איך וועל אַריינאַטעמען דעם טרויער,
וואָס פּלאַטערט אין דער לופט ביי דיין שוועל.
איך וועל מיטזינגען דאָס קלאַג-ליד,
וואָס באַגלייט דעם טויטן טאַנץ
פון דיין פאַרשאַלטן שפּאַניש בלוט.

איך וועל אַריינזויגן אין זיך
די זיסקייט פון בלינדער נעקאַמע.

1920

זויערע וויינמרויבן

אומזיסט שפרייט די ערד פון דיין גארטן
דעם גרינעם צודעק
פאר מיינע טריט —
איך וועל אים ניט בארירן.

פון דער זייט פלויט,
אן אַנגעשפארטער אויף די ווייסע שטאַכעטן,
האַט זיך איינגעשמילט
מיין אומרואיקער באַגער
נאָך דיר.

ווייס איך דען ניט,
אַז דיין הויז-טיר איז פאַר מיר פאַרשלאָסן,
אַז דיין מוטער זוכט ביי מיר
דאַס בלוט, וואָס יעזוס האָט אַמאַל פאַרגאַסן,
און אַז אונטער דייןע פענסטער
נאַענט, נאַענט צו דער וואַנט,
וואַקסן וויינמרויבן, וואָס איך וועל קיינמאַל ניט פאַרווכן.
זויערע וויינמרויבן, וואָס וועלן קיינמאַל שוין ניט ווערן
צייטיק.

1920

גוט איז דיר ...

גוט איז דיר, וואָס דו קאַנסט וויינען.
איך קאָן נאָר שווייגן און טראַכטן.
טראַכט איך וועגן דיר.
וועגן דיר,
וועגן אים.
מיר מוט עפעס באַנג און וויי.
דיר איז שווער און שלעכט,
אים איז פרעמד זיין היים,
פרעמד זיין אייגן ווייב.

דאָך,
גוט איז דיר,
גוט איז אים —
דו קאַנסט וויינען
ער — פאַרגעסן.
נאָר איך בין פאַרשאַלטן
אונזער טרויער אומצומראַנגן,
אונזער ווייטיק שווייגנדיקערהייט פאַרשפּרייטן,
פאַר דער וועלט, פאַר פרעמדע אויערן.

1920

ד ו

ביסט ווי א קויטיק צירונג-בלעמל
פון א בוך ארויסגעריסן:
האלב-אנציענד
און אינהאלטלאז ...

אלע ווינטן פון דער ערד
טרעגן זיך מיט דיר ארום,
און אויף אלע מיסטן
האב איך דיך געפונען.

מיט פרייד
צענעם איך איצטער מיינע פארקלאמערטע פינגער,
גליטשסט זיך פון מיינע הענט ארויס ...

איך וועל שוין מער מיט צערמלאכקייט
דיינע קנייטשן ניט אויסגלעמן,
דיינע פלעקן ניט אפווישן.

עס איז פארפאלן.
ביסט די געזאלבטע שמים פון שטויב,
וואס רופט:
שטויב צו שטויב
און מיסט צו מיסט.

סילוועמן

שאַטנדיק און לייכט
וויגן זיך סילוועמן
איז דער נאכמישיין פון דעם פארק.

ווער קאן זען דורך אַ שלייער
באקן פארביקע,
ליפן פלאמענדע ?

ווער קאן הערן
מורמל-ווערטער פארלירן זיך
איז דעם שאַרף פון בלעמער ?

ווער קאן פילן
פרעמד בלומ יאָגנדיק זיך
וועלמן אויפצובויען ?

ווער קאן וויסן,
וועלכער שמערן וועט זיין באשאפן
פאר דער אייביקייט ?

1920

א זינדיקע

א זינדיקע,
ווי מיריאם פון מאגדאלע,
האָסטו ביים בעט געקניט,
און איך בין שמיל און מיד
געלעגן אויסגעצויגן
מיט ברייט צעשפרייטע הענט
ווי יעזוס א געקרייציקטער.

איך האָב געהערט — דו וויינסט.
און איז דיין טרער אַן עמעסער געווען,
און דו האָסט זיך מיט שמערץ געבוקט,
נאָר איך, מיט האַלב-פאַרמאַכטע אויגן,
האָב מיד געוואַכט
און גלייכגילטיק אַרום זיך געקוקט.
געזען:

ווי אַלע מאָל אין דרויסן טונקלט זיך די נאַכט,
אין צימער בלייבן זיך די ווענט,
און גלאַט אַזוי אַלס צייט-פאַרטרייב געטראַכט :
ווי גוט עס איז צו זיין געקרייציקט
אין דינע אויגן,
אַן צייכנס בלוט
אויף מיינע פיס און הענט,
אַן דערנער-קרענצלאַך אויף מיינ קאַפּ,
און אַן אַ האַרץ, וואָס ווייטיקט.
ווי לייכט און גוט ...

רעזיגנאציע

איך בין נישטיק, שרעקעדיק און קליין.
ווען איך האב מיין קאפ צווישן מיינע הענט באהאלטן,
און געצימערט האט מיין לייב פאר שרעק,
ניט די נאכט האט מיך געשראקן —
אויפן טישל האט א ליכט געברענט,
און געוויון:
קיינער האט אויף מיר אין צימער ניט געלויערט,
נאר געצימערט האט מיין לייב,
און פארשמעקט האב איך מיין קאפ צווישן מיינע הענט.
ווייל געשראקן האב איך זיך פאר זיך אליין.
איך בין נישטיק, שרעקעדיק און קליין.

1918

די מױמע

די מױמע פוילן אין די קוואַרים
ווען מעג מיט רױמע, זשעדנע אויגן
וואַכן אויף פעלדער.

די נאַכט,
די שלומפערקע די נאַכט,
פאַרשלעפט זיי אַפט מיט זיך
צו מיר אין שטיבל.
זיי ווערן מיינע געסמ.
מיט מיר צוזאַמען
זיי הערן זיך ציטערק צו
מיט גרויל אין זייערע ביינער,
זיי אונמער מיינע פענסמער
אין דרויסן
קלאַנג קעץ.

1920

צו א קריסטלאכער דאמע,
פאר איר פריינדלאכקייט צו מיר ...

איז קיינער ניט געבליבן אויף דער וועלט,
נאר איך — און דו.
און ארום אונז
ציען זיך רויטע שטרעקעס,
באדעקט מיט גרינע קאקטוסן
און גרויע צלאַמים.

א נייע וועלט האָט אויפגעבליבן
פאר דייע שמיכלענדיקע אויגן,
א וועלט וואָס איז פארשטיינערט.
איז קיינער דאָ ניטאָ,
וואָס זאָל מיט אונז
זיך איצטער פרייען ?

ביי דייע פים צעטראָמן
וואַלגערן זיך די שלענג,
וואָס האָבן ערשט ניט לאַנג באַצירט
מעדוואַס קאַפּ.

טויט

אויגן וויינען, וויינען,
אויגן ווערן רויט,
אין א ווינקל וואו — דער טויט
לאכט פון טרערן.

אים האָט קיינער ניט געזען,
ער איז איצט פאַרשמעלט
אין דער דינער קעלט
דאָ אין צימער.

אויגן וויינען, וויינען,
אויגן ווערן רויט.
רוט אַצינד דער טויט
אין אַ האַרץ אָן בלוט.

אים האָט קיינער ניט געזען.
סיאיז דאָס האַרץ פאַרמאַכט
אין דער נאַכט
פון אַן ענגער ברוסט.

ווער רייסט

ווער רייסט אצינד די סטרוגעס פון מיין אלטער מאנדאלין
און וויינט מיט מיר צוזאמען דא אין שטוב?

האט זיך פון באוועלס טייכן

דערצויגן אהער א שאמן —

זיין טרויער —

וואס האט אויף ווערבעס שמיל געציטערט

האט זיך צוויי טויזנט יאר געריסן,

און אויסגעבראכן ווילד

און וויינענדיק

ביי מיר אין שטוב?

1920

VENI VIDI . . .

איך בין געקומען,
איך האב געזען —
און האב ניט וועמען צו באזיגן.

די גרינע גלאנציקע פליגן
האבן שוין אנדערע פארטריבן
פון די ברעקלאך אויף די טישן.

און איך, דער גאסם —
דריי זיך אום אין ליידיקע צימערן.

איך וועל מוזן אריינגראבן
די פלעקער פון מיין ביידל
ערגיץ אויף א וויסטער ערד.

דארטן וועט מיין שלאכט-פעלד זיין.

אהער בין איך געקומען,
איך האב געזען,
און האב ניט וועמען צו באזיגן.

סיעסטא

דער אויוון גליט.
עס צימערט אויפן דיל א געלבלאך-רויסער שיין,
און ווארעם איז אין שטוב און שמיל.
פארנאכטלאך גרוי
א טונקלקייט אין צימער גאנוועט זיך אריין.

אין גרויען ליכט
פארוויג איך זיך מיט צארמע פערזן פון ווערלען,
און רואיק, רואיק קלאפט מיין הארץ,
נישט גלויבנדיק —
עס וועט א שלעכטע, ביזע שא נאך קומען ווען.

1919

נאכט און רעגן

מעמפ און נאריש

קלאפט דער רעגן

אויף די ברעגן

פון דיין הוט.

קאלט און שטעכיק

פאלן טראפנס

אויף די הענט.

גלאנצנדיקע פאסן

ווארפן די לאמטערן

אויף דער גלאטער נאסער גאס.

רויט געצונדן,

ווי אן אויג מיט בלוט פארגאסן,

קוקט א פענסטער נייגעריק

אין דער נאכט.

מעמפ און נאריש

קלאפט דער רעגן.

רייסן זיך די אויגן,

דיינע אויגן צו דעם פענסטער.

גלייך ווי דארטן
ברענט אצינד דיין גליק.

קאלט און שמעכיק
פאלן טראַפנס.

1919

דיינע אויגן

מיט פארצייאונג קוקן דיינע אויגן
ווייך און מילד.
נאָר די נעגל שאַרף און ווילד,
זיינען גרייט מיין אַרים האַרץ צערדיסן.
ווייסטו כאַטש ווי איך וואַלט דיך געליבט,
ווען עס וואַלטן דיינע אויגן אויף מיר קוקן:
קאַלט און ביז,
נאָר אין האַרצן זאַלסטו מיך ליבן היים,
ווי אַ מאַמע היים.

1918

אדאלינא

א מיזראך-ווינט האט מיינע רויזן היינט צעברעקלט,
מיין ליבע אדאלינא.

איך האב געזען די ראזע בלעטלאך
צו אלע עקן פון דער וועלט זיך טראגן,
מיין קליינע אדאלינא.

פארוואס האב איך ניט געכטן
פאר דיר — מיין אדאלינא ? פאר דיר זיי אפגעריסן,
דו קושסט דאך מיינע רויזן
נאך ליבלאכער פון מיך —
דו שלעכטע אדאלינא.

1919

אין א דאקטאָרס וואַרט - צימער

אַנגעשפּאַרט
אויף די ביינערדיקע הענט,
א פאַרהילטער
מיט דער בלייכקייט פון דעם טויט,
דרימלט איינער.
און א צווייטער
בייסט די בלויע נעפּלדיקע ליפּן.

פון א ווינקל —
טיפּע, מידע בליקן
זיך פאַרלירן
אין דער גרויער לופּט פון צימער,
זוכנדיק א ווייטקייט.

רויטע פּלעקן אויפן דיל,
רונדע, פּריש פאַרקילטע.
קריצן צייכנס בלוטיקע
פון אן אפּגעשוואַכטן לעבן.

שמיל און גרוי.
גרוי און שמיל.
אין דעם טרויעריקן שווייגן
שפיגלט אָפּ אין זיך די לופּט
די באַגלייטונג פון א טויטן
צו זיין רן.

איך האָב געמראַכט

איך האָב געמראַכט :
ווער ווייסט,
עס קאָן אַמאָל נאָך ווי די שמערן לויכטן,
ווי ווינטן פריי זיין,
ווי נעכט געהיימניספול —
דער גאַנג פון מיינע טעג.

האָב איך זיפצן פון אַ מוטער
אויף יעדן טראַם געהערט :
די ליפן פון אַ שוועסטער
אויף מיינע הענט דערפילט ;
דאָס וויינען פון אַ קינד,
וואָס וויל דורך מיר געבוירן ווערן
אין מיינע אַדערן דערשפירט.
און ס'האַבן מיינע הענט און פים
געצויגן מיד זיך צו דער ערד,
די אויגן דעקלאַך,
זיך שווער אַראָפּגעלאָזן,
און מיינע ליפן האָבן
פאַר שמערץ געמורמלט :
„איך
בין
אַ פאַרלאָרענער אויף אייביק“.

צוויי לידער

1

מיט רויך-קאלירטע ליפן
האט דער באגינען צוגערירט זיך
צו דיינע אויגן-דעקלאך.
איז פרעמד דיין שלאף געווארן
דיין אומרואיקן בלוט.

דער טאג קומט קאלט און ווינטיק,
און ווייט מיט טרויער.
ער וועט דיין לייב צוזאמענקארטשען
אין ווינקל,
וואו אימער לאנגווייליק און שטום
די סאפע נורעט זיך אין שווארצקייט.

ווען דו זאלסט וויסן...
ווען דו זאלסט וויסן,
אז דאס האב איך די גאנצע נאכט
אין קינדערשן געבעט
דעם טאג אזוי געשיקט צו דיר,
ער זאל דיין שטילסטן פולם-שלאג
דיין דינסטן נערוון-צימער
צו זעלבסט באדויערונג באוועגן.

און זאל דיין טרויער, דער איינמאניקער,
אויף אימער אפווישן דעם שפאט,

וואס שפרייט זיך אַפּט אויף דיינע ליפּן
פאַר אומגליק-ליבנדע,
און רייצט זיך אַפּט מיט דעם,
וואָס טרינקט בעכערס-פּול
געדולדיק
דעם טרויער
פּון זיינע יארן.

2

שוין לאַנג, שוין לאַנג, אַז איך האָב ניט געטראָגן
די רוימע ציטערדיקע גלאַטקייט
פּון דיינע ליפּן
אויף מיינע.

שוין לאַנג, שוין לאַנג, אַז איך האָב ניט פאַרגראָבן
מיין היים געזיכט
אין דיינע הענט,
אַז מיך האָט ניט געשטיקט
די פייכטע וואַרימקייט
פּון דיינע פינגער.

איצט ווייס איך שוין פאַרוואָס
איך האָב אין נעכט פּון מיין אומרואיקייט געפילט
איך האָב אין שלאָף געהערט:
אַ שאַטן —
דיין טויטקייט שאַרט זיך אום
אין מיינע אַדערן...

1919

אין טעאטער

א פאנאסטיש-רוימע טונקלקייט
אין טעאטער גליטשט זיך אום,
און א טונקל-רוימע שוין
רום אויף די געזיכטער,
גליט אין יעדנס אויגן.

קרעכצנדיק און שווער
דער אסבעסטאס-פארהאנג
צו דער סמעליע קריכט,
און א צווייטער באַלד נאָך אים
שוועבט אַרויף.

נאכט ווערט אין טעאטער.
אין דער פינסטער
אין א צויבער-ראם
מראַגן אום זיך
ליכטיקע געשמאַלטן,
און זיי פלעכטן זיך צוזאַמען
אין איין שמערצפול-ליבן כאַלעם
פאַר די אויגן.

אין ראג

אין ראג פון גאס —
צוויי שפיצן פון א קלויסטער
זיך הויבן ווי צוויי שפיזן
דעם הימל דורכצושמעקן.
און אונטערמעניק ליגט א פארק
צעשפרייט צו זייערע פיס.

א בוימל דא, א בוימל דארט,
בויגט נידעריק, פארדארטע צווייגלאך
און מורמלען אפט פאר שרעק
אזוי, אז קיינער זאל ניט הערן.

צוויי שפיצן פון א קלויסטער
זיך הויבן ווי צוויי שפיזן —
דעם הימל דורכצושמעקן . . .

1918

אין סאָבוויי

א גראַבער שמייכל
און וואַסערדיקע אויגן
באַשטראַלן זיך מיט ליכט,
פאַרדייען גלייכגילטיק דאָס רוישן
פון דעם סאָבוויי.

אַרום,

אויף ברודנע הענט
און קויטיקע געזיכטער,
פאַרזיגלט איז די זעל
פון גאַס און שטאַט.

געבענשמ איז דער —
און עפשער גאַר פאַרשאַלטן —

וואָס קאָן זיך שמייכלען
געלאַסן, גראַב,
אין דעם סאָבוויי,
און קוקן
אויף דעם וואָס שפיגלט אָפּ די זעל
פון גאַס און שטאַט.

1920

ניו יארקער קעץ

זיי ראייען זיך אין מיסט, אין טיפע קעלערס,
און דורך די נעכט אלץ ראמאנסירן.
נאר אפט באוויינען זיי דאס ביטער לעבן,
וואס זיי איז דא באשערט צו פירן.

ביי איינער אפגעשאבן איז דער רוקן,
דער קאפ פארבלומיקט ביי א צווייטער.
א גליקלאכער איז שוין א שווארצער קאמער,
וואס ליגט אין מיטן גאס א טויטער.

ניין לעבנס יעדע האט אין קאן צו שמעלן.
איז שווער פון זיי זיך צו באפרייען,
דען ביז א קאץ וועט לעבנס ניין פארלירן,
קאן איך די גאל ביז דאן אויסשפייען.

1919

מיין זוניקער טרויער

גלויבט קיינעם ניט וואָס זינגט ביי אייך,
גלויבט קיינעם.

נאַר איך וועל איך אַמאַל נאָך ברענגען
דאָס ליד פון זוניקן טרויער.

מיין פאַטער האָט דעם ווילדן באַמבוס אויסגעהאַקט,
די ווייסע טויבן אויסגעקוילעט.

וואו וועט זיין דער שאַטן פון מיין רו ?
וועמען וועל איך טרייבן
דעם הימל צו באַצירן ?

פון היינט אָן —

וועל איך מוזן מיט דער זון יעדן טאָג זיך טרעפן.
יעדן טאָג

וועט זי מיר אַריינקוקן אין די אויגן,

ביז איך וועל אין מיין ברוסט אויסוואַרעמען:

דאָס ליד פאַר קינדער,

דאָס ליד פאַר בענקענדע נאַראַנים,

דאָס ליד פאַר אייך —

מיין ליד פון זוניקן טרויער.

אַקטאַבער

ערטער־ווייז :

מיט אַ ווייסן שוים
איז דער הימל צוגעדעקט.

ערטער־ווייז :

שטראַלמ אַ בלוילאַכקייט אַרויס.

נאַר דער פאַרק

איינגעוויקלט איז אין זשאַווער

און די בוימער וויגן זיך און וויגן זיך

אין דער נאַקעטקייט

פון אַקטאַבער.

אויטאפארטרעט

מיד האָט צום שפיגל צוגעצויגן
צוויי טונקל ברוינע אויגן,
אַ בלייך געזיכט,
צוויי ליפן גראַב, און ברייט
צעשפרייט,
אַ קאָפּ געדיכטע האַר,
אַ רוקן אויסגעבויגן,
וואָס טראַגט אויף זיך די לאַסט
פון צוויי-און-צוואַנציק יאָר.

1919

נעפונענע פערזן

1999

א. איך ווייס...

א. איך ווייס אז איר וועט זוכן,
איר וועט זוכן און געפינען —
דא א נאָריש וואָרט כאַ מיר,
דא אַ פּראָסטיק קאַלטע טרער.

ווער פון אייך וועט אַבער וויסן,
ווער וועט וויסן און וועט גלויבן,
אז דאָס וואָרט דאַרף זיין דאַרט נאָריש,
פּראָסטיק קאַלט דאַרף זיין די טרער.

א. איך ווייס אז איר וועט לאַכן
איר וועט לאַכן, און וועט שפּעטן
פון דעם טרויער, פון דעם וויינען,
וואָס באַזווייזט זיך אין מיין ליד.

ווער פון אייך וועט דאָך געדענקען
וועט דערמאָנען זיך און זען —
אייביק וואַכט אין אונז דער טרויער
ליב און אייביק ווי דאָס ליד.

אומשטערבלאצקייט ...

איך האב מיין נאמען אנגעשריבן אויף א וואנט,
און קיינער ווייסט ניט,
אז בלייבן וועט מיין נאמען דא נאך מיר.
וועט אימיצער מיך ווען באדויערן,
און צושאקלען אויף מיר מיטן קאפ,
און זאגן:
„דו ביזט ניט מער ווי א בלאט וואס פאלט פון בוים אראפ,
און ווערט צו מיסט.“
וועל איך נאר שמוס א מאך טאן מיט דער האנט,
און טראכטן:
אומזיסט דיין ווארט, אומזיסט,
עס וועט מיין גליק דאך ניט צעשמערן.
ווייל קיינער ווייסט ניט —
איך האב מיין נאמען אנגעשריבן אויף א וואנט ...

מיין זעל ...

אויף הייליקע ערמער צווישן די קוואַרים
וועסט דארטן געפינען געשאַמעס פאַרבענקטע
ווי דו, מיין זעל, ווי דו.
ווי בעמלער זיי קריגן אַפט בלומען געשאַנקען,
דאָך בלייבן זיי איינזאַם, פאַרלאָזן און אַרים,
ווי דו, מיין זעל, ווי דו.

דו וועסט אַף מיין קיינער אַן עלנדע שוועבן,
און בעטן מע זאל מיר אַ בלימעלע שענקען.
ווי זיי, מיין זעל, ווי זיי.
ווייל קיינער וועט אונז שוין לאַנג ניט געדענקען,
מיר זיינען געווען נאָך פאַרגעסן ביים לעבן,
ווי זיי, מיין זעל, ווי זיי ...

שטיינער . . .

שטיינער פון דער גאנצער וועלט

האבן זיך צענויפגעקליבן

אף מיין וועג.

האב אין וועג זיך אפגעשמעלט

און אזוי בין איך פארבליבן

אף איין ארט.

שטיינער פון דער גאנצער וועלט

וועלן מיך ניט לאזן גיין

אף מיין וועג.

איז דער וועג פאר מיר פארשמעלט,

וועל איך אייביק שוין דא שטיין

אף איין ארט.

מיון שמעטל

1

אויסגעמראָטן
איז דער וועג
נעכט פארשווינדן.
קומען מעג.

גייט די זון אויף
און פארגייט,
איבער געסלאך
שמאָל און ברייט.

איבער שמיבלאך,
גרויס און קליין
איבער וועלדער,
וואונדער-שיין.

דאָ אַ בערגל,
דאָ אַ מאָל,
און אַ מייכל
ווי קרישמאָל.

פליסט און מורמלט
אויפן וועג
ביי אַ זאָמדיק
געלן ברעג.

און א וועג איז
אויך פארצן,
וואו דעם בעמלערס
מידער שפאן

צו דעם שמעמל
שלעפט זיך צו
צו געפינען
דארט א רו.

און אמאל אויך
ביי א הויז
אויך א גראשן
בעט ער אויס.

צי א שטיקל
דארע ברויט —
צי א קיווער
נאך זיין טויט.

גיט א ווינט זיך
אפט א הויב
פאלן בלעמער,
טראגט זיך שטויב.

זומער — רעגן,
ווינטער — שניי,

סימכעס. פריידן,
ליידן, וויי.

קיינער, קיינער
ווערט ערשמוינט,
יעדער איז שוין
צוגעוואוינט —

צו דעם שמעטלם
אלטן וועג —
נעכט פארשווינדן,
קומען מעג.

2

א בעסמערעש,
און א שול,
נאר אין שאבעס
זענען פול.

אין די וואך-מעג
קיים מיט מי
צוויי מינאָנים
אין דער פרי.

פון באַגינען
אויפן מאַרק.

יעדער איינער
מישט זיך שטארק.

ניט געווארן
וואלט מען מיד,
מאג נאך מאג
זאל זיין יאריד.

לויפט איעדער
פרי ארויס,
קוקט די אויגן
זיך ארויס.

דא א גויע,
דארט א גוי,
זי מראגט הינער,
ער פירט שטרוי.

דער אנטלויפט שוין,
און דער רופט.
האנדל, האנדל
אין דער לופט.

ווערט א קריג וואו,
א געשלעג,
נאך א גאנעוו
א געיעג.

דרייט דער גאנעו
זיך ארויס,
מיט א קאוואן,
רונד און גרויס,

צו דעם טייכל
ביי דער מיל,
דארטן טוט ער
וואס ער וויל.

מאכט א סודע,
זיך אליין
און ער כראמטשעט
מיט די ציין.

פארט א פויער
וואו צוריק,
און זיין פאנים
שיינט פאר גליק.

אויסגעדונגען,
און פארקויפט,
און נאך בראנפן
זיך געקויפט.

האנדל, האנדל,
אימיץ שרייט —

און אזוי זיך
פליט די צייט.

אויסגעטראָטן
איז דער וועג,
נעכט פארשווינדן,
קומען טעג.

3

קליינע שטיבלעך,
ברייט די גאס,
אימער בלאַטיק,
אימער גאס.

אויפן עק גאס
אינזער תויו;
ברייטע אַלקערס,
לאַנג און גרויס.

ווי ערשט נעכטן
איך געדענק:
לאַנגע מישן,
לאַנגע בענק.

זיצן גויאים
ביי אַ מישן;

טרינקען בראנפן,
עסן פיש,

פיפקען ליולקעס,
רעדן הויך,
גרוי אין שטוב איז,
פול מיט רויך.

און א שוועסטער
בלייך און שמוס,
ביי די פענסטער
דרייט זיך אום,

קוקט אין דרויסן,
בליקט צום מארק,
און דאס הארץ אירם
שרעקט זיך שטארק.

קומט פון וויימנס
א מונדיר —
לויפט זי צו באַלד
צו דער טיר,

בעט מען יעדן
שמילער זיין —
און מיט שרעק זי
קוקט זיך איין.

דריי, פיר קינדער
אימער צו
דרייען אום זיך
וואו ניט וואו,

אויסגעהונגערט,
און פארשמאכט,
ווארמזן — קומען
זאל שוין נאכט.

און אזוי זיך,
פול מיט שרעק
קריכן שמונדן —
מעג אוועק.

אלטע, גרויע,
זעלמן ניי —
פליען יארן
גיך פארביי.

קיינער, קיינער,
ווערט ערשמוינט
יעדער איז שוין
צוגעוואוינט.

נעכט פארגייען —
קומען מעג,
אויף דעם שמעמלס
אלטן וועג.

דער בעכער

מיט גיפט איז אָנגעפילט דער בעכער,
ער שטייט און פינקלט פאר די אויגן.
דאָס האַרץ זיך שרעקט, מען דאַרף נישט טרינקען,
דאָס מויל האָט זיך צו אים געצויגן.

צעבראַכן וואַלגערט זיך דער בעכער,
דער גיפט איז לאַנג שוין אויסגעטרונקען,
דאָס האַרץ נאָך קלאַפט, עס ווילט זיך לעבן.
דער קערפער האָט צו דר'ערד געזונקען.

אין א וויסמע.

אין א וויסמע פאלט מיין שאַמן,
אין א מידבאַר מיינע טריט.
גייט ניט קיינער אין דער וויסמע,
זעט ניט קיינער מיינע טריט.

אין א וויסמע פאלט מיין שאַמן,
מיינע טריט אַף זאַמד, וואָס גלייט.
דעקט אַ כמאַרע צו מיין שאַמן,
און א ווינט פאַרווישט די טריט.

א גאנצע נאכט

1

א גאנצע נאכט בין איך ביים פענסטער
שטיל געזעסן און געווארט,
עפשער וועט פון ערגעץ וואו
די שווארצע שטילקייט מיר אויס מיטלייד
ברענגען פיצלאך, ברעקלאך רן.

2

איך וואלט אין הארצן זיי באהאלטן
ווי א טייער ליב געשאנק,
אפגעקילט מיין הייסע בלוט
און רואיק וואלט איך דאן געשלאפן —
נאך א שטילער רן-מינוט.

3

א גאנצע נאכט בין איך ביים פענסטער
שטיל געזעסן און געווארט.
פיבריש האט מיין הארץ געברענט,
געשלאסן האבן זיך די אויגן
פון א מארגן שטראל פארבלענדט.

שמילערהיים ...

שמילערהיים זאגט אייער וואָרט.

קיינער זאל ניט הערן.

זאל וואָס הייליק איז ביי אײך

דאָ צו שאַנד ניט ווערן.

שלעכטע מענשן, בייזער שפּאַט,

קאָנען אַלץ צעשמערן.

שמילער, שמילער זאָגט דאָס וואָרט —

קיינער זאל ניט הערן.

איז קיל דער אַוונט

איז קיל דער אַוונט,
בין איך אַ שמילער צו דעם טייך גענאַנגען,
און דו, האָסט מיינע טריט באַוואַכט.
איך האָב דאָך ליב דעם טייך אין קילן אַוונט
נאָר דו, האָסט אַנדערש וואָס געטראַכט.

אומזיסט, מיין שוועסטער,
אומזיסט פאַרצווייפלט זוכן דינע אויגן,
צי איז דאָס וואַסער טיף אַצינד.
דער טייך איז טיף — נאָר איך — איך וועל נאָך לעבן.
אומזיסט דיין שרעק. אומזיסט. דו קינד ...

מיט יעדן האָב איך זיך צעקריגט ...

מיט יעדן האָב איך זיך צעקריגט.
אהיים אוועק, פארריגלט פעסט די מיר.
זאל קיינעמס פוס ניט קומען מער,
און קיינעמס אויג ניט קוקן ביז אָף מיר.

געבליבן לידיק איז מיין בעט.
איך טו דערמיט דאָך קיינעם גאַרניט וויי,
וואָס לייגן וועל איך זיך אָף דר'ערד.
פארוואָס אָף דר'ערד? — ווייל מיר געפעלט אזוי.

געהערט האָב איך ווי אימיץ איז
צום פענסטער צו און קלאַפּט אין שויב מיר אָן.
געהערט און דאָך געלעגן שמיל,
ווייל כ'האָב מיט קיינעם, קיינעם מער צו טאָן.

א כאַלעם

א גאַנצע נאַכט האָט מיר געכאַלעמט זיך אַ שויםער
מיט טיפע אויגן און פאַרגעלמע ציין,
אַ גאַנצע נאַכט האָב איך געהערט ווי מומערס וויינען,
אַ גאַנצע נאַכט געהערט אַ קינדס געוויין.

מיט בלייכע הענט, און לאַנגע ציטערדיקע פינגער
האַט ווער געשאַפט, געגלעט זיין געל געזיכט.
אַ גאַנצע נאַכט געשאַקלט און געוויגט זיך ווי אַ שאַטן
ביים טונקעלן שיין פון רויכערדיקע ליכט.

דעם גאַנצן טאָג האָב איך דערנאָך געזוכט, געוואַנדלט,
געוואוסט האָב איך, היינט איז געשטאַרבן ווער.
אומזיסט האָב איך געזוכט מיין אָוול אין אַ שטוב וואו,
אומזיסט געזוכט אין וועמענס אויג אַ טרער.

געזען האָב איך נאָר ווי געלע בלעטער פאַלן,
און ווי דער ווינט דעם געלן שמויב אויף וועגן טראַגט.
האַב איך דערפילט, דאָס איז דער זומער היינט געשטאַרבן,
און איך האָב אים אין כאַלעם כלויו באַקלאַגט.

סאַנעט

ליג איך אויף דער סאַפּע אויסגעצויגן.
אויבן שפּאַנט ווער אום מיט שמילע קורצע טריט,
ליג איך מיר אזוי און קוק אָף דעם סופּיט
מיט צעעפּנטע, פּאַרגלייזטע אויגן.

ניט איין שאַ איז שוין אזוי פּאַרפּלויגן,
און צערייצט ביז וואַנזין ווערט אַלץ מיין געמיט,
ווילט זיך מיר אַ שפּרונג טאַן אויף דער צייט, וואָס פּליט,
און מיט די ליפּן דורשטיקע זי זויגן.

וועבן זאַל איך אַרום איר מיין פּאַוואַטין, ..
און דערנאָך ווי אַ געניטער זשענדער שפּין
קריגן פּון מיין פּאַנג, וואָס כ'וועל באַגערן.

שפּעטער וועט פּון מיר דאָך גאַרניט ווערן,
זאַל איך יעצט זיך אַנטרינקען מיט פּרעמדן פּיין
פאַר די טעג, וואָס נאָכן טויט וועל איך ניט זיין.

איינזאמקייט

אויגן ווי גליענדע קוילן,
ליפן פארפרעסמע און שמוס —
שמיל אין דער שמילקייט פון צימער
שפאנט אימיץ אום.

הענט אויסגעשמרעקטע צום הימל,
אנגסטלאך פארריסן דער קאפ —
שמיל אין דער שמילקייט פון צימער
שמעלט אימיץ זיך אָפּ.

שאַטנס ווי נאַכט שוואַרצע פליגלען,
פרידן פון בענקשאפט צעשמערט —
שמיל אין דער שמילקייט פון צימער
פאלט אימיץ אויף דער ערד...

טפילעס פון קיינעם דערהערמע,
פערזן פון קיינעם געלייענט —
שמיל אין דער שמילקייט פון צימער
האַט אימיץ געוויינט.

קלאפן די סעקונדן

קלאפן די סעקונדן
שמיל און מאנאמאן;
שאמנם ווערן לענגער
און די נאכט קומט אן.

פליען די מינוטן
מיט דעם טאג פארגיין;
ענגער ווערט אין צימער
מיר צו זיין אליין.

אין א שמילן ווינקל,
נורע איך זיך איין
ווארט אין שווערן אומעט
וואס דערנאך וועט זיין.

מיט פרייד געארמט

מיט פרייד געארמט
דרייט היינט די וועלט זיך אום
פאר מיינע אויגן,
און מיר איז טרויערדיק,
און עפשער איז די וועלט היינט פריילאך,
ווייל מיר איז טרויערדיק.

אט היינט וואלט איך אנטלאפן ערגעץ וואו,
וואוהין?
ווער וויים וואוהין?
צי איז א ווינקל דען פארצן
וואס ליגט ניט אין דער וועלט?

זיצן זיי ...

זיצן זיי און שמייכלען פויל,
רעדן וועגן מיר ;
בלאָנדושען מיינע בליקן אום
קוקן אויף דער מיר.

איינער שרייט וואָס אין דער הויך,
הער איך ניט קיין וואַרט,
ווי אַ פרעמדער בין איך דאָ
זיך קוים אויף מיין אַרט.

וואָס מיך האַט אַהער געבראַכט,
ווייס איך ניט אַליין —
שווער איז מיר צו בלייבן דאָ
שווער אַוועקצוגיין.

ווי א בלינדער . . .

ווי א בלינדער גייסטו אום אויף וועגן,
איז פרעמד דיין הארץ צום בליק פון פיין.
זעסט ווי די גלידער דיינע ברענגען
און מורמלסט: וואס וועט זיין?

רייס אראפ דעם טוך פון דיינע אויגן,
צעררייס, צעפליק אים מיט די הענט,
גיי אן שרעק דעם פייער-זייל אנטקעגן
און זע: דו ווערסט פארברענט.

גומע נאכט

גומע נאכט דיר, בלייכע שטילקייט,
לעוואָנע שיין, אַ גומע נאכט.
איצמער ווער איך מיד און מידער,
מיינע אויגן האַלב פאַרמאַכט.

אויף די בערג, די אַדלערס דרימלען,
און דער טאָל אין נאַכט-וויג רומ,
נאָר אין מיר האָט שטיל געקלאַפּט ווער
און געשפּילט זיך מיט מיין בלוט.

נאָר מיין טראַט האָט אומגעשארט זיך
אויף דעם שאַטנדיקן וועג,
און פאַרלאָרן זיך אין נאַכט-שיין
פון דעם שאַטנדיקן וועג.

איצמער ווערט מיין קאַפּ שוין שווערער
מיינע אויגן האַלב פאַרמאַכט.
גומע נאכט דיר, בלייכע שטילקייט,
לעוואָנע-שיין, אַ גומע נאכט.

מיינע אויגן צוגעמאכט

מיינע אויגן צוגעמאכט,
ליג איך אויף דער ערד,
מאך זיי גלויבן איך בין מויט —
און זיך צוגעהערט.

שטייען מענשן ארום מיר,
רעדן אין דער שמיל —
געניצט אימיץ פויל אַרויס:
„פרעגט אים וואָס ער וויל“ ...

גייט צו איינער, רירט מיך אַן
רעדט צו מיר אַ וואָרט —
האַלט איך טיף דעם אַטעם איין
ריר זיך ניט פון אַרט.

קוקט אַ צווייטער מיט פאַרדאַכט,
פרואוונט צי איך בין מויט —
שמעכט ער מיט אַ טשוואַק מיין לייב
און ער קנייפט מיין הויט.

קומט אַ דריטער, גיט ער מיך
מיט זיין פוס אַ שאַר —
און אַ פערטער לאַכט זיך אויס!
„מויט איז נאָך אַ נאַר“.

אין די טונקעלע שמונדן

אין די טונקעלע שמונדן
בלייבן מיר אין הויז —
זיינען ליכט געצונדן
אין די טונקעלע שמונדן.

פון דעם גרויען הימל
שוועכט צו אונז א נאכט,
און א ליבער דרימל
פון דעם גרויען הימל.

העל זיך רוימלען וואונדן
דעם וואָס גייט אין וועג.
אין די טונקעלע שמונדן
העל זיך רוימלען וואונדן.

וואוהין ?

ווי די נאָנעס
טויט און צניעדיק,
רוען שמיבלאך
אין דעם מאָל.
שוואַרץ די דעכער,
ווייס און נידעריק די ווענט.

און אַרום,
אויף די בערג,
כוואַליעט זיך אַ גרינער יאַם,
כוואַליעט זיך און פלאַטערט.

פירט אַ סמעזשקע אין דער הויך.
שרעקט דאָס לעבן אויף די בערג.
זאַמדיק איז דער וועג צום מאָל
זיינען טויט די שמיבלאך.

מײן טאָג

דאָס לױפנדיקע װאָסער איז היינט מױטנע אין קאָנאַל,
דאָס הױכע גראָז בױ זײנע זײטן צײטערט, פּלאַטערט.
מײן טאָג געװען איז מױטנע, װי דאָס װאָסער אין קאָנאַל.
דעם טאָג האָט היינט מײן לעבנס-מוט, פּאַרשלאָפּט פּאַר-
מאַטערט.

איך פּיל װי מײנע פּים זײ זינקען, צו דער ערד איך פּאַל,
און נידעריקער פּון דעם גראָז, װעל איך באַלד װערן.
מײן טאָג געװען איז מױטנע, װי דאָס װאָסער אין קאָנאַל.
דער טאָג האָט היינט זײן דורשמ געשמילט מיט מײנע
טרערן.

דיינע ווערמעך ...

ווי א נעפל — מיסמיש גרוי
איז אויף מיר געפאלן
יעדער קלאנג פון דיינע ווערמעך.

איך האב זיי פארנומען
און דאך ניט פארשמאנען.

ווי א נעפל — מיסמיש גרוי
זיינען זיי
פון דין מויל געקומען.

אין שמויב פון שטאַט

אין שמויב פון שטאַט
בלאָזט קיין פרישער ווינט —
ראַמאַנסירן קען,
שלאָגן זיך מיט הינט.
אין דעם שמויב פון שטאַט
הענגט אַ גרויע נעץ,
קריכן קינדער אום
שלאָגן, רייסן זיך,
ווערן באַלד דערשמויקט
אין דער גרויער נעץ —
אין דעם שמויב פון שטאַט.

אין האמאק

רויט די לעצטע שמראלן,
בליקן ווי פארשעממע דורך די צווייגן
וויגן זיך און וויגן
אין דער לופט פון א פארנאכטיק שווייגן.

צומאכן די אויגן
פילן אזוי לייכט, פון גארניט מראכטן.
וויגן זיך פארוויגן,
אין א בלויער שיין פון די פארנאכטן.

דאָס טויטן בעט

(נאָך טאַמאַס הורד)

איר טיפן אַטעם האָבן מיר
אַ גאַנצע נאַכט באַוואַכט,
ווי אין ברוסט דער לעבנס שטרעם
באַוועגט זיך שמיל און זאַכט.

און שמיל מיר האָבן אומגעשפּאַנט
מיט רייד איר ניט געשמערט,
ווי גלייך מיר האָבן אויך מיט דעם
איר לעבנס-קראַפט פאַרמערט.

האַט האַפּנונג אונזער שרעק גענערט,
האַט שרעק געבראַכט אַ שמראַף,
איר שלאַף האַט אונז אַן טויט דערמאַנט,
און טויט געמיינט פאַר שלאַף.

ווען ס'האַט דער קאַלמער נאַסער טאַג
דאָס אויג פאַרמאַכט ביי איר,
האַט זי דעם מאַרגן שוין געהאַט
אַן אַנדערן ווי מיר.

וואָס וועט ברענגען . . .

וואָס וועט ברענגען אונז די נאַכט?
מאָך שוועסטער מיר צו גלויבן,
אַ צערייזמער אַסיען ווינט
וועט רייסן ביז די שוויבן.

וואָס וועט געבן אונז דער טאָג?
לאַז שוועסטער מיך צו וויסן,
ס'וועט אַ רעגן טרויערדיק
זיך אויף די שוויבן גיסן . . .

ריני די שווארץ געפלעקטע קאץ

ריני די שווארץ געפלעקטע קאץ,
קעגן זון זיך ווארעמדיק,
דיר איז גוט.

פילסטו ווי עס וועט דער טאג
לעשן זיך אין מאריוו, רויט
פון מיין בלוט?

און די נאכט, די טויטע נאכט,
וועט זיך וויקלען שאמנדיק
ארום מיר.

בלייבן וועלן גאסן זיך
אין נאכט-שווארצע מיפקייטן
בלויז פאר דיר.

איז דערפאר דער טאג דיר גרויס,
און דו אטעמסט איין די זון
שמיל, בארוט . . .

יא, דו שווארץ געפלעקטע קאץ
קעגן זון זיך ווארעמדיק —
דיר איז גוט . . .

זיבן ליכטלאך ברענען . . .

זיבן ליכטלאך ברענען אף מיין פענסטער.
זיבן ליכטלאך אָנגעגרייט פאר דיר.
העלער, העלער פון די זיבן ליכטלאך
ברענט דאָס האַרץ אין מיר.

זיבן ליכטלאך לעשן זיך ביים פענסטער.
זיבן שאַטנס צאָנקען אף די ווענט.
שמילער, שמילער פון די זיבן שאַטנס,
ווערט מיין האַרץ פאַרברענט.

סאַנעט

ווי אַ פּרעמדער איז דער טאָג ערשינען,
און מיט קאַלטע פינגער מיינע אויגן אָנגערירט,
האַב איך פון דעם שלאָף ערוואַכט, און באַלד אין זיך
דערשפּירט.
היינט וועל איך קיין רו שוין ניט געפינען.

טעמפּ און שווער האָט זיך געפילט אין זינען,
און דאָס לייב עס ציטערט — ווי עס וואַלט דאָס בלוט
געפּרירט.
פון דער וועלט דעם טרויער האָט דער טאָג צו מיר פאַרפּירט,
און מיט איינזאַמקייט מיין זעל באַשפּונען.

וועל איך ווי אַ צוגעשמיטער זיצן אָף איין אָרט,
און אַ גאַנצן טאָג צו קיינעם אויסריידן קיין וואַרט.
נאַר אין האַרצן וועט אַ בענקשאַפט גליען.

מיט צונויפגעדריקטע ליפּן און אַ בלייך געזיכט,
אין אַ ווינקל שמיל און צאַנקענד ווי אַ גויסעם-ליכט,
בעטן וועל איך, כּיזאַל ביז נאַכט דערציען.

זון און פוילקייט . . .

זון און פוילקייט האט זיך שטיל אריינגעגאנוועט אין מין
בלומ.

וויג איך זיך און וויג זיך — אין דעם האמצע שמונדן לאנג
בארומ.

טראכט פון גארניט, זע ניט איין אז מיר איז היינט
פארדעכטיק גוט.

זון און פוילקייט — ציט זיך מיד און שפרייט זיך לאנגזאם
אין מין בלומ.

דרימלען ערגעץ מיינע וואונדן — שלאפן וואו ווי זונען
רויט.

וויג איך זיך אן אויפגעלייזטער, וויג אין האמצע זיך בארומ.
עפשער בין איך שוין געשמארבן — עפשער בין איך
לאנג שוין טויט —

און עס דוכט זיך זון און פוילקייט — שפרייט זיך, ציט
זיך אין מין בלומ.

צו א פרעמד ווייב

יענעם אונט, בין איך רואיק אין טעאטער מיר געגאנגען,
דו — א קראנקע, אין א פרעמדער שטוב, ביסמו געלעגן.
הונגעריק, פארוויינט האט זיך דיין קינד אין וויגעלע
געווארפן.

און פארצווייפלט האט עס ווער פון הויז געפרואוונט פארווייגן.

א פארוואַלקנטער, האט זיך דיין מאן פארוקט וואו אין א
ווינקל,

זיינע הענט פארבראָכן, און געקוקט אזוי פארלאָרן.
מיט א ווייב א קראַנקער איז זיין קורצער לעבן א פאַר-
שפילטער,

און געשאַלטן האט ער ביז דעם טאָג פון דיין געבוירן.

יענעם אונט בין איך רואיק אין טעאטער מיר געזעסן.
אויף דער בינע האט א מאמע אויסגעוויינט די אויגן,
האַבן הענט געקלאַפט, באַוואַנדערט, ווי א מוטער קאַן
דאָס ליידן.

טייערע, האַסט אויך געמעגט דאָן קומען זיך פאַרנויגן.

ביי א טויער

ביי א טויער שטייט א מיידל,
גיי איך שעמעוודיק צו איר,
א צעמומלטער כ'פארנייג זיך,
בעט א טרונק פאר מיר.

ווארפט זי אויך פארשעמטע בליקן,
שמאמלט וואס און גייט צום הויז,
טראגט פון דארטן אין א קריגל
מיר א טרונק ארויס.

האבן מיינע הענט ביים קריגל
אירע פינגער אָנגערירט,
בין איך עפעס דרייסט געוואָרן,
א געשפרעך פארפירט.

שפעטער אן דעם קרוג דערמאָנט זיך,
כ'גיב א זופ, און זאָג: „גענוג“.
קוקן אויף מיר אירע אויגן —
שמייכלענדיק און קלוג.

צי טרעפט זיך דיר אמאל ?

צי טרעפט זיך דיר אמאל — ביזט ווייט פון שמאט,
דו נעמסט אין האנט א גראָבן שמעקן,
און לאָזט זיך אויף אַ ברייטן פעלד אַוועק.
אויף מיילן ווייט
איז קיינער אַכוץ דיר אין פעלד ניטאָ.
פון צייט צו צייט
דו קוקסט זיך שרעקנדיק אַרום,
און ווייסט אַליין דאָך ניט וואָרום
דו דאַרפסט זיך איצטער אין דעם פעלד גאָר שרעקן,
ווען קיינער אַכוץ דיר איז דאָ ניטאָ.

און דאָך —

ווי רייצנד איז פאַר דיר די אומבאַשטימטע שרעק.
דו שפּאַנסט —
אַלין ווייטער, ווייטער אין דעם ברייטן פעלד אַוועק.

מיך האָבן מענשן-זין ...

מיך האָבן מענשן-זין געפאָנגען.
די הענט פאַרבונדן און דאָס מויל.
דערנאָך מיט הייסע פייער-צונגען
פאַרברענט מיין האַרץ.. פאַרברענט אויף קויל.

און קאָן איך דען אַמאָל פאַרגעסן
פאַרגעבן זיי דעם ווילדן שפּאַס?
פאַרניכטעט האָט דער פּלאַם מיין ליבע.
אין קויל פאַרבליבן איז דער האַם...

א זומער פייער

היים איז אין דרויסן, און מיר צינדן פייער.
פייער אין זומער האט אונז זיך פארגלוסט.
וואלט מען געפרעגט אונז, וואלט קיינער געוואוסט,
ווער און פארוואס מען האט פייער געצונדן.

ליגט זיך דארט איינער אויפן גראז אויסגעצויגן,
ווארפט א פארזשמורעטן בליק אין דער הויך,
זעט אין דער לופטן זיך שלענגלט דער רויך,
ווערן אים שמעלער און שמעלער די אויגן.

רויכערט א צווייטער זיך רואיק זיין ליולקע,
קוקט אויף זיין זייגער ווי ס'צייט זיך די צייט,
און אויף די פלאמען ער שפייט נאך און שפייט,
גלייך ער וואלט וועלן דערמיט זיי פארלעשן.

אונטערן נאז ברומט דער דריטער א לידל,
פון א פארצווייפלטן, מיידלישן הארץ,
קלאגט, אז איר לעבן איז פינסטער און שווארץ,
און אז א באכער האט פאלש איר געשווארן.

טראגן זיך פונקען, און הייס איז אין דרויסן.
פייער אין זומער האט אונז זיך פארגלוסט . . .
וואלט מען געפרעגט אונז, וואלט קיינער געוואוסט,
ווער און פארוואס מען האט פייער געצונדן . . .

אין דער נאכט

אין דער נאכט
פאלט דיין שווארצער קאפ
צו דיין ווייסער ברוסט
מיף אראפ.

קראנקערהייט
גייסט צום פענסטער צו,
קוקסט אין גאס ארויס,
הערסט זיך צו.

אויף דער גאס
הילכן אָפּ די מריט
פון אַ היימלאַזן,
שווער און מיד.

ביז פארטאָג
שפאנט ער אום פארטראכט,
און ער זיפצט נאָר שטיל
עך! די נאכט...

אויף דער עלמער

פינסמער וועט א יעדער וועג זיין
פאר די אויגן,
מיט א שמעקן וועל איך שפאנען
איינגעכויגן.

בלינדערהייט וועל איך מיר קלאפן
מיט דעם שמעקן.
וועלן קינדער מיך דערהערן
און זיך שרעקן.

וועלן עלמערע מיך באגענגען
און זיך קלערן:
גאט, באטראכט גאר פון דעם מענטשן
וואס קאן ווערן.

בלויז איין טרייסט נאך וועט מיין אלמע
הארץ דערפרייען:
מיינס א קינד וועט גאר קיין עלמער
נישט דערווען.

טאג און נאכט

1

איז ניטאָ וואוהין צו גיין,
וועל איך מיר אין הויז פארבלייבן.
ווער זשע וועט מיין פיין פארטרייבן,
ווען איך וועל צו קיינעם גיין
און אליין אין הויז פארבלייבן ?

האָב איך היינט געציילט די שמונדן,
און געשלאנגען מיינע טרערן.
וואָס-זשע וועט פון מיר שוין ווערן
יעדן טאָג צו ציילן שמונדן
און צו שלינגען הייסע טרערן ?

וועל איך איינזאָם מאָרגן וואַגלען
אין די גאַסן פון באַגינען.
וואו-זשע וועל איך רו געפינען,
ווען איך וועל נאָר וואַגלען
אין די גאַסן פון באַגינען ?

גרויע טעג, און לאנגע שמונדן
און אין הארצן רוימע וואונדן
וועלן ברענען, ברענען.

שווארצע נעכט, און מרערן שמילע —
און די ליפן מיד א טפילע
וועלן מורמלען, מורמלען...

אין וואַגל - לאַנד

1

צו דעם ווייטן וואַגל-לאַנד,
ציען וויסט זיך אונזערע וועגן.
פרעמדע וועלן מיר דאַרט זיין,
קיינער קומען וועט אַנטקעגן.

דאַרטן וועט די זון ווי דאָ,
אונטער מויערן פאַרגיין.
וועט איר ראַזער אונטערגאַנג
קיינעמס אויגן ניט דערפרייען.

דאַרטן וועט די נאַכט ווי דאָ,
ניט באַווייזן אירע שטערן,
נאַר אויף יעדער גאַס און ראַג,
צאַנקען וועט אַ גאַז-לאַממערן.

און אויך דאַרטן וועט דער מענש
אין אַ שאַטן זיך פאַרוואַנדלען.
זיין פאַרכמורעט מאַג און נאַכט,
און נאַר האַנדלען, האַנדלען, האַנדלען...

דורך די לאנגע שמאלע גאסן,
האלב פארשלאפן שפאנט מען אום.
איינער קען דארט ניט דעם צווייטן,
יעדנס ליפן זיינען שמום.

איינער פרעגט ניט וואו דער צווייטער,
האט דעם שווערן טאג פארבראכט —
צי ער האט כאטש א געלעגער
אויסצורוען זיך ביינאכט...

קומען, גייען און פארשווינדן,
ווי א שאטן אויף דער וואנט.
אט אזוי דארט לעבן אלע,
אין דעם ווייטן וואגל-לאנד . . .

אין בענקעניש

1

דורך דעם טאג און דער נאכט,
מיר און פענסטער צוגעמאכט,
היץ-צוריק שפאן איך אום ווילד,
ווארף נאָר בליקן אויף דיין בילד.

שמרעק איך אויס אזוי מיין האנט,
ריר דאָס בילד אָן אויף דער וואנט,
פריי זיך ווי אַ קינד פאר גליק —
און איך כאַפּ די האַנט צוריק.

גרעסער וואַלט געווען מיין פרייד,
ווען דו וואַלט אין שוואַרצן קלייד
זיך אַראָפּגעגלימט פון אַרמ,
און גערעט צו מיר אַ וואַרמ.

ווייס, ווי קליין איז מיין באַגער :
דיינס אַ וואַרמ נאָר ווען איך הער —
דיינס אַ וואַרמ נאָר אין דער שטיל —
דאָס איז אַלעס וואָס איך וויל.

ביז עס איז די זון פארגאנגען,
 האט מיין הארץ דיך הייס באגלייט,
 און מיין ליפ האט שטיל געמורמלט:
 פאר געזונטערהייט...
 פאר געזונטערהייט...

אויף די פעלדער, אויף די וועגן
 האט די נאכט זיך שווארץ פארשפרייט.
 וואו דו ביסט און וואו וועסט בלייבן:
 לעב געזונטערהייט...
 לעב געזונטערהייט...

פרעמדע שטעט, און פרעמדע גאסן,
 יעדנס ווארט מיט פרעמדקייט ווייט.
 וועסטו בענקען? וועט דיך ציען?
 קום געזונטערהייט...
 קום געזונטערהייט...

וועגן

ס'זיינען שוין געווען פאר אונז די וועגן אנגעגרייט,
און מיר האבן קעגן אונזער ווילן זיך צעשיידט,
מיט דיר געגאנגען איז דער טויט —
מיט מיר די נויט.

שלעפ איך זיך פארמאטערט אויף מיין וויימן וועג און
טראכט :

גרינגער איז פאר דיר דיין שווארצע, אייביק-שמילע נאכט,
ווי מיר די טעג פון זונען-שיין
אין שווערן פיין.

ווער ? ...

ווער וועט זיך דערבארעמען,

ווער ?

און כאַטש העלפן מורמלען שמיל :
„ס'איז שווער, ס'איז שווער“.

וואו איז נאָך אַ לאַנד פאַראַן,

וואו ?

זאַלסט דערציען דאַרט די טעג,
אין רו, אין רו.

וויסט איז יעדע שטאַט און דאַרף,

וויסט.

און עס זוכט דיין בליק אַהיים,

אומזיסט, אומזיסט.

ווער וועט קומען כאַטש אַהער,

ווער ?

און אַפּווישן פון דעם אויג

אַ טרער, אַ טרער ?

ביי די פענסטער

שטייען מיר ביי די פענסטער,
קוקן אויף דער וועלט,
און מיר זעען גארניט
פון דער גרויסער וועלט.

דא און דארט א מויער,
א פארצאממע גאס,
און א פאר געזיכטער
קרענקלאך, מיד און בלאס.

און ווי מיר, זיי קוקן,
זוכן וואו א שייך,
צו א העלער ווייטקייט
אין דער וועלט אריין.

איז פון וואנט און מויער
יעדער וועג פארשמעלט.
זעען מיר גארניט
פון דער גרויסער וועלט.

געגעבן האָט . . .

געגעבן האָט אַ סטרונע שוואַך אַ צימער.
צום לעצמן מאל
האַט זיך אַן אָפּגעהאַקטער קלאַנג דערהערט.
אַ שטומער טרויער האָט באַדעקט די ליפּן.
קיין וואָרט געווען,
וואָס וואָלט מיט פּרייד דעם האַרצנס-וויי צעשמערט.
קיין וועזן וואָס זאל טרייסמן ווי אַ מאַמע,
און פון דעם קאַפּ
מיט צארטע הענט אַראָפּגעשארט דעם שטויב,
קיין גאַט, וואָס זאל מיט שטריינגע מאַכט באַפעלן:
„דו מענשן-קינד
מיט ליבע נעם דיין טרויער צו — און גלויב!“

זונטיק-רו

1

איינגעהילט אין שווארצע שאַנס פון דער נאַכט
זיינען מיר געזעסן יעדער שמיל, פארטראַכט.
יעדער האָט זיך זיינס געטראַכט,
יעדער האָט געוועכט זיין טרוים.
בלויז אַ וויספער פון אַ בוים
האַט די שטילקייט אָפּט געשמערט.

ס'האַט אַפילע קיינעם ניט פון אונז ערשטוינט,
ווען אַ מיידל האָט זיך פלוצלינג גאַר צעוויינט.
איינער האָט זיך נאָך צעלאַכט,
נאָר ער האָט זיך באַלד פאַרשעמט,
יעדן האָט דאָס האַרץ געקלעמט,
יעדער האָט מיט שמערץ געטראַכט
פון דער טריבער אַרבעטס-וואַך,
פון דעם שווערן לעכנס-יאַך.

ערגען האָט אַ זייגער איינס געקלאַפּט,
 געווען איז שוין דער פּאַרק פּאַרלאָן.
 אַ ווינטעלע האָט זאַנפּט געבלאָזן.
 איינער האָט פּון דער ערד זיך אויפגעכאַפּט.
 באלד האָט זיך דערהערט זיין שמים: „שוין שפּעט!
 מען דאַרף אַהיים שוין פּאַרן!“
 ס'איז דורכגעפּלויגן אין זיקאַרן
 אַ פּאַרשפּאַרטע שטוב . . . אַ האַרטע בעט . . .

שאַטנס האָבן שוואַרץ דעם וועג באַשפּרייט,
 געשפּאַנט האָט יעדער אַן זיין ווילן.
 ווי האַבנדיק איין פּליכט צו ערפּילן:
 שילטן די וועלט געווען איז יעדער גרייט
 פּאַר די בייזע נעכט און גרויע טעג,
 פּאַר דעם האַפּנונגסלאָזן לעבנס-וועג.

בין איך איצט מיט אייך

בין איך איצט מיט אייך
איבער דא פון אייך —
דאך ניט אייערער.

אין די קילע אונטן
ווען פון דארע צווייגן
איר צעלייגט א פייער,
זיין איך לעבן אייך,
ווארעם זיך מיט אייך
דאך — איך בין ניט אייערער.

אייערע מעכטער

אייערע מעכטער זיינען יונג,
בלומיק און פול-ברוסטיק;
נאַר די אויגן זייערע
ווי ביי מוימע פערד
קוקן נאַריש און פאַרגלאַזט.

איך האָב זיי ניט פיינט,
איך האָב מימלייד נאַר אויף זיי,
ווי אויף קראַנקע,
ווי אויף קרעציקע...

ריר איך זיי ניט אָן,
בין מיט זיי ניט נאַענט...

דעם שאַכנס הונט

ס'ווייזט אויס
דעם שאַכנס הונט
פארבימערט איז דאָס לעבן —
אַ גאַנצע נאַכט האָט זיך געהערט
זיין יאַמערלאַך געוויין —
וואָס וויינט דער הונט?
דאָס ווייסט דער הונט אליין.

ס'ווייזט אויס,
אַז עפעס פעלט אים דאָך,
אַ כּוץ דעם שטיקל פלייש און הוילן בייך.

און עפשער, עפשער...
עס קאָן גאָר זיין
דאָס האָט די סעלאַנכאַלישע לעוואַנע שיין
זיין רואיקייט צעשמערט,
און ס'האָט אין אים אַ טרויער אויפגעוואַכט,
האַט ער געקלאָגט, געוויינט די גאַנצע נאַכט.

נאַכט

נאַכט, און שמערן פינמלענדיק ווי קראַנקע אויגן :
שמילקייט, ווייכע גראַז, און שווערע מידע ביינער —
און מיין לייכטסטן לייכ-ריר אַכּוץ דיר — וואַרט קיינער

Santa Rosa

ראַז הייליקע ...

וויפיל נעמען וועל איך קיינמאַל מער אַדענקען
און געזיכטער צו פאַרגעסנהייט פאַרטרייבן.
דו, פאַרהילטע מיינע, וועסט מיט מיר שוין בלייבן

Santa Rosa

ראַז הייליקע ...

העלע טעג . . .

העלע טעג און נעכט טיף קלארע
הימלען ברייטע, הימלען בלויע
נאָר די שטונדן מיינע שטונדן
זיינען גרויע, גרויע, גרויע . . .

שטיבלאך קליינע, פריידיק ווייסע,
פאלמען-הויכקייט אַנשטאַט מויער,
נאָר די אויגן מיינע אויגן,
זעען טרויער . . . טרויער . . . טרויער . . .

ביים האַדסאַן

רואיק פליסט דער האַדסאַן צווישן ברעגן,
און די זון אַ מילדע שטרעלט צו אים אַראָפּ.
פון אַ ברעג רייסט קרעכצנדיק אַ שיף זיך אָפּ,
און פון ווייטנס קומט אַ צווייטע איר אַנטקעגן.

ברומענדיק זיך טראָגן אין דער לופט סיגנאַלן,
פון אַ קוימען שפּאַרט אַרויס אַ שוואַרצער רויך,
ווערט די זון פאַרשמעלט, פאַרנעפלט אין דער הויך.
אויף די בערג און וואַסער וואַנדער-שאַטנס פאַלן.

פּרילינג ...

פּרילינג ... פּרילינגג ...
מיט דעם מאַנטל אויפן אַרעם —
דען דו גלויבסט ניט, סאיז שוין פּרילינג —
לאַזט זיך איבער גאַסן שפּאַנען,
קוקסט די מיידלאַך אין די אויגן,
ווי זיי בליקן האַלב פאַרשעממע,
ווען עס צימערן די בריסט זיי
דורך די דינע לייכטע בלווקעס.

פּרילינג ... פּרילינגג ...
מומלדיקער, רוישיקער
מראַנגן זיך די פּיער-לייט,
הילכיקער מראַמווייען קלינגען,
און פאַרצווייפלט קוקן מומערס
דורך די פענסטער אויף דער גאַס.

פּרילינג ... פּרילינגג ...
שמופסט זיך דורך דעם מענשן-שמראַם.
צו אַ שמיל פאַרוואַרפן געסל,
ערגיץ אויף אַ פּרעמדן גאַנעק,
זעסט פאַרמאָטערט זיך אַנידער,
ווישט דעם שווייס אָפּ פון דעם שמערן,
און דו אַמעסטט שווער אַרויס:
„פּיו! ... שוין פּרילינגג“ ...

א שלאנג איז שלעכטער

א שלאנג איז שלעכטער נאך פון דיר,
דאך וועט די שלאנג איר נאָענטסטן ניט בייסן.
און דו, — האָסט טיף דיין גיפט אין מיר אַריינגעלאָזן...

וואָס בין איך שולדיק?
צעברענט האָט זיך אין מיר דער סאַם
און דו ביזט אויך אין פלאַם,
וואָס איז פון דינע אַדערן געקומען
אַריינגעפאַלן,
און ווערסט ווי איך אַצינד פאַרברענט.
וואָס בין איך שולדיק? ...

א פרייער יאם . . .

א פרייער יאם, א זעגל שיף,
א גרינער ברעג פון ווייטן.
און ווארפן זאל א שמורעס-ווינט
די שיף אין אלע זייטן.

מיין בליק זאל זיין צום ברעג געצילט,
ניט פרואוונדיק זיך רעמן.
נאר ווייל דאס לעבן האט קיין זין,
ווייל איך פון מויט כאטש שפאטן.

קומען וועט די נאכט

קומען וועט די נאכט א שווארצע און א ווילדע,
וועט ניט קיינער זען, וועט ניט קיינער הערן,
ווי איך וועל א שמומער קלאפן אין די מירן
ביז די נאכט וועט שמארכן, ביז די לעצטע שמערן.

ביז דעם בלויען מאַרגן, ביז דעם מאַג דעם בלייבן,
וועט מײן טראַט זיך וואַקלען, שאַרן לעבן שוועלן,
מאַפן אין דער פינסטער, קלאַפן אין די מירן —
ביז דעם בלויען מאַרגן, ביז דעם מאַג דעם העלן . . .

זאל מיין נאָמען...

זאל מיין נאָמען זיין, ווי קיעטס, אין וואסער אָנגעשריבן.
איר וועט מיך געדענקען און דערמאָנען נאָך מיין טויט.
ווי אזוי וועט איר פאָרגעסן — דער וואָס טראָגט מיין
נאָמען —
האַט זיין בלוט צעשפּריצט אויף וועגן — און אז בלוט
איז רייט.

שפעטער — ווען די אייביקייט וועט יאָרן פיל פאַרנוצן,
העי, איר אַדלער פליגל, ניט פאַרטראָגט מיך אזוי ווייט.
יאָרן, מיינע יאָרן, איך צעשמער איצט אייער דאָזיין
מיט פאַרנעפּלטע געדאַנקען צו אַ ווייטער צייט.

דער ציילונגען

די פאלגענדיקע דערציילונגען האָט
ראובן לודוויג געשריבן אין די לעצטע
עטליכע וואָכן פון זיין לעבן. לידער—
די מער אינטימערע פּאַרם—איז אים
שוין שווער געווען צו שרייבן. ער
האָט איבער זיי געאַרבעט אין דער
צייט, ווען זיין גוף איז געמאַטערט
געוואָרן פון אַ הונדערט־דריי־גראַדיקן
פּיבער. די דערציילונגען פּאַרמאַגן
אַסאָך כאַראַקטעריסטישע פּאַר'ן דיכטער.
ער האָט, אַגעוו, ניט איינמאַל, נאָך אין
די געזונטע יאָרן, אויסגעדריקט זיין
וואונש צו שרייבן בעלעטריסטיק.

דער טויט פון דזשאני לאָרענס

1

די זון פאָרנייט.

גלייט די קייט פון ווילדע בערג אַרום דעם מאַליקו, וועסט-
לאַכן שטעטל. צינדט זיך אויף זיי די מאַטע שוין פון
אַ סוידעסדיקו, געהיימניספולן פּורפור. שאַרפע, שפיציקע קאַנ-
טורן, פינזלען זיך, שניידן זיך איין אין דעם ראָזן הימל.

האַט דער קילער אוונט שוין צוגעדעקט די גליענדע איינ-
זאַמקייט — די מידבאַר, הינטער די בערג — גאַנוועט ער זיך
שטיף, מיט קעצישע טריט, שאַרט זיך אַריין אין מאַל, שפּרייט
זיך שאַטנדיק, אַרום די העלע זומערדיקע הייזער. פּרישט אָפּ
דאָס פאַרכאַלעשטע לעבן; און דאָס הייסע, מידע לייב פון
טאַג, קילט זיך אָפּ, רוט, און וויגט זיך אויף וועראַנדעס און
טרעפּ, און אַטעמט איין אין זיך די שטילקייט, און אויפדער-
נאַכטיקע פּרישקייט.

איז שטיף, און שלעפּעריק.

בלויז צו די שכוינים אַרום דזשאַני לאָרענס שטיבל, האָט זיך
אַ דינער אומרו פאַרקליבן. עפעס איז ניט גאַנץ די נאַכט אַרום
זיי. עפעס האָבן זייערע בליקן אַן אָפּשטעל אָנגעוואָרן. עפעס
פעלט פאַר זייערע דרימלענדיקע פאַרשמעלטע אויגן.

און פעלן, פעלט: דער נאַכט-נאַכטלאַכער שאַטן פון דזשאַני
לאָרענס, זיך ווינגנדיק אויפן שטוף, אויף זיין אייגענער וועראַנדע
פון דעם קליינעם שטיבל. ליידיק איז דאָרט דאָס אַרט. עס
פעלן אין דער געמיטלאַכער טונקלקייט פון דעם אָוונט, די

פליענדע פונקען — ביי יעדער צי פון זיין לילקע. עס פעלט
דער ווייסער פלעק, וואָס נורעט זיך און דרייט זיך אַרום אים —
דער גרויסער קאַטער, ראָמעין. עס פעלט דזשאַני לאַרענס,
צו דער גאַנצקייט פון דעם געסל.

און זאָל מען פרעגן: — ווער איז דזשאַני לאַרענס? —
דאָס, האָט קיינער ניט געוואוסט.

קליין, שמאַל־ביינערדיק, מיט רירעוודיקע איינורים, און
ריטמישע באַוועגונגען. דאָס לעבן האָט געזונגען, אין זיין
יעדן קער און בויג. און אַ קאַפּ — ווייסער, געדיכטער שניי,
— פון אַ בליענדער עלטער. דאָס איבעריקע: מילדע, בלויע
אויגן, און אַ יונגער, אייביקער שמייכל. אפילו די קנייטשלאַך
ביי די אויגן, און די קאַרבן אַרום די גוטמוטיקע ליפן. האָבן
זיך איינגעשניטן און געצייכנט אויפן געזיכט — אַט דעם
אייביק־יונגן שמייכל פון דזשאַני לאַרענס.

אויך אַ זון האָט ער געהאַט. וואו האָט דזשאַני לאַרענס,
אַזאַ זון גענומען? ניט אַנדערש, ער איז אַמאָל אין אַ וואַלד
פאַרקראַכן. אויסגעהאַקט אַ רייפן דעמב. אים אַרומגעשניטן,
אויסגעטעסעט פון דעם ברוינעם שטאַם, אַט דעם אַריבער־זעקס־
פּוסיקן פאַרשוין מיט די לאַנגע, שווערע הענט, און ברייטע
איינגעבויגענע פלייצעס. טיף, צווישן די אַקסלען, אַ קאַפּ
אַרויפגעזעצט, אויסגעשניצט אויף אים אַ נאַקעטן, ליידיקן
פאַנים, מיט אַ געל, שפיציק בערדל און אַ ווייכן האַלב־טעמפּן
שמייכל. און געזאַגט האָט ער צו אים אזוי: — הייסן זאַלסטו,
דיק... מיר זאַלסטו רופן: „פאַפּ“... האָבן פאַר מיר
דערדער־ערעין, קוקן שטענדיק צו מיר מיט אַ שטילער, נאַכגעב־
דער דערוואַרטונג. און — פאַרגעסן זאָלן מיר ביידע, פאַר־
געסן, און קיינמאָל זיך ניט דערמאַנען: אַז אַמאָל, אין אַ
קאַלטן, ווינטערדיקן ניו ענגלאַנד שטאַט — האָט אַ געשטאַלט
אין אַ רייכן פּוטער פון אַ וואַרעם הויז זיך אַרויסגערוקט. ווי אַ
קאַשמאַר פאַרביי אונז דורכגעלאָפן, און אַנטלאָפן. אַ וועזן —
וואָס וואָלט געקאַנט הייסן: — מאַמע און ווייב.
האָט דזשאַני לאַרענס געבויט פרעמדע הייזער, געאַקערט

אויף פרעמדע ראַנדזשן. און דאָס פּאַשעטע, זאַטע ברויט.
האַט קיינמאָל ניט געפּעלט אין זייער הויז.

און געזען האָט דזשאַני לאַרענס, אַז זיין זון, דיק איז ניט
געשניטן פאַרן שטעטלדיקן לעבן. שווערע, פאַרשעמטע היינגעז
זיינע הענט ביי דעם פּראַוו פון מי און אַרבעט. אַפּנרונטן
פון פרעמדקייט גראָבן זיך צווישן אים און מענשן. זיצט ער
אַזוי אויס די טעג, אויף דעם האַלב־צעבראַכענעם שאַקל־שטול,
אין שאַטן פון הויז. שפּאַרט זיינע לאַנגע פיס פאַרויס, פאַר זיך.
צוט זיי אין דער ווייטקייט. אין גאַנצן עפעס אַזאַ שווערער, אַז
אַנגעלאָדענער, דרעמלט ער אָפּ מיט האַלב־פאַרמאַכטע אויגן די
שאַען פון זיין לעבן.

צייטנווייז בלויז פּלעגט ער דעם דרעמל פון זיך אַראַפּ־
טרייסלען. אויף זיין אַקסל פּלעגט ער אויפהענגען אַ טאַרבעלע
ברויט. אויפן צווייטן — אַ לאַנגל וואַסער. און, מיט אַ : —
זיי געזונט, פאַפּ! — אַזוי פאַרשוואַנדן ווערן הינטער די בערג
אין דער מידיאַר. אַזוי, אויף עטלאַכע טעג ניט ווערן. און
קומען צוריק, מיט אַ — האַלאַ, פאַפּ! — אַ פאַרשטויבטער, אַ
דורשטיקער און הונגעריקער. און צוריק געפינען זיין אַרט
אויף דעם אַלטן, צעבראַכענעם שאַקל־שטול.

האַט דזשאַני לאַרענס געטראַכט : — אויף דעם יונג וועט
נאָך זשאַווער וואַסן. ער איז צו גוט פאַר דעם. ס'איז ניט
זיין שולד, אַזוי איז ער געבויט. און ער מיינט גוט — האַט
ער געטראַכט, און דערטראַכט — און איינמאָל אין אַ זוניקן טאַג
אַזוי געזאַנט :

— דיק, מאַרגן וועלן מיר דעם קאַטער ביי דער שכיינע.
מיסעס פּרעדריק, מיט קעסט באַזאַרגן, זאָל אים ניט פּעלן זיין
פאַרציע פּלייש. און מיר, מיר וועלן אַנלאַדן אונזער אַלטע
מאַשין מיט עסנוואַרג, שטעכערס און גראַבאייזנס, אַנדרייען וועלן
מיר אונזער „בלעכענע קיידן“ און זאָל זי אונז פירן צו די
בערג, וואָס אַרום דעם „שוואַרצן טאַל וועג“.
דיק האָט גאַרניט געענטפּערט. בלויז זיינע הענט האַבן

זיך יאָנטעוודיק אַ ווינגעטאַן. און דער טעמפּער שמיכל, איז
דאָכט זיך, ברייטער געוואָרן.

טעג און וואָכן האָבן זיך דזשאַני לאַרענס און זיין זון דיק
אַרומגעשלעפט, אַרומגעקראַכן אויף די וויסטע בערג, וואָס אַרום
דעם „שוואַרצן טאַל וועג“. טיפּע לעכער אין דער רויער, האַר
טער ערד געגראַבן, שטיינער אָפּגעריסן פון זייער לאַנגער, דויערסי
דיקער רוי. געזוכט, גענישטערט און גערייצט האָט זיך מיט
זיי דער בלענדער באַדן. זיי אונטערגעזאָגט: — דאָ גראַב,
דאָ זוף. האָבן זיי געזוכט, געגראַבן. ביז איינמאַל האָט עפעס
אַ סאַד אַ גלי געטאָן פאַר זייערע אויגן: אַ סאַד, אין אַ קליין
ליימיק שטיינרל. האָבן זיי דאָס ביידע אזוי נייגעריק באַקוקט
און באַטראַכט, און שווינגנדיקערהייט זיך גענומען פלייסיקער צו
בויערן, גראַבן אַ ברייטערע נאַרע. און אויסגעזען האָט די לאָז
— ווי אַ פינסטער מויל — אַ מויל וואָס וועט פאַר זיי דעם
סאַד אַנטפלעקן.

ווי נאָר די שיינ פון אַ קליין ליכטל האָט שוין די פינסטער
רע ווענט פון דער נאַרע באַלויכטן, אַנגעוויזן עפעס אַ ברוינעם,
גלאַנציקן אַרט, האָט דזשאַני לאַרענס אזוי געזאָגט:
— דו, דיק, וועסט בלייבן דאָ. אַ ביידל וועלן מיר אויפֿ-
שטעלן, „בלעכענע קיידן“ קאָן בלייבן ביי דיר — און זוד
דאָס גאַלדערנע האַרץ, פון אַט דעם גאַלדערנעם אַדער. בעסער
וועט זיין פאַר דיר צו בלאַנדזשען אין דער פינסטער, — און
אפילו גאַרניט ניט געפינען — איידער זיך געפינען אַ פאַר-
בלאַנדזשעטער אין דער ברייטער, פרעמדער ליכטיקייט.

— מיך פיר אַרונטער צוריק צום שטעטל, וועל איך הייזער
העלפֿן בויען, ערד אַקערן, וועט אויך דאָס עסן זיין. וועט
דיר עפעס אַמאַל פעלן, קאַנסטו אין „בלעכענע קיידן“ צו מיר
זיך אַראָפּטרייכלען. און איך וועל אויך אַן אייזל קויפֿן.
יעדן סאַף-כודעש, צו דיר, אויף עטלאַכע טעג זיך אַריבער-
פעקלען.

דער גרויסער דיק האָט בלויז געזשמורעט זיינע שמאַלע

אויגן אויף זיין שמיכלענדיקן טאטן, געקוקט אויף אים, גע-
 טריי אים אויסגעהערט און — גארניט געענטפערט.
 און אזוי — האָט די צייט שוין עטלאַכע יאָר פאַרשלונגען.
 דיק זוכט דאָס האַרץ פון דעם גאַלדענעם אָדער. פאַרקריכט
 ער ווייטער, טיפער אין דעם שטיינערנעם אינגעווייד פון דער
 מיזבאָר ערד. דזשאַני לאַרענס שיקט יעדן סאַף-כּוידעש זיין
 קאָטער ראַמעין אויף קעסט צו דער שכינע מיסעס פּרעדריק,
 און לאַזט זיין פאַרנאַכטיק אָרט אויף דער וועראַנדע אזוי אומע-
 טיק. פאַרלאָזן קוקן מיט לידיקייט אין דער נאַכט אַרײַן.
 האָבן שוין די שכינים אַרום דזשאַני לאַרענסעס הויז גענומען
 טירן צו פאַרשליסן. עפעס ציטערדיק דעם שלאָף אויפגע-
 נומען. געוואַלט זיך טרייסטן: — עפשער איז דזשאַני לאַרענס
 אין די בערג, צו זיין זון אוועק — פלעגט אָבער זיין אייזל —
 הינטערן הויז — זיך אַפט צעוויינען און טרויעריק זיך פאַרגיין.

2

די זון גייט אויף.

אַ מיַלדע וואַרעמקייט גלעט דעם יונגן, פּרישן פּרימאַרגן.
 די פעטלאַכע מיסעס פּרעדריק, די נאַענטסטע שכינע פון
 דזשאַני לאַרענס, האָט זיך פּויל און ניט דערשלאָפּן אַראָפּגע-
 כאַפט פון איר בעט, זיך עפעס דערמאַנט און זיך געוואונדערט
 וואָס דער קאָטער ראַמעין דראַפעט ניט און קראַצט ניט איר
 טיר מאַנענדיק דאָס, וואָס אים קומט ביי איר. איז זי האַלב-
 נאַקעט צום פענסטער צוגעגאַנגען, אַרויסגעקוקט: געזען ווי
 דזשאַני לאַרענסעס אייזל שטייט אזוי אומרויך, מיט אומגעדול-
 דיקע פיס — האָט זי זיך אָנגעשטויסן: — עפעס איז דא אַרום
 דזשאַני לאַרענס, ניט ווי אַלעמאַל. מ'דאַרף אַ קוק טאָן.
 אין דעם זעלבן פּרימאַרגן האָט דיק אַראָפּגעוואָרפּן זיינע
 לאַנגע באַשטייוולטע פיס פון דעם האַרטן געלעגער. איז ער גע-
 בליבן אַ וויילע זיצן אויפן בעטל. קענטיק, עפעס איז אים
 געקראַכן אין זינען, האָט ער געריבן די אויגן אין פאַרוואונדע-
 רונג, דערנאָך זיך אויפגעהויבן, פון ביידל אַרויס, שאַרף און

ניינעריק געוואָרפֿן צעטומלטע בליקן, אויף דעם פֿאַרדרייטן,
„שוואַרצן טאָל וועג“ מיט אַ פֿולער האַנט יעדע וויילע דעם
קאָפּ געקראַצט און נאָר געמרוקעט האַלבע אָפּגעהאַקטע ווערטער:
— וואָס איז דאָס פֿאַר אַ! .. וואָס איז דאָס פֿאַר אַ! .. אוי
פֿאַרשטאַנען: — מען דאַרף צום שטעטל זיך אַרונטערלאָזן.

נידעריק, ברייט און ראַכועסדיק האָט זיך שוין די זון
צעגאַסן, ווען דיק, אַ פֿאַרשוויצטער, אַ צעפֿאַרעטער האָט אָפּ
געשטעלט „בלעכענע קיידן“ ביי זיין טאַטנס שטיבל. האָט
ער דערזען, ווי פרעמדע מענשן דרייען זיך אַרום ווי שאַטנס,
אין און אַרום זיין טאַטנס הויז. רעדן עפעס אַזוי שטיל,
סוידען זיך, איז זיין לייב ווי אַ שווערער באַרג אים געוואָרן.
און ניט געקאַנט זיך פֿון אָרט רירן. — וואָס ווילן אַט די
מענשן? וואָס טוען זיי דאָ? מיט מי און אַנשטרענגונג —
ווי ער וואָלט די פֿיס פֿון אונטער אַ מאַסע אַרויסגעשלאַפּט —
האָט זיך דיק אויפֿגעהויבן, אַרויסגעקראַכן פֿון מאַשין. שווער און
אומגעלומפֿערט מיט די פֿיס געפֿלאַנטערט, און ווי אַ צעשראַד-
קענער אונטערטעניקער העלפֿאַנט — אין הויז זיך אַריינגערוקט.
און דערזען האָט דיק: זיין טאַטע דזשאַני לאַרענס, ליגט
זיך אין זיינע קליידער אין בעט אויסגעצויגן. ליגט שטיל, גע-
מיטלאַך, שלאַפּט אַזוי רואיק. דער שמיכל צייכנט זיך, קריצט
זיך אויפֿן פֿאַנים. נאָר אַ ווייס, שוימיק שנירל גליווערט צווישן
די שטייף פֿאַרמאַכטע ליפֿן. איז דער „האַלאַ פּאַפּ!“ — אין
האַלז געבליבן שטעקן, און אים געוואָרגן.

האַבן שכינים אויף אַ ווייסער זאָך אים אָנגעוויזן. דיק
האָט דעם בריוו פֿון זיין טאַטנס קאַלטער האַנט אַרויסגענומען.
מיט שטייפֿע, אומבאַהאַלפֿענע פינגער אים אויפֿגעפֿנט. דעם
קאַפּ נאָך טיפֿער צווישן די אַקסלען פֿאַרשטעקט. געבליבן שטיין
אַ פֿאַרלאָרענער, מיט אַרונטערגעלאָזטע אויגן. און שוואַרצע
פינטעלאַך האָבן זיך געדרייט, געטאַנצט פֿאַר זיינע אויגן, און אין
זיינען האָבן געשווינדלעך אַזוינע געבליקע, אומקלאַרע ווערטער!
„ליבער דיק! — געפרוואַווט קומען צו דיר און ניט גע-
קאַנט. אַ צייכן איך דאַרף שוין מער ניט קומען — האַב איר

דעם טויט צו זיך אליין אריינגערופן. מען דארף נאר לעבן אזוי לאנג, ביז די פיס וועלן דיך טראגן. און שטארבן דארף א מענש אין שפאן — מיט די שטיוול אויף זיינע פיס...
פ א פ

האָבן די אַרומיקע געזען, אַז אַט דער ריז וועט קיינמאַל דעם בריוו ניט דערלייענען און שטייט אזוי פאַרפראָרן, ווי בליי וואָלט גערונען אין זיינע אַדערן, און וועט זיך שוין קיינמאַל פון דעם אָרט ניט רירן.

האַט איינער מיט מוט זיך אָנגעגאַרטלט, ביי דעם אַרבל אים אָנגערירט, דעם פאַרשטיינערטן ריז פון זיין שלאָף אויפֿ-געוועקט, און דערמאַנט: — מע דאַרף, מע מוז באַערדיקן.
דיק האָט זיין אָרט ניט פאַרלאָזן, בלוזי דעם קאַפּ לויכט אַ קער געטאַן: — הום באַערדיקן! — און דער שאַכן האָט דערפילט אויף זיך די פּרעמדקייט פון צוויי שמאַלע אויגן.

* * *

קרעכצנדיק און סאָפּענדיק האָט „בלעכענע קיידן“ ווידער גע-קלעטערט אויף דעם שמאַלן, פינסטערן שמעג פון דעם „שוואַרצן טאָל וועג“. דיק האָט געקוקט מיט ליידיקע אויגן פאַר זיך צום וועג, אין דער ווילדער נאַכט אַריין. פּוסט איז געווען זיין זינען, בלוזי איין געדאַנק האָט אין אים געשמייכלט — דאָס, וואָס ער האָט דעם קאַטער ראַמעין — וואָס האָט די גאַנצע נאַכט געוויינט ביי זיין פאַטערס בעט — געלאָזט אַ זאַטן, אַ צופרידענעם זיך וואַרעמען ביי דער שוועל פון מיסעס פּרעדריקס הויז. ער איז געווען צופרידן וואָס ער האָט די טירן פון דעם פאַטערס הויז גוט פאַרשלאָסן. פּרעמדע שאַטנס וועלן זיך שוין אַהיז ניט פאַרקלייבן, און דאָס אייזל — האָט ער פריי אָפּגעלאָזן. זאַל זיך דאָס אליין אַ באַלעכאַס געפינען.

ווען דער לאַנגער שאַטן פון דעם גרויסן דיק האָט זיך שוין געדראַפּעט אויף דעם שמאַלן, פינסטערן שמעג צו זיין ביידל, האָט דיק, ערשט איצט דערפילט זיינע פיס בויגן זיך אונטער אים — קאַנען אים מער ניט טראַגן, האָט ער ביים

שוועל פון ביידל ארונטערגעלאזט זיך ; לאנג אזוי געזעסן, געקוקט מיט די ליידיקע אויגן צום וועג פון „שווארצן טאל“ — געזוכט וואָס אין טיפן אויסגעשטערנטן הימל, און אַ שטומער, טעמפער ווייטאָק האָט געשריען אין אים און זיך פאַרלאָרן אין דער פאַר-רעטעריש-שטילער מידבאַר נאַכט.

אין פלאַנטער

1

כמורנע, ווינטערדיקע טעג האָבן זיך געטראָגן, געווינטיקט איבער גאָסן — פינסטערע טעג פון אַ שטאַט, וואָס פרעסט אויף אירע זונען אין די באַגינענס, לעקט אויס זייער פייער מיט שוואַרץ־גרויע קנולנדע צונגען. שאַרפע, אייזיקע נעגל פון אזעלכע פּראַסטיקע טעג האָבן געלויערט און זיינען אָנגעפאלן אויף אַ דין, ציטערדיק לעבן, זיך אַריינגעשטאַכן און האָבן צעלעכערט די לונגען פון דייוויד באומס ווייב, די יונגע, בויגיקע עסטעלאַ. געל און ביינערדיק איז איר לייב געוואָרן, נאָך איר זשעדנע אויסגעגלאַצטע אויגן, איר דאַרער, בלויר אַדערדיקער, אויסגעצויגענער האַלז און איר שווער־אַטעמדיקע, קיינערדיקע ברוסט האָבן זיך געבעטן, געמאַנט: „גיט מיר זון! זון! איך וויל נאָך לעבן! לעבן!“...

און דערפילט האָט דער לעבעדיקער דייוויד באָם, אַז די פרייד פון זיינע טעג האָט זיך ווי אָפּגעהאַקט, איז געבליבן ערגעץ הינטער פאַרשפאַרטע טירן, און אַ בייזע האַנט האָט דעם שליסל פאַרוואָרפן. האָט ער אונטערגעשטעלט זיינע ברייטע, געדולדיקע אַקסלען — ער וועט אַלץ טראָגן, אַלץ אויף זיך דערטראָגן. און געטריי, איבערגעבן, האָט ער דערפירט דאָס בלוטלאָזע, וואַקסענע לייב פון זיין ווייב און דאָס נאַרישע פענימל און ניט־דערוואַקסן קערפערל פון זיבן־יאָריקן „אידיאַטן־קינד“, צו אַ זוניקן ווינקל, צו אַז אייביק־זומערדיקן שטעטל. גליטשט זיך אָבער אַריין אַ געזונט, פול־אַטעמדיק לעבן, פאַרטראָגט זיך אין דעם ענגן, שטיקענדן צירקל פון שווייסיקע לאַסט־טעג און לאַנגווייליקע, קליינשטעטלדיקע אווענטן —

וועט א נאָגנדר אומעט שוין וואָכן איבער דעם, און אַ שווע-
רער טרויער וועט וועקן אין דעם אומקלאָרע, ווינטיקע פאַר-
לאַנגען און אַ פיינלאַך-זוכענדן אומרו. ווי דינער אייז פלעגט
זיך אָפט ברעכן די געדולדיקייט, די אונטערמעניקייט פון דעם
רואיִקן, געמיטלאַכן בוכהאַלטער דייוויד באָם, און אַ ציטער-
דיקער, אַ פאַרצווייפלטער פלעגט ער זיך פלאַנטערן, וואַרפן
זיך אין אַט דעם קליינעם קרייז פון אַן איינגעלאָפן, פאַרצויגן
וועלטל.

אַז די טעג זיינען שטענדיק מיט זון אָנגעלאָדן, שפּריצן
מיט פאַרוויגנדן פייער, און דער נעכטן, היינט און מאָרגן זיינען
ווי פון איין פורעם אויסגעגאַסן, און ביי דעם בויגן זיך, אַ מידער,
אַ שווייסיקער, איבער גרויסע, נאַרישע ביכער, ביים אָנוואַרפן.
אַנפילן בערג מיט טרוקענע, האַרבסטיקע ציפערן — ווערט
דאָס גאַנצע וועזן ווי איינגעקלאָמערט אין עננע רייפן פון אַ
שווערער, שווייגנדיקער פּוסטקייט און אַ נאָגנדר נישט גוטקייט.
צומאַל בליצט יאָ אויף אַ געדאַנק אין זין פון דייוויד
באַום, רייסט זיך אָפּ פון רעכענען פרעמדע פאַרמעגנס, ברעכט
דורך די פרעמדע ווענט פון געשעפט און טראַגט זיך אַוועק
דורך די זוניקפאַרכאַלעשטע גאַסן, צו אַן עקשטאַמיש געסל,
שטעלט זיך אָפּ ביי אַ קליין, ליכטיק שטיבל. שלאַגט זיך אַן אַט
דער געדאַנק אָן דער שפיציקייט פון אַ קראַנק לייב אַז די ווילדע
אויגן פון געל הויטיקער ווייב, אָן דעם מאַגערן גופל פון אַ זיבן
יאָריק אינגל, מיט קרומע פיס און איריאַטישן שמייכל. פליט
דער געדאַנק צוריק, רייסט זיך אַריין אין זיין פינסטערניש — אַ
פאַרוואַנדעטער, אַ צעווייטאַקטער, און לעשט זיך צוריק אויס,
פאַרגייט אין דעם פּוסטן לאַבירינט פון אַ שטומער, שווייגנדיקער
טעמפּקייט.

פאַלן אָבער אויך אַמאַל אַריין אין דעם עננן וועלטל פון
דייוויד באָם אַזעלכע שטילע, ליבע געסט, אַזעלכע פּרישע,
אַנדערשיקע אָווענטן, נעמען זיי אַרונטער פון זיין לייב, טוען
אים אויס פון דער באַטאַגיִקער מידיקייט — ווערן זיינע גלידער
אַזוי לייכט, אַזוי גרינג, רוקן אים אונטער דעם ווייכן וויג-

שטול אויף דער קילער וועראנדע, וואכן איבער אים מיט שטילע ווינטלאך. פארוויגן אים מיטן לייכטן מורמל די בלעטער פון דעם קריכנדן ווייניב און פאריאגן דעם פלאכן טומל פון די גרילצנדע, זעלבסטשפילנדע פיאנאס פון געסל. און די לאנג ווייליקייט, דער שטענדיקער אומעם, וואס געניצט ארויס פון די פרעמדע הייזער, ווערן ערגעץ פארשוואונדן, פארהילט מיט שאטנס. און א שטילע, זעליקע געמיטלאכקייט נורעט זיך ארום זיי.

וויגט זיך דעמאלט דיוויד באום, פארוויגט זיך, אין דער ליכטיקער טיף פון זיינע פארמאכטע אויגן, צווישן שוועבנדע, פארביקע פליטערלאך און פונקען — לויכטן פאר אים אויף אמאליקע, ווייטנאענטע, יונגע, לעבעדיקע וועלטן און עס ברענגען מיט זיך, אט די פארלוירענע וועלטן, ווייען און אויף דעם דרימלענדיקן דיוויד באום א ליבן, שמערצפולן פארגעניגן. און פיינלאכע פרייד ציט זיך איבער זיינע גלידער. אים איז גוט אזוי צו דרימלען, גרינג און גוט.

ניט אלעמאל וויילן אט די אוונטן מיט געבענשטע שאען פון פארגעסנקייט. האבן זיי אים היינט פארשלעפט אויף דער פלאכער ווייט פון א גרויסער מיטבאך, אָנגעצונדן אויף אים טויזנט זונען. ברענען אט די זונען, בלענדן, שטעכן אים אין די אויגן. שלעפט ער זיך אזוי א בלינדער, די קראנקע עסטעלא צוגעבונדן צו זיינע פלייצעס, דאס „אידיאטן-קינד“ צו די לענדן צוגעקייטלט. און לאנג זיינען געווארן די נעגל פון עסטעלאס דינע פינגער, לאנג אזוי און שארף, רייסט זי זיינע האר, דראַ פעט זיין פאנים, האמערט מיט קליינע פויסטן אויף זיין קאפ — און שרייט אזוי בייז און וויינענדיק: „דיוויד! דיוויד!“ האט זיך דיוויד באום אויפגעכאפט. דאס דינע, שוואכע רופן פון זיין פרויס שטימע האט געשניטן די שטילקייט. ער איז אויפגעשפרונגען א פארשוויצטער, א צעטומלטער, אין שטוב אריין, אין האלבטונקעלן צימער פון זיין פרוי.

— יא, סטעלא.

סטעלא האט מארנע איר דינעם האלז געצויגן, געגלאצט

אויף אים מיט אירע ווילדע אויגן, און געבראָכן, נערווען גע-
דרייט אירע דאָרע, בלייכע פינגער.

— כ'האַב גערופן... און גערופן, און דו האַסט אפילו
ניט געהערט...

— נו, סטעלאַ, כ'האַב בלוין געררימלט.

ביי דער קראַנקער האַט זיך דאָס מויל פאַרמרימט, די ליפּן
האַבן זיך מיאוס און קרענקלאַך צעצויגן, און אַ געוויין האַט
זיך געריסן פון זיי.

— יאָ, איך ווייס, איך ווייס, פאַרוואָס דו נייסט ניט
שלאָפן... דו זיצסט אין דרויסן און קוקסט אויף די שטערן...
זיי ווייסן אַלעס... און דו ווילסט זיך דערוויסן ביי זיי, ווען
איך וועל שטאַרבן. איך ווייס, איך ווייס, דו ווילסט, אַז
איך זאָל שטאַרבן... דו ווילסט מיך דאָ מער ניט האַבן...
דייוויד באָום האַט שוין געוואוסט, אַז ער דאַרף שווייגן.
נאַרנישט ענטפערן, האַט ער זיך בלוין אַרונטערנעלאָזט אויפן
ברעג פון בעט, איר קאַפּ געגלעט, און ווייך געמורמלט:

— נו, סטעלאַ, באַרוואיק זיך, סטעלאַ.

די קראַנקע האַט געפיבערט. אויפן שטערן האַט זיך אַ
קאַלטער שווייס געזעצט, אין האַלז און אין ברוסט האַבן קליינע
הייזעריקע פייפעלאַך געשפילט. און דער אימפעט פון איר
ריידן האַט געטריבן די לופט פון צימער, געשטיקט זי, געקורצט
איר אָטעם.

— איך ווייס, דו ווילסט אויך ניט טפילע טאָן פאַר מיר.
ווילסט ניט בעטן פאַר מיין געזונט...

— איך וועל בעטן, סטעלאַ, איך וועל בעטן, אַט באַלד
פאַרן שלאָפן-גיין.

— ניין, דו וועסט ניט בעטן... און אַלע זאַגן מיר:
„זאָל דיין מאַן, דיין קינד און דו בלוין זאַגן יעדן טאַג: יעזוס,
העלף מיר!“ — און איך וועל געזונט ווערן... פון דעם אַליין
וועל איך געזונט ווערן... מען דאַרף נאָר צומאַכן די אויגן
און זאַגן: „יעזוס, העלף מיר!“ — און דו וועסט קינמאַל
ניט בעטן אזוי... דו ווילסט, איך זאָל שטאַרבן... איך ווייס.

די ווילסט איד זאל שטארבן ...

די קראנקע האָט זיך געהויבן פון בעט, זיך געריסן, געדראָכן די הענט אין פאַרצווייפּלונג, דערנאָך האָט זי געפאַכעט מיט זיי אין דער לופטן, ווי זי וואָלט עמיצן וועלן כאַפּן, עמיצן ווערן, דערשטיקן ...

דייוויד באָם האָט שוין געוואוסט, אַז ווערטער וועלן ניט העלפּן, וועלן זי שוין קיינמאָל ניט איינשטילן. האָט ער איינגעקלאַמערט זיינע הענט אין אירע, זיי שטאַרק געהאַלטן, און איר רוקן צום בעט צוגעדריקט.

עסטעלאַ האָט זיך געוואָרפן, געציטערט, געוויינט, ווי אַ קליין הינטל, גערעדט אומפאַרשטענדלאַכע ווערטער. און אזוי וויינענדיק און כליפענדיק, ווידער איינגעשלאָפן.

דייוויד באָם האָט זיך אויסגעגלייכט, דערפילט די ביינער אַזעלכע שווערע, צעבראַכענע, האָט ער זיך פאַרזיכטיק אַרויסגעשאַרט, און שטיל געעפנט די טיר צו זיין אייגענעם שלאָפֿ-צימער. איז ער אויפן שוועל פון דער טיר געבליבן שטיין, זי ניט געקאָנט אַריבערטרעטן. געזען האָט דייוויד באָם, דורכן פענסטער האָט זיך אַ ליכטיקער פּאַס אַריינגעגליטשט. באַלויכטן זיין בעט און דאָס פענימל פון דעם „אידיאַטן־קינד“ וואָס פלעגט מיט אים שלאָפן. דאָס קעפל איז געווען פאַרוואָרפן, ווי ביי אַ דערקוילעט קעלבל; די אונטערשטע ליפּ אַרונטער געלאָזן, פאַרסלינעט — האָט ער זיך נאָך דערמאַנט, ווי דאָס „אידיאַטן־קינד“ איז אַמאָל אזוי געזעסן צווישן זיינע שפּילכלאַך. מיט דער זעלבער אַראָפּגעפאַלענער, פאַרסלינעטער ליפּ און אומבאַוואוסטזיניק זיך צעזונגען: „יעזוס, העלף מיין מאַמע! יעזוס, העלף מיין מאַמע!“ — און דערפילט האָט איצטער דייוויד באָם, אַז ער, עסטעלאַ און דאָס „אידיאַטן־קינד“ זיינען אַראָפּגעפאַלענע, אַרונטערגעריסענע פון עפעס, וואָס איז שטאַמיק, איינגעוואָרצלט; פון עפעס, וואָס ער, דער הירגעבוירענער, האָט קיינמאָל ניט געוואוסט, אַז ער איז צוגעוואָקסן. איצטער ליגן זיי אַפּגעטרייסלעטע, ליגן און פוילן.

האָט זיך דייוויד באָם כרוסט ווי צוזאַמענגעצויגן, זיך ניט

געקאנט באוועגן — אים האָט לופט געפעלט. די פוסטקייט פון הויז האָט אים געשטיקט. ער האָט שטיל די טיר פאַר-מאַכט, צוגעשפּאַנט אויף די שפיץ־פינגער צו דעם הינטערשטן גאַניק פון שטוב, וואו דאָס מעקסיקאַנער דינסטמידל איז געשלאָפּן.

— ריטאַ, ריטאַ! — האָט ער זי געוועקט — זיי וואָר. הער זיך צו, איך וויל זיך בלוז דורכגיין פאַרן שלאָף. און אַ שטילער, אַ פאַרוואַנדערטער „סי סיניאַר!“ האָט דורכגעשוועבט אין דער פינסטערניש.

2

די נאַכט איז אַ קלאָרע, אַ ליכטיקע, בלייבט זיך ווי לופטיקער, דורכזיכטיקער העלפּאַנט־ביין. די לעוואָנע שיינט, לויכט, ווי שניי אויף גראַז און דעכער, און שפינט די ווייטע, ווינטערדיקע אילוויע פון זומערלאַנד נעכט. איינגענורעט אין זיך, מיט וואַקלענדיקע, אומזיכערע טריט, האָט דייוויד באָם געוואָרפן זיין לאַנגן שאָטן איבער די שטילע, פאַרכאַלעמטע געסלאַך. אַ לייכטער אומרו האָט געוואַכט אין אים. אים האָט געשראַקן אָט די קלאָרע קליינשטעמלדיקע נאַכט. ער האָט געפילט, ווי אין די פאַרשלאָפּענע היזער שפיצן זיך אויערן, הערן זיך צו צו זיין טראַט, און פון די אויסגעלאָשענע פענסטער רייסן זיך נייגעריקע אויגן און קוקן אויף אים. און מאַרגן, אין העלן טאָג, וועט אַ שטאַט מיט פינגער שוין טייט־לען אויף אים, ליפּן וועלן זיך סוידען וועגן אים: אָט דער דייוויד באָם האָט זיך ביינאַכט אַרומגעיאָגט מיט זיין ווייטאַק! איז געלאָפּן איבער נאַכטיקע גאַסן מיט זיין טרויער! און ציען וועלן זיך זשעדנע אויגן, נייגעריק זיך רייסן, פּרוואַון אַפּקראַצן שטיקלאַך פון זיין נעשאַמע, דערגרונטעווען, אַריינקוקן אין די טיפּענישן פון זיין אומגליק.

אזוי אין זיך פאַרזונקען, האָבן אים זיינע פיס בלינדערהייט געפירט, און אַרויסגעפירט אויף אַ ברייט געסל, וואָס האָט זיך

געמיטליך געשפילט מיט ליכט און שאטנדיקע פעכערס פון פאלמעס. און ווען א לעבעדיק פייערל האָט פלוצלינג פון א פענסטער א שפרונג-געטאָן, א בלענד-געטאָן, אים אויפגעוועקט. זיינען זיינע פיס, ווי פארשטיינערטע, שווער געוואָרן, קלאַציק, און זיך צוגעקלעפט צו דער ערד. איז ער אינמיטן גאָס געבליבן שטיין, אויפן פייערל געקוקט. זיין לייב האָט געפיכערט, זיינע אויגן זיינען געוואָרן גרויסע, צושראָקענע, מאַדנע. ווי קומט ער אָהער? פאָרוואָס איז דאָס הויז, דאָס ליכט אין פענסטער אים אזוי באַקאנט, נאָענט? און אין זינען האָט א געשטאַלט דורכגעבליצט — מיס גאַרמאַן, מיס רוט גאַרמאַן.

א קעלט איז דורכגעלאָפן דייוויד באַומס גלידער, פון אַרט אים אָפּנערסן, און געיאָגט אים, געטריבן פון דעם באַלויכטער נעם פענסטער, פון דעם ברייטן, געמיטלאַכן געסל. איז ער ביים עק פון געסל געבליבן שטיין, און מיט קליינע טריט צוריק זיך אומגעקערט. אים האָט צום ליכט געצויגן.

ער האָט געטראַכט:

מיס גאַרמאַן, מיס רוט גאַרמאַן, די לערערן, בלויז צוויי מאָל זי באַגענט — איינמאָל, ווען זי איז געקומען פאַרריכטן איר קרעדיט-קאָנטאָ ביי זיין פירמע, איז זי צו אים, צום בוכהאַלטער, אַרויפגעקומען. האָט ער אַ גראַבן בוך געמישט, געבלעטערט... און נאָענט זיינען זיי ביידע געשטאַנען, נאָענט איינער צום צווייטן, און געשמייכלט, גלאַט אזוי געשמייכלט. אַ צווייטן מאָל, נאָך זיין טאָג אַרבעט, האָט ער זי אויף דער הויפט-גאַס אָנגעטראָפן. באַלאַדן מיט קליינע פעקלאַך פון איינגעקויפטע זאַכן, האָט ער אירע הענט פון איר מאַסע באַ-פרייט, און ווייל איר וועג אַהיים האָט זיך אין זיין וועג גע-צויגן, האָבן זיי ביידע אַהיים געשפאַנט, ניט געפילט די מיד-קייט פון דער וואַרימער נאַכמיטאַג-זון, און פריילאָכע ווערטער איינער דעם צווייטן געשאַנקען...

ווען דער שאַטן פון דייוויד באַומען האָט זיך ווידער אויס-געגלייכט מיט דער שיין פון דעם ליכטיקן פענסטער, איז זיין האַרץ געוואָרן אזוי וויינענדיק, נאַגנדיק, ווי דאָס האַרץ פון אַ

פארבענקט אינגל. אים איז א שוואכקייט באפאלן. דער אַנ-
 געוואקסענער ווייטאק פון א לאַנגן, פיל־יאָריקן שווינגן האָט
 זיך געריסן, געכוואַליעט אין אים. אים האָט זיך געוואַלט
 איצט רעדן, אַראָפּרעדן, און אזוי כאַטש איינמאל צעשלאָגן די
 פאַרגלייורטע כמאַרעס פון זיין אומגליק, וואָס הענגען שטענדיג
 דיק איבער זיין קאָפּ. און זי, מיט גאַרמאָן, איז דאָך אזא
 גוטע, אַ רואיקע, אַ געלאַסענע. זי וועט אים אויסהערן, און
 לאַשטשען אים, גלעטן מיט קלוגע, געמיטלאַכע ווערטער.

איז דייוויד באָם געשטאַנען אָן אָפּגעלאָזענער, אָן אומ־
 באַהאַלפענער, זיך געשראַקן. זאָל ער אָנקלאַפּן? וועט זי
 עפענען? נאָר אַ בלינדע, אומבאוואוסטזיניקע דרייסטיקייט,
 וואָס קומט בלויז אין פאַרצווייפלטע רעגעס, האָט אים פּלוצלינג
 אונטערגעכאַפּט און צוגעפירט צו דער טיר ביי דעם ליכטיקן
 פענסטער. ער האָט אָנגעקלאַפּט.

הינטער דער טיר האָט זיך דערהערט אַ לייכטער שפרונג
 און שטילע, ווייכע טריט.

— ווער איז דאָרט?

— איד, מיסטער באָם.

— מיסטער באָם? אזוי שפעט?

— איד האָב איך עפעס־וואָס צו פרעגן. אָן אייצע וועגן
 מיין פרוי. זי קאָן ניט שלאָפּן, האָט אַ שווערן אָנפאל... עפשער
 ווייסט איר עפעס?

שטיל און פאַרויכטיג האָט זיך די טיר האַלב געעפנט.
 און די פאַרוואנדערטע אויגן פון רוט גאַרמאָן האָבן געקוקט
 אויף אים מיט אַ לייכטן פאַרוואורף.

— פאַרוואָס אזוי שפעט, מיסטער באָם? זאָגט, וואָס
 ווילט איר מיד פרעגן?

האָט דייוויד באָם זיך פאַרלוירן. זיין נאַנץ בלוט האָט
 אים אין פאַנים אַ שלאַנגעמאָן. דער אַטעם האָט אים פאַר־
 כאַפּט, ער האָט געשטאַמלט:

— איד וויל מיט אייך רעדן, עפעס האָב איר צו דער־
 ציילן... ס'מוז נעמען עטלאַכע מינוט, און דאָ איז שווער דאָס

ארויסצוואַגן; איר פאַרשטייט, די גאַס, די הייזער דאַרפן
ראָס ניט הערן.

האַט זיך די רואיקייט אויף מיס גאַרמאַנס געזיכט מיט
אַ דינער ערנסטקייט פאַרצויגן. זי האָט געקוקט מיט אירע
שמאַלע, טונקלע אויגן אויף דעם צעטראַגענעם דייוויד באַום,
געזען אים אומקלאַר, נעפּלדיק, און אים פאַרשטאַנען. און פון
איר געזונט לייב, פון איר שטאַרקן, אויסגעגלייכטן קערפּער,
וואָס האָט געטראַגן אויף זיך מיט ווירדע אירע דריי צענדליק
יאָר, האָט געאַטעמט אַ פעסטקייט, אַ זיכערקייט פון איר ניט
דערזאָגטן עמעס: „איך ווויס, איך קאַן דעם פּלאַנטער פון
לעבן, מיר דאַרפסטו קיין סאַך ניט דערציילן“ ...

— מיסטער באַום — האָט זי אים לייכט מיט אירע
פינגער אָנגערירט — עפשער קאַן מען אַן אַנדערש מאַל זיך
טרעפן? איר זעט דאָך ... איצטער ... ס'איז האַלבע נאַכט ...
שוין דאַכט זיך, צרשפעט ...

דייוויד באַום האָט זיך געדרייט, געקאַרטשעט, ווי ריטער
וואַלטן אים איבערן לייב געשמיסן. ער האָט זיך דערזען
מיט אַמאָל אַזוי קליין, אַזוי נאַריש. וואָס טוט ער דאָ? וואָס
ווייַל ער פון אַט דער מיס גאַרמאַן? וואָס האָט ער איר צו
דערציילן? גאַרניט, גאַרניט וואָס צו זאָגן, סיידן זיך צעוויינען
פאַר איר, צעוויינען זיך ווי אַ קינד, און נאָך נאַרישער, נאָך
לעכערלאַכער ווערן. און ווי אַ שולדיקער, אַ פאַרזינדיקטער,
איז ער געשטאַנען פאַר מיס גאַרמאַן.

— איר פאַרשטייט — האָט ער געפרואווט זיך אויפֿ-
מינטערן — כ'האַב אייך בלוין געוואַלט זאָגן ... איר האָט רעכט
— אַן אַנדערש מאַל ... וועט בעסער זיין. איר האָט רעכט.
ניט איצטער ... אָבער אַנטשולדיקט, זייט ניט ביזן אויף
מיר, מיס גאַרמאַן. איר וועט דאָך פאַרגעבן ...

רוט גאַרמאַן האָט אים גאַרניט געענטפערט, זיין האַנט
בלויז אָפּגעזוכט און שטאַרק און וואַרים זי געדריקט.
אַ צעטומלטער האָט זיך דייוויד באַום פון טיר אָפּגעריסן.
און ווען זיינע טריט האָבן פעסט געקלאַפּט אויף דער אַספּאַלמע-

נער סטעזשקע פון הויז און גענומען אָפהילכן אויפן האַרטן
טראַטואַר, האָט זיך די רואיקע מיט גאַרמאַן עפעס דערמאַנט,
דעם קאָפּ פון טיר אַרויסגעשטעקט און אים נאַכגעשריען אין
גאַס אַריין :

— פאַרגעסט ניט, מיסטער באַום, ניט מער ווי צען טראַפּנס
אין אַ האַלבער גלאַז וואַסער! אייער פרוי וועט זיכער אייני-
שלאָפּן! זי וועט זיך באַרואיקן!

האָט דייוויד באַום זיך אויסגעניכטערט, געוואָרן לעבעדיקער,
האָט אויפגעכאַפט איר רוף, אין איר טאָן אַריינגעפאַלן:
— יאָ, צען טראַפּנס, ניט מער ווי צען טראַפּנס... אַ דאַנק,

אַ דאַנק.

און געוואַלט האָט זיך אים, אָט דעם פּול-ברוסטיקן דייוויד
באַום, פאַרענדיקן זיין שרייען, רעווען אין דער נאַכט אַריין —
און צען טראַפּנס פאַר דער גאַס, צען טראַפּנס פאַר שטומע,
פאַרשלאָפענע הייזער! זאָלן זיי שלאָפּן, זאָלן זיי ניט וויסן.
אַז ער, דייוויד באַום, האָט זייער שטאַט אומריין געמאַכט,
האָט זייערע גאַסן מיט זינד איצט באַפּלעקט — ער, וואָס האָט
געאַטעמט צוויי פּינלאַכע מינוטן ביי דער טיר פון רוט גאַר-
מאַנס מיידלישן צימער...

דער לעצטער

1

לעבט זיך איינער אין אן איינזאמען ברייטן טאל, אין א פארווארפענעם רויען געגנט פון דעם ווילדן מיטבארדיקן מאריוו, אין דעם שטעטלעך באמבלבי. טונקל ברוין איז זיין הויט, שפיציק זיינע באקן-ביינער, שווארצע געדיכטע שארף-פאר-ענדיקטע וואנצעס. און זיין נאנצער געבוי, ברייט ביינער-דיק, דראטיק — דער געבוי ווי ביי די זין פון מעקסיקא, וואס מאכן די לאסטן פון לעבן אזוי גרינג, טראגן זייער ווייטיק אזוי נאכלעסיק און פויל. לעבט ער זיך מיט זיין פרוי, א פול-בלוטיקע שווארץ-אויגיקע טאכטער פון מעקסיקא. זיין הויז איז אלט און שטארק, א לאנג-יאריקער אנפאל פון זון און ווינטן האט זיך געלייגט אף דעם, און דאס פארטונקלט, פאר-עלטערט. גרויס ראכוועסדיק איז זיין קראם וואס שפייזט זיי אין דעם ווייטן פארווארפענעם טאל.

יעדן כוידעש פארלאזט אט דער איינער זיין טאל, שפאנט און קלעטערט דריי מייל געבערגלטן וועג. רוט זיך אפ, קילט אפ זיין שווייס אין א נאקעט דריי-ווענטיק שטיבל, ווארטנדיק אויף דעם פארשטויבטן צוויי וואנאנענדיקן באן וואס ברענגט אים זיין הויפט שטאט איינצוקויפן סכורע פאר זיין קראם.

קומט אט דער איינער אין שטאט אריין, ווארטן שוין אויף אים די קרעמער, גרייטן אן רעשטלאך, אפשניצלעך — קויפט ער, צאלט גרייט געלט, טיילט ציגארן. איינגעקויפט — באצאלט.

הייסט ער די געקויפטע זאכן זאלן אים צוגעשיקט ווערן מיט פראכט — ווייטער וועגן געשעפט קיין ווארט.

וואונדערן זיך די פאך צענדליק קרעמער אין שטאט — א מאדנער מענש. פאך זיינע אויגן האט א שטאט אויפגעבליט, אויפגעוואקסן — נאקעטע שטיינער אין גאלד פאך-וואנדלט. בלויז גיי און שעפ מיט די זשמעניעס. ער איינער אליון ליגט אין זיין טאל, קריכט נאך ארויס פון דארטן צו קויפן ברעקלאך און רעשטלאך. און אז אזא איינער אכוי דער ברוינער הויט און שפיציקע באקןביינער, האט אזעלכע טיפע ניט דערוואונטע אויגן, א בלייכע דינע נאז, א בארגיקן שמערן און טראגט אזא נאמען ווי בען הערשקאוויטץ, וואונדערן זיך די קרעמער. א מאדנער מענש אט דער בען הערשקאוויטץ. און די מייסע וועגן בען הערשקאוויטץ דארף זיך אזוי דערציילן.

ס'איז אמאל געווען א איד. קיין אייגן בלוט און פלייש האט ער שוין דא אויף דער ערד ניט געהאט. איז ער געווען אן אפגעריסענער, אן עלנדער. און די גאליקע אליינקייט האט זיך צו אים ווי א שאטן צוגעקלעפט. איז דער איד געווארן אן אומרויאיקער און א בענקענדער. האט ער אפגעשניטן זיינע פעדים, איבערגעהאקט די קניפן, וואס האבן אים אין די לאפעס פון א גרויסער שטאט פארפלאנטערט. קעגן זיין ווילן האט מען אים אין דער גרויסער שטאט אריינגעווארפן, און מיט זיין ווילן האט ער זיך ארויסגעריסן. ערגעץ זיינען דא אנדערע וועלטן — דאס האט אים געשטארקט. און מיט א מוטיקן טראגט און מונטע רע אויגן האט ער זיך אוועקגעלאזט איבער ווינטיקע פּרעיריעס, אויף קריכנדיקע באנען, געטרייסלט זיך אין פאסטוועגענער איבער אומזיכערע זאמדיקע מיטבאר-וועגן, ביז ער איז אזוי צו רעם ראנד פון א גרויסן טאל דערפארן. האבן זיינע אויגן ווי אויפגעלויכטן, א לעבעדיק פייערל האט א בלייז געמאן אין זיי. דאס ארט האט אים גערופן, געצויגן צו זיך — איז ער

שוין ווייטער ניט געפאָרן און זיך גענומען אַרונטערלאָזן אויף דעם סקאַסן וועג, אין טאָל אַרײַן, און איז דאָרט געבליבן שטיין. פאַרקלערט זיך דער איר און דערמאָנט זיך, אַז אויבן, הינטער די בערג, אויף די פּלאַכן פון דער מידבאַר האָבן טשע-רעדעס שאָף זיך געפאַשעט, דאָס מאַגערע מידבאַר-גראַז געגרי-זשעט — זיינען מעקסיקאַנער פּאַסטוכער דאָ. און אַ צייט פון וואָל-שערן וועט דאָך מוזן קומען; וועלן נאָך מענשן זיין. און דערמאָנט ער זיך נאָך וועגן די טונקעלע פינטעלאַך, וואָס ער האָט אין דער הויך, ביים זוים פון טאָל, געזען — די הייזער און קאָראַלן פון עלטלעכע צעוואָרפענע ראַנדזשן — זיינען פּערד-יונגען געוויס דאָ אויף זיי. און דערזען האָט דער איר אין גראַבן, וואָס ציט זיך איבער דער גאַנצער לענג פון טאָל, רינט אַ פּלאַך וואַסערל — דאָס אַטעמט דאָך דער שניי, וואָס האָט פון די הויכע מיזראַך-בערג אַראָפּגענידערט. וועט מען אַמאָל דאָס וואַסער פאַרצאַמען, וועט דאָ מער לעבן זיין. האָט ער זיך אַרומגעקוקט. צוגעגאַנגען צו אַן אָרט, באַשאַטנט פון דריי אַלטע באַוול-בוימער, און מיט אַ טיפּן זיפּץ פון אַ פּריידיק-זיכערן גלויבן, צו זיך געזאָגט: — דאָ וועסטו בלייבן אייב הערשקאַוויטץ, דאָ וועט זיך מיט דיר אָנפאַנגען! ..

2

באב וויליאַמס איז געווען דער אַרימסטער ראַנדזשער אין אַט דעם ווייטן געגנט. די קאַפיטעס אויף זיין בראַנקאָ זיינען שוין ניט געווען זיינע. די געלע, טרוקענע ערד האָט זיך איינ-געאַקשנט, ניט געוואָלט זיך ברעכן, נאָכגעבן זיך אונטער זיין שווייס און מי, און איז געבליבן אומפּרוכטבאַר און נאַקעט. האָבן זיך דורכפאַל און כויוועס זיך צוגעבונדן צו באב וויליאַמסעס טריט, ווי צוויי געטרייע הינט, און ניט געוואָלט זיך אָפקערן פון אים.

ציט זיך אָבער אַ לעבעדיקער, פּויל-בלוטטיקער אַדער אין דעם לאַנגן, ביינערדיקן באב וויליאַמס; קנייפט ער מיט ליבע די זומערדיקע באַקן פון זיין מעקסיקאַנער ווייב אַניטאַ, טרייסט

זיך מיט אירע צוטרוילאכע, איבערגעבענע אויגן, און פון זיין
ברוסט רייסן זיך קרעפטיקע, האַפנונגספולע געשרייען :
— אַניטאַ, מיר וועלן זיך נאָך אַרויסשלעפּן ! וועסט זען,
מיר וועלן נאָך דורכשלעפּן ! ...

און ער פאַרשפּילט זיך, פּלאַפּלט אַ פּרוילאַכער מיט זיין
צוויי־אַריקער טאַכטער ראַבערטאַ, וואָס קלאַמערט זיך איין און
טרעט ניט אָפּ פון איר לאַנגפּיסקן טאַטן.
ביי אַט דעם כאַב וויליאַמס האָט אייב הערשקאוויטץ איי-
בערגענעכטיקט זיין ערשטע נאַכט אין טאַל.

ווען די זון הינטער די מיזראַד־בערג האָט נאָר אָנגע-
צייכנט אַ בלייבן זויס צווישן הימל און בערג, געוויזן אַ בלאַסן
אַנזאַג אויף טאַג, זיינען שוין ביידע, כאַב וויליאַמס און אייב
הערשקאוויטץ געווען אויף דעם גרוילאַכן דרויסן פון דעם קילן
פּרימאַרן. דאָס לעבן פון אַ זיכערער כאַשטימונג האָט געשלאָגן
פון זייערע רייד און לעבעדיקע באַוועגונגען.

כאַב וויליאַמס האָט מיט נאַענטקייט געקלעפט אַרום הערש-
קאוויטץ, אַ פּריינטלאַכע האַנט אויף זיין אַקסל אָפט געלייגט
און ביים ערשטן נאַמען אים שוין גערופּן.

— דו געפעלסט מיר, אייב. דו קומסט ניט אַהער ווי
אַ געוויינלאַכער קרעמער, נאָר ווי אַ פּיאַנער, און פּיאַנערן האָב
איך ליב. ... וועסט זען, דו קאַנסט דאָ גאַרניט פאַרלירן. די
גענט וואַקסט, און וועסט זיך ניט קאַנען העלפּן — דו וועסט
וואַקסן מיט איר. ... איך וועל דיר העלפּן. ... מײן ערד דאַרף
מיך איצטער ניט האָבן, זיינען מיינע פּערד ניט פאַרנומען, וועלן
מיר נאָך היינט אין שטאַט אַריינפאַרן, מיר וועלן געהילץ ברענגען,
און וועסט אָנהייבן בויען. איך וועל דיר מיט אַלעס העלפּן, און
ביז דאָס וואַל־שערן וועט זיך אָנהייבן, ווען איך מוז זיך צו
אַנדערע פאַרדינגען — ביז דעמאָלט בין איך דיינער. און, אייב,
זאָל דיין קראַם נאָר ווערן פאַרטיק און דאָס שאַף־שערן זאָל זיך
אַנפאַנגען, וועסטו האָבן פּולע הענט מיט אַרבעט. מעקסיקאַ
נער פאַסטוכער און פּערד־יונגען האָבן ניט קיין פאַרניימע
קעשענעם. ... אין דיין קראַם וועט זשומען ווי איז אַ בינ-

שטאק... און הער, פארוואס דאס אַרט ניט געבן א ריכטיקן
נאָמען? אָט, צום ביישפּיל, טאַקע — באַמבל-בי... א, ווי
געפעלט דיר דאָס?

אייב הערשקאוויטץ איז געווען גערירט, געקוקט מיט שטור-
מער דאַנקבאַרקייט אויף דעם גוטן, לעבעדיקן כאב וויליאַמס.
וואָס איז געווען פאַרשיקערט פון זיינע אייגענע רייד, אַרומ-
געטאַנצט מיט זיינע לאַנגע פיס, גערופן זיין פאַרשלאַפּענע ווייב
פון הויז:

— אַניטאַ, וואָלסט וויסן, פון היינט אָן וואוינסטו ניט
אין א ווילדער, פאַרוואַרפענער מיטבאַר, דו וואוינסט איצטער
אין באַמבל-בי, אין דער גרויסער, צוקינפטיקער שטאַט באַמבל-
בי...

כאב וויליאַמס איז אויף אַ האַר פון זיין וואָרט ניט אָפּ-
געשטאַנען. ווי א געטרייער, לייבלאַכער ברודער פון הערשקאַ-
וויטצן ניט אָפּגעטראָטן, זיין יעדע מינוט אים אַוועקגעגעבן, ביז
דער לעצטער קאַסטן סכורע, וואָס מען האָט פון ווייטע, גרויסע
שטעט אויסגעשריבן, איז שוין געווען צעפאַקט און צעלייגט
אויף די נייע, ריינע פּאַליצעס. און ס'האַט אויסגעזען, ווי כאב
וויליאַמס וואָלט אָט די טעג פון אַרבעט און שווייס בלוז
פאַר הערשקאוויטצן אויסגעבעטען. וואָרים ווי נאָר כאב ווי-
ליאַמס האָט זיך שוין אַרויסגעלאָזט באַטראַכטן זיין אייגענע
פאַרנעמענע ערד און זיך אָנגעבויגן צו פאַרריכטן אַ נידעריקן
דראָט פון פלוז, האָט אַ קלאַפּער-שלאַנג צו זיין ברוסט אַ שפּונג
געטאַן און איר גיפט דאָרטן געלאָזן. און מיט אַ טאַג שפּעטער
האַט מען אים געפונען — איז שוין בלוז געווען זיין לייב,
שנאיף און פאַרפרוירן.

און אַניטאַ, די ברין-הויטיקע שטיף-טאַכטער פון דער רוי-
טער ערד, איז ווי אויף דער נאַקעטער מיטבאַר געבליבן.
ווערט אָבער דער אנדענק פון אַ כאב וויליאַמס אַזוי גיך
ניט אָפּגעמעקט, ווערט אַזוי גיך ניט פאַרנעסן. זיין ליבע,
עמעסדיקע גוטסקייט איז אין אַ צווייטנס בלוט אַרין, און יענער

וועט זי שוין אייביק געדענקען, אייביק ווארעמען אין זיין ברוסט מיט שטראלנדיקע דערמאָנונגען.

האַט אייב הערשקאָוויטץ פאַרמאַכט זיין קראָם און צו באב וויליאַמסעם הויז זיך אַוועקגעלאָזט.

אַ בלייכע, אַן אָפגעצערטע פון איר אומגליק איז אַניטא אים אַנטקעגנגעקומען, און אייב הערשקאָוויטץ האָט מיט קורצע, זיכערע ווערטער איר דערמאָנט:

— אַניטא, ווייסט דאָך, די ערד אַרום דיר איז ניט דויער נע. עס וועט ניט נעמען לאַנג און מען וועט זיך אַ לאַז טאָן אַהער ווי וועלך און יעדער וועט אַוועקשלעפן וואָס אים קומט, וועסטו ניט האָבן וואו צו זיין, וואוהין צו גיין. דו פעקל איין דיינע זאַכן און קלייב זיך אַריבער צו מיר. קאַנסט ביי מיר זיין אַזוי לאַנג ווי איך וועל לעבן, אָדער ביז דיר וועט זיך אַליין גלױסטן. קיין פליכטן וועסטו צו מיר ניט האָבן. דער גוטער אַנדענק פון דיין מאַן וואָלט געמעגט קריגן נאָך אַ גרע-סערע באַלוינונג...

און אַניטא וויליאַמס האָט פאַרבונדן איר אַרים פעקל, און דאָס אַוועקגעשלעפט צו די גרויסע, האַלב-ליידיקע צימערן פון אייב הערשקאָוויטצעס הויז.

3

האַלבער טאָג אין טאָל. די זון איז פונקט אין מיטן הימל געשטאַנען, איז די לופט געווען אַ קלאַרע, אַ דורכזיכטיקע און אַ גליענדע. אין ערגעץ קיין ריר, קיין ברעקל באַוועגונג. פאַלט די היץ צום לייב, גיסט אין דעם אַרײַן אַ ליבע פּוילקייט, וואָס מען קאָן נאָר פילן אין וואַרימע טרוקענע ערטער.

אייב הערשקאָוויטץ האָט ביים שוועל פון זיין קראָם גע-רוט. אַ דרימלענדיקער, אַן אָפגעלאָזענער, האָט ער געמיטלאַך געקײט זיין פאַרלאַשענעם סיגאַר אין ווינקל פון מויל און זיך געטראַכט: וויפיל זונען האָבן זיך דורכגעגליטשט אַריבער אַט דעם בלוען קופּאָל פון טאָל, זינט ער איז אַהער געקומען —

דאָס געדענקט ער שוין ניט, נאָר פאַר זיינע אויגן האָט דער הויכער, מיזראַכדיקער באַרג שוין ניט איינמאַל זיין ווייסן. ווינטערדיקן קאָפּ פאַרלוירן און אַראָפּגערוגען דורך דעם גראַבן. וואָס ציט זיך פאַרביי זיין קראַם, און אזוי פאַרשוואַנדן צווישן דער טיף פון בערג, פאַרשלעפּט מיט זיך יאָרן אין דער אייביקייט. לאַנג האָט מען אייב הערשקאָוויטצן ניט געלאָזט אזוי רוען. ווייט, אויפן מיזראַכדיקן עק פון טאַל, אויפן וועג, וואָס פירט צו אים, האָט זיך אַ שטויב אין דער לופטן געהויבן. האָט ער מיט נייגעריקייט געציילט זיינע בליקן און זיך גע-וואונדערט: ווער קאָן דאָס זיין? ווער קאָן איצטער אַהער פאַרן? קיין צאָלטאָג איז היינט אויף קיין ראַנדזשן ניט גע-ווען... און דערקענט האָט ער — וועדליק דער שטויב — ניט איין פאַרשוין פאַרט אויפן וועג.

שפּעטער, ווען זיינע אויגן האָבן שוין קלאָר געזען, אז אַ כּוץ דריי רייטער פּאַבט אַ וועגעלע מיט צוויי פּערד געשפּאַנט, און אויף דעם וועגעלע זיצט דער שטענדיק-בייזער, צעקנייטשטער, קרום-אויגיגער סטיוו דוירק, און דער לאַנגער, געשטופּלטער פּאַטער ווינסענט פון דער קאַטויליש-אינדיאַנער מיסיע, האָט אַן אַלְטער, פאַרוויגטער אומעט אויפגעוואַכט אין אייב הערשקאַ-וויטצעס האַרץ, עפעס דאָרטן פאַרקלעמט, און טרויעריק זיך צעוויינט — האָט ער זיך אָבער געשטאַרקט, זיך אויפגעהויבן, אַ טיפּן זיפּץ געמאַן. ווי זיין געוואוינהייט איז געווען, האָט ער דעם שטול פון שוועל אַוועקגערוקט. אונטערן צאָלטיש זיך געשטעלט, ערוואַרטנדיק זיינע באַזוכער. זענען די פינף פאַרשוין צוגעפאַרן, און אין קראַם אַריין. האָט זיי אייב הערשקאָוויטצ באַגעגנט מיט זיין שטענדיק-העפּלאַכן שמייכל:

— מיינע הערן, וואָס קאָן איר טאָן פאַר אייך?

פּאַטער ווינסענט האָט זיך אָפּגעווישט זיין פאַרשוויצטן שטערן; זיין רויט, שעמעוודיק געזיכט איז נאָך רויטער גע-וואָרן, און עפעס אַ פאַלשער, געמאַכטער טאָן פון ווייבקיט און מילדקייט האָט געשלאָגן פון זיינע שטילע, געצויגענע ווערטער:

— אייב הערשקאוויטץ, מיר קומען אהער מיט דעם ווילן
און צוטרויען פון די אַרומיקע איינוואוינער. קיינער האָט צו
דיר גאַרניט. ביזט אַן ערלאַכער, גוטער מענש... דאָך ווילן
זיי ניט, אַז אַן אומגערעכטע, ניט פאַסיקע זאָך זאָל פאַרקומען
דאָ אין זייערע גרעניצן. די מעקסיקאַנער פרוי — די אַלמאַנע
פון באב וויליאַמס — טאָר ווייטער ניט בלייבן אונטער דיין
דאָך, סיידן דו וועסט זי זיך נעמען פאַר אַ ווייב, אַזוי ווי
גאָט און די הייליקע האָבן אָנגעזאָגט. פאַרשטייט דאָך, אַזוי
פירט מען זיך ניט. איך ווייס, דו ביזט אַן ערלאַכער מענש,
נאָר דאָס דערמאַנט און רייצט אויף אין אַנדערע עפעס, וואָס
איז זינדיק און אומערלאַך.

אייב הערשקאוויטץ האָט אויפגעמונטערט זיין רואיקייט
אין זיך. געשטאַרקט זיך, דער שמיכל אויף זיינע ליפן זאָל
אים ניט פאַרלאָזן. און מיט זיכערע, געמיטלאַכע ווערטער דעם
פאָטער ווינסענט און די אַנדערע געפרוואווט ערקלערן: אַז —
עמעס, ער פילט זיך ניט אַנדערש פון די, וואָס וואוינען דאָ
אַרום אים, ער האָט זיך קיינמאַל ניט געפילט פרעמד צווישן
זיי. נאָר ער טאָר זיך ניט פאַראייניקן. נעמען פאַר אַ ווייב
קיינעם, אַ כּוּץ אַ טאַכטער פון זיין אייגענעם שטאַם. אַזוי
זאָגט אַן דער גלויבן פון זיינע עלטערן, און מ'אַרף דאָס האַלטן
הייליק.

סטיוו דוירק — וואָס האָט די גאַנצע צייט, ווי אַ ווילדער
הונט פון אַ קייט זיך געריסן — האָט ניט אויסגעהאַלטן און
אַרויסגעפלאַצט:

— און שלאָפן ניט-געזעצלאַך מיט איינער, וואָס איז ניט
פון דיינע, דאָס מענסטו? ...

האָט הערשקאוויטץ בלוין אַריבערגעקייט זיין קאַלטן סיגאַר
צו דעם צווייטן ווינקל פון מויל, צוגערוקט זיין רעכטע האַנט
נענטער צום שופלאַך פון דעם צאַלטיש, וואו זיין רעוואָלווער
ליגט, און מיט פייערלאַך פון איינגעצאַמטער סינע, האָבן זיינע
אויגן בלוין אַ בליץ געטאָן אויף סטיוו:

— סטיוו דוירק, דו רעדסט ווי א טכויר! נאך איין ווארט
פון דיר וועגן דער אומערלאכקייט פון מיין הויז — און —
הערשקאָוויטץ האָט דערפילט, אז אַזוינע ווערטער מוזן
בלייבן ניט פאַרענדיגט, בעסער זיי לאָזן הענגען אין דער לופט.
זייער ציל האָבן זיי דערגרייכט. און ער האָט זיך צוריק צום
פאַטער ווינסענט געווענדט:

— ווייטער, פאַטער, טוט ווי איר פאַרשטייט. דער ווילן
איז אייערער. אַניטאָ וויליאַמס טאָר דאָס הויז ניט פאַרלאָזן.
דערצו האָט זי ניט וואוהין צו גיין. דאָס זיינען מיינע לעצטע
ווערטער — טוט ווי איר פאַרשטייט...

און אַניטאָ איז געוואָרן די ווייב פון דעם שטיִלן, צע-
ווייטאַקטן אייב הערשקאָוויטץ.

מיט צוויי יאָר שפּעטער, ווען אַ ניי־געבוירן לעבן האָט
געשריען און זיך געריסן פון אַניטאָס לייב — האָט דער פאַר-
וויגטער אומעט ווידער אויפגעוואַכט אין אייב הערשקאָוויטצעס
ברוסט, זיך ווידער צעוויינט אין אים. עפעס אומקלאָר און נעפל-
דיק איז אים אַ נאָמען „בנימין“ אַרויפגעשוואונמען אין זינען.
און, בען הערשקאָוויטץ, דער זון פון אייב הערשקאָוויטץ, האָט
אַנגעהויבן וואַקסן אונטער דעם קלאָרן, דורכזיכטיקן הימל פון
„באַמבל־בי“.

* * *

אַט אַזוי : וואוינט זיך איצטער בען הערשקאָוויטץ, דער
זון פון אייב הערשקאָוויטץ, אין אַט דעם ווייטן, פאַרוואַרפענעם
טאָל, אין דעם שטיִלן, ניט־זשומענדיקן „באַמבל־בי“. דאָ האָט
דער אייביקער שלאָף פאַרוויגט די לעבנס פון זיינע עלטערן.
ניט געוואַלט האָט ער אַליין אויף דער וועלט דאָ בלייבן. האָט
ער אַ ברוי־הויטיקע ווייב זיך גענומען, ווייל נאָענט איז אים
געווען דאָס לייב און בלוט פון זיין מוטער אַניטאָ. ער גע-
דענקט, ווי בלאָס און קרענקלאָד עס זיינען געווען אירע יאָרן.
און ווען זיין האַלבע שוועסטער ראַבערטאָ האָט זיך ערגעץ אין
אַ ווייטער שמאַט אַוועקגעלאָזט, דאַרטן זיך פאַרלוירן, און מען

האָט פון איר קיינמאָל מער ניט געהערט, האָט זיין מאמע אַנ־
געהויבן צו טריקענען, צו דאַרן, און פריצייטיק האָט זיך איר
לעבן איבערגעבראַכן.

אויך זיין טאטע, אייב הערשקאָוויטץ, איז אין זיינע לעצטע
יאָרן געווען אזא שטילער, אזא שאַטנדיקער. אַ טיפער, פייני
לאַכער אומעט האָט שטענדיק אַרויסגעקוקט פון זיינע אויגן. און
איינמאָל האָט ער זיין זון בען צוגערופן און אים אָנגעזאָגט,
אַ ווען ער וועט שטאַרבן, זאָל ער זיין קערפער אין דער הויפט־
שטאָט אַריינפירן, אויפזוכן די און די מענשן — און יענע
וועלן שוין וויסן וואָס ווייטער צו טאָן.

האָט בען הערשקאָוויטץ דערפילט, אַז אָט יענע מענשן
האָבן עפעס אַ שייכעס צו זיין טאטן. ערגעצוואו ציען זיך אומד
זעבאַרע פעדים און בינדן זיי צוזאַמען. זיינען אָט די מענשן
אויך אים נאָענט געוואָרן. האָט ער אויפגעהערט צו באַשטעלן
סכויצע פון די ווייטע שטעט, און צווישן אָט די ווייט־נאָענטע,
איינמאָל אין כוידעש געדרייט זיך, ווייל ליב איז אים אויך גע־
ווען דאָס בלוט פון זיין פאָטער אין זיינע אַדערן.

לעבט זיך בען הערשקאָוויטץ אַ שטילער, אַ פאַרטראַכטער.
דער אומעט וואָס האָט אַמאָל געוואַכט אין זיין טאטן, האָט
זיך אויף אים געלייגט. דער אייביקער שלאָף האָט אָט דעם
אומעט ניט פאַרשלאַפערט, ניט צוגענומען מיט זיך. שטום,
שווייגנדיק, נאָר טיף אין זיך, ווייסט ער אַלץ, פאַרשטייט אַלץ...
און געזען האָט ער זיך שטענדיק אין אַ טיפן מאָל, צווישן
צוויי הויכע בערג. ביידע זיינען אים ליב, נאָר ווי קאָן ער
קלעטערן אויף ביידע אין דער זעלבער צייט? און ווי אַזוי
קאָן ער זיי צוזאַמענרוקן? האָט אַ פיינפולער טרויער זיך אייניג
געקלאַמערט אָן אים, און געפילט האָט בען הערשקאָוויטץ, אַז ער
איז ניט מער ווי אַ צופאַל דאָ אויף דער ערד — אַ צופאַל, וואָס
זיין טאטע האָט ניט־וויילנדיק פאַרפלאַנצט. און ער אַליין —
ניט האַבנדיק קיין זון און קיין טאַכטער דאָ אויף דער ערד
— וועט זיין דער אָנפאַנג פון עפעס אַ ווילדן קאַפּריז, דער ער־
שטער פון אַ בלינדן, נאַרישן צופאַל. דער ערשטער, און —
דער לעצטער.

עסייען

די פאלגענדיקע קליינע עסייען האט
ראובן לודוויג געשריבן פאר'ן צווייטן
גאנג „אין זיך“ (1923). די אינער-
לאכע באשוידנקייט האט אים גע-
שמערט פארטצוזעצן אט דעם זשאנר.
דער עכטער דיכטער און ליריקער זעט
זיך בילעט ארויס אויך אין די דא-
זיקע שורעס. עס איז געווען א שאד,
וואס לודוויג האט נישט געשריבן מער
עסייען.

PREFACE

פאר וועמען? פאר וועמען?
פון דעם אלטן ניי-אמסטערדאם ביז דער שטאָט פון דעם
הייליקן פראַנציסקוס, פון וויסקאָנסין ביז ניי-אָרלעאַנס — שפּרייט
זיך די וויסטע פון אונזער פראַווינץ.
וואַלגערט זיך דאָרט, פלייש פון אונזער פלייש, ביזן פון
אונזער ביין, מיט אויפגעפרעסענע הערצער, מיט אויסגעלאָ-
שענע, גלייכנילטיקע אויגן.
קעלט, נאכטיק-קאלטע מיטבאָר-לופט, ווייעט פון דאָרטן
אויף אונז.
ביי די ברעגן פונם האַדסאָן האָבן זיך אונזערע איינצלנע
פארקליבן.
געבראָז פון שטאַל און אייזן האָט זייערע אויערן באַ-
טויבט.

דרייען זיי זיך אום מיט שפּאַט אויף זייערע ליפּן.
זייער שפּאַט צו אונז.

פאר וועמען?

עפּשער, פאר זיי אונזערע פּאַר ווערטער?
האַבן מיר כאַטש צווישן זיי אַ ציל-ברעט דערזען, וואוהיין
מיר מוזן פאַרסאַמטע פיילן שיקן — און אימיצן באַזיגן?
פולסירט דען אין אונז זינדיק בלוט, און מיר דאַרפן זיך
מיסוואַדע זיין און פאַרגעבונג בעטן?
זיינען מיר פאַרמישפעטע, אַנגעקלאַגטע, און מיר ווילן דורך
קלוגע, גערעכטע רייד, זיך ריין וואַשן?
זיינען מיר אזוי גלויביק, אַז אויב מיר וועלן פאר זיי אונזער
דילעמע אויפבינדן וועט אונזער דערלייזער קומען?

צי מיר שמירן זיך אין שעמען-זאם פון אלטרואיזם, און מיר סערווירן זיי אונזערע אומשולדיקע, מעגלאך ווידערשפרעכנדיקע פארמולעם — באשאפענע פון אונזער בלוזער אינטואיציע — אום זיי צו ראטעווען פון מערוואס בליקן? נין, ניט מיר דארפן זיין פאר זיי סינטעטישע פאזיצן. און ניט מיר דארפן מאכן אנאליטישע פירועטן. פאר זיי, פאר וועמען מען דארף נאך די איינפאכסטע אלע-גאריע אויסטייטשן, — איז דאס בעסטע צו זיין לאקאניש. אויב ניט אינגאנצן שווייגן.

אָט אזוי:

— די אלטע עקספרעסיעס זיינען אימער דאָ מיט אונז. און עס זיינען אימער דאָ אנדערע — און מיר זיינען די אנדערע. מיר, צופעליקע, עקזאטישע. מיר זענען ניט די דיכטער פון א רענעסאנס. מיר זענען ניט די אַנזאָגער פון א קולטורעלער גראַדאַציע. מיר שפּיען ניט מיט פייער פון נעאַציע, פון אַפּליקענונג קעגן אנדערע —

מיר זענען אונזערע עגאָרעאַטאָרס. מיר זענען דער אַנפאַנג פון זיך אליין. מיר זענען די דיכטער פון כאַאָס. זענען מיר ניט, וועלן מיר ווערן די דיכטער פון כאַאָס. ניט דער כאַאָס פון בלינדער, זינלאַזער אַנאַרכיע. נאָר דער כאַאָס וואָס איז אין כאַאָל, אין דער ליידִיגקייט פון אלע אַנפאַנגען.

וואָרים, ווי אזוי איז דער אַנפאַנג פון אלע אַנפאַנגען? פינסטערניש, וואַלקאַנישע אויפֿרייסונגען, דאַמף, נעבלען — נעבלען, טויהרוואַוואַויהו, כאַאָס. אַבער ניט ווי ביי זיי: — אין אַנפאַנג איז געווען דאָס וואָרט.

ביי זיי איז דאָס וואָרט אַלעס. ביי אונז — אַלעס און גאַרנישט.

צופעליקע סימעטריע, וואריעטעט, אומגעקומפערטע גראַד
טעסקו, פאָרם — פילן אָן די ליידיקייט פון אַלע אָנפאַנגען.
— און פאָרם —

דאָס איז ניט נאָר אַ גלאַטער, פיר און צוואַנציקזייטיקער,
פון שטיין אויסגעהאַקטער טעטראַהעקסאַהעדראָן.
דאָס איז דער הויכער, באַוואַלדטער, הוי־קעפיקער באַרג
באַלדי.

דאָס איז אַ טויטע, איינגעקארטשעטע, עקלהאַפט האַריקע
טאַראַנטולע־שפּין.

יעדע קאַנצעפציע, יעדעס געפיל, שיינט אויף איז אונזער
קינסטלערישן פּסיכישן לאַבירינט אין אַ גרונט־עלעמענטאַרער
נעבלדיקער פאָרם. — וואָס גרעסער דער קינסטלער, מער טריי
בלויבט ער אין זיינע עקספּרעסיעס צו דער פאָרם פון דער
קאַנצעפציע, מער קלעפן זיך זיינע ווערטער צו דער פאָרם
— איידער די פאָרם צו די ווערטער.

— פאָרם —

דאָס איז דאָס ריטמישע שאַרן מיט די פיס, דאָס שטילע,
קעמאַט שטומע ליד פון דעם פימאַ־אינדיאַנער.
דאָס איז דער פאַשעטער כאַלעם פון דעם כינעזישן פאַ־
טשי־אי וועגן הסוע־יו טעמפל.

דאָס איז דאָס קורצע, אילוזיאַנישע יאַפּאַנישע האַקו־ליד.
דאָס זיינען די דינאַמישע, ברייט־דעמאַקראַטישע, ווי דאָס
וואַיען פון דעם ווינט, דיטמיש פרייע פערזן פון וואַלט ווהיטמאַן.
דאָס זיינען : —

Romances Sans Paroles

ראַמאַנסן אָן ווערטער.

דאָס איז די אַראַטאַרישע, גראַב־מענלאַכע און אַפט קינ־
דערשווייכע שטים פון סאַנדבורגן.

דאָס איז אונזער בידנער, גרויער, מאַיקאַ־מאַשמע־לאָן.
דאָס זיינען מיר, מיט אונזער אידיש־אַקצענט־טירטן אויס־
געשריי : „אַ אמבאַסאַדאַרע!“ —

דאָס איז דער קאָדענץ פון אונזערע ווילדע, פאר זיי
גאַרנישט זאָנדיקע פערזן.

דאָס איז אונזער „מאַיסע פון די הונדערט“.

פאַרם:

דאָס איז דער געיעג פון אונזערע געדאַנקען זיך צו באַ-
העפטן מיט דער אייביקייט.

מיר זאָלן ניט פאַרגענגלאַך ווערן ווי אונזערע טעג.

פאַרם, דאָס איז אַלעס, אָבער ניט ווי ביי זיי, פּוסטער
אַרנאַמענט.

ביי זיי איז אין אַנפאַנג געווען דאָס וואָרט.

זיי וועלן אונז ניט פאַרשטיין.

צו וואָס דערקלערונג? פאַר וועמען? —

זאָלן מיר בלוזן אויסשרייען.

הויך פאַרשייט און וואויל-אינגלעריש אויסרופן:

On with the dance!

זאָל דאָס סובטילע ווי אַ באַנאַלער ניט-אויפריכטיקער
זשעסט קלינגען.

..... On with the dance!

מיט דעם כאַאָטיש ווילדן טאַנץ —

מיר די דיכטער פון כאַאָס.

אפאלאניע.

אזוי איז געווען און אזוי וועט זיין.
אויך די געשיכטע פון מיטאָלאָגישע סימבאָלן ווידערהאלט זיך.

יעדער דאָר האָט זיין פעגאַס-פליענדיקן בעלעראַפּאַן.
און יעדער דאָר זיין דראָהענדן דראַקאָן.
— און ווער קאָן זאָגן, היינט, צי עס וויינען ניט די מוזן
אויפן הויכן פאַרנאַס?

און עס קלאַנגט ניט אפּאַלאָן, דער זון פון צעאוס, און
לעטאַ —
אז פון די ניין מוזען אויפן פאַרנאַס — זיינען אַכט בלוין
געבליבן.
די צארטע עראַטאַ, די לירישע געטין האָט איר לירע פאַר-
לאָזן.

בעלעראַפּאַנס אָרט ביים צוים פון פעגאַסן פאַרנומען —
און צו אונז, דעם פאַרשאַלטענעם פאַבל-דאָר אַראַפּגענידערט —
אונז צו ראַטעווען פון דער דריי קעפיקער רעטאַריקאַטעמדיקער
כימערע, וואָס יאָגט אונזער בלוט פון קאַלטער גלייכגילטיקייט צו
זעלבסט-פאַרניכטונג.

טרויער פעב, וואַרף אַראַפּ דעם פרישן גרינעם בלעטער-
קראַנץ פון דיין קאָפּ, דעם פורפורנעם צודעק פון דיין לייב.
זאָל די זון אויך היינט זיך ניט באַווייזן, ווי אין דעם טאָג
ווען פאַעטאַן, דיין זון, איז פון דיין פייערדיקן רייטוואָגן
אַרויסגעפאַלן, און צו די פיס פון די ערדנימפן, טויט געפאַלן.
קלאַנג אפּאַלאָן, און פאַרגיב, פאַרגיב עראַטאַן, ווייל זי האָט
די הייליקייט פון איר ליבע געוואַרפן צו פאַרשוועכונג.

זינגט אייערע לאמענטן, מוזען אויפן פארנאס.
 די אַרימע עראטא, וואָס איז פריער אויף פענאַסן אין די
 הימלען געפלוין —
 וועט צוליב אונזער פארשאַלטענעם דאָר, צוזאַמען מיט
 אונז אין די פייער צונגען פון אונזער ערדישע כימערע פאר-
 ברענט ווערן.
 און די איבערגעבליבענע רעשטלאך פון אונז?
 און דער דאָר נאָך אונז?
 וועלן מיר אין שטילער אַגאַניע, אונזערע רעקוויעמס
 זינגען?
 וועלן מיר בלויז מיט אונזער פאַרסאַמטן בלוט אויף די
 שטיינער פון עראטאס קיווער זיך שפילן?
 און אין בלייבן שריפט אויף יעדן שטיינדל פאַרצייכענען
 דאָס שפּריכוואָרט, וואָס פאַרלאָזט ניט אונזערע ליפּן —
 דעם אויפשריפט. וואָס וועט שוין אייביק פלאַטערן מיט
 אונזער באַגער :

Vanitas! Vanitatum Vanitas!

סקעפטיציזם

די נייגונג צו דעפינירן טערמינען איז אַפּט אַ קאַפּריו, אָבער מערסטנס, אַ טראַדיציאָנעלע מעשונאַס. טראַדיציאָנעל — ווייל ס'איז אין אונזער בלוט, מיר קאַנען דאָס ניט אויסוואַרצלען פון אונזערע אָדערן. מיר ווייסן :

ס'זיינען פאַראַן איינצלנע אויסדערוויילטע טערמינען, וואָס וואַרפן זייערע רעפּלעקסן אין אונזער באַוואוסטזיין בלויז היסטאָ-ריש און פּילאָלאָגיש.

ווייטער זיינען זיי אונז פּרעמד, ווי עקזאָטישע אידיאָמען וואָס לאָזן זיך ניט איינשליסן אין קיינע דערוקטיווע סילאָ-גיומען. און קאָלירלאָז, אַפּט פאַררעטעריש איז פאַר זיי יעדע עטישע אָדער עסטעטישע מעטאָפּאָרע.

און וויפּיל ווידערשפּרעכנדע טעאָריעס, וויפּיל אומשולדיקע, אַכסטראַקטע היפּאָטעזן, מען האָט ניט אויפגעבערגלט קעדיי זיי צו פאַרטייטשן —

בלייבן זיי אַלץ פאַר אונז, אזוי פאַרשטענדלאַך אומקלאַר, נאָענט און דאָך פּרעמד. אַלט און דאָך ניי, און ציען אונז אין אָפּגרונטן פון זעלבסט-נאַרעריי מיט אַ פאַרפּירעישן לאָרעליי געזאַנג.

און אַ, דו איינער, פון די אויסדערוויילטע געבענטשטע אייביק מיסטישע אידיאָמען!

פון די טעג פון אַריסטאָטעל, ביז דעם לעצטן אויפריכטיקן רעטראַספּעקט פון די אַינטראַספּעקטיוויסטן — האָבן לאָגיש-רעזאָנירנדע טיף פּילנדע האַמאָסאָפּיענס גע-זוכט דיין מין צו דערגרונטעווען.

אין אבסטראקציע נאך אבסטראקציע, אנאלאגיעס וועגן פאָרם
קאָנסטרוקציע, אָפּהאַנדלונגען וועגן טעכניק, רעטאָריק וועגן
קינסטלערישער מעמאָריק — זענען די רעזולטאַטן.

און וואָס איינער האָט אינטערפרעטירט : אַלס — די
קונסט פון אַ שיינעם ליגן —

איז ביי אַ צווייטן :

די קאָנקרעטע קינסטלערישע עקספרעסיע פון דעם מענש-
לאַכן פאַרשטאַנד, אין אַן עמאַציאָנעלער, ריטמישער שפּראַך —

און ביי אַ דריטן :

דער פאַרזוך, וואו דער מענש פּרואווט איבערצוגעבן זיין
לעבן, האַרמאָניש.

און אזוי אַ פּערטער.

און אַ פינפטער.

עמעס, נאָר די סקעפטישע צווישן די קלוגע לייט, האָבן
שטילערהייט ביי די היימלאַכע פייערן פון דעם מיסטישן אידיאָם
זיך געוואַרימט און אַ פאַרטיקער, באַנאַלער, אייביק עמעסדיקער
ענטפּער, האָט אויף זייערע ליפּן געשמייכלט —

— מיר וועלן דעם טערמין, פילן, פאַרשטיין, באַנעמען,
אַבער קיינמאָל, קיינמאָל ניט דעפינירן.